

SLOVENSKI NAROD

Škafja vsak dan popoldne, izveniš nedelje in praznike. — Inserati: do 30 peti a 2 D, do 100 vrt 2 D 50 p, večji inserati peti vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D

Upravišstvo: Kraljeva ulica št. 5, pritišlje. — Telefon št. 304.
Uredništvo: Kraljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.
Poštnina plačana v gotovini.

Poglejmo v bodočnost!

Poglejmo enkrat ob državnem prazniku v bodočnost! Naša nacionalna javnost pozna podrobnosti državne ustanovitve, znani so ji zgodovinski predhodniki, ve za boje jugoslovenske omladine pred svetovno vojno in pozneje. Naša javnost pozna dalje vso nizserijo šestletnih notranjih bojev z demagogi, ki so zadržali razvoj celokupne države, gospodarstva in kulture, zaveda se, da dobé v februarjskih volitvah ti demagogi zaslužen kazni in dožive nečastni svoj poraz. Poglejmo torej ob državnem prazniku v bodočnost, pomislimo, kaj nam prinesejo prihodnja leta in kaj lahko upa veren jugoslovenski državljani od mlade Jugoslavije!

Vzpričo razkola, ki se pojavlja na Hrvatskem, vzpričo razpada, ki ga očituje Davidovičeva stranka, vzpričo republikanizirane SLS, vzpričo skrahiranega federalističnega voditelja, nesrečnega Stepana Radića, menda ni več dvoma v politični javnosti, da je doba defetizma in kaosa v Jugoslaviji pri kraju in da nam nove volitve prinesejo trajno, stabilno vladno nacionalno večino s širokozasnovanim konsolidacijskim ter naprednim programom!

Svetozar Pribečević je na nedeljskem shodu lapidarno posnel to novo dobo v tri temeljna gesla, v geslo o državnem in nacionalnem edinstvu, o kulturnem liberalizmu ter o socialni pravičnosti. S tem je očrtal temeljne smernice velikega in nemotenega zakonodajnega in upravnega dela, ki ga bo vršila nova nacionalna večina v bodočih letih. Taka večina in nje nemoteno in trajno delovanje in navedenemu pravcu bo šele otvorila pravo dobo našega notranjega življenja ter državno organizirala za tiste naloge, za katere je pravzaprav namenjena, to se pravi, za konkretno ustvarjanje srečnih pogojev splošnega blagostanja. Država naj omogoča blagostanje vseh slojev, nacionalnosti je treba pritišliti pečat resničnosti, s tem je očrtal temeljni del na poedinih področjih javnega življenja, v gospodarstvu, v industriji, v kulturi in v nemali meri v seljaških in socialnih vprašanjih.

Na nam bo dovoljeno, v tem oziru izpregovoriti dve, tri besede, o tisti bodoči naši zakonodajni in upravni politiki, katere namen mora biti splošno, ljudsko blagostanje ter zadovoljevanje vseh stanov naše države. Industrija in gmočno gospodarstvo itak pride do veljave, vzporedno z industrijskim razvojem zapada. Vsporedno s taistim razvojem pa bo tudi naša država, posledno z velikimi osnutki socialno zaščitnega reda, ki jih je pripravila že bivša radikalnodemokratska koalicija, predvsem pa socialna zakonodaja, posledno s temi osnutki modernega socialnega reda tako v produkciji, kakor v spoštovanju dela in delovne osebnosti, bodisi tehničnega, bodisi ročnega, bodisi duševnega delavca, bo tudi naša država nastopila pot zapada in se v tem oziru naslonila na velike vzore angleškega gospodarstva in angleškega pojmovanja moderne države, ki da vsem slojem, kar jim gre, zlasti delavstvu in nastavljenju sploh.

V predstoječi, dolgoletni in nemoteni vladi nacionalne večine vidimo najboljšo garancijo takega plodonosnega in uspešnega razvoja naše države in njenih javnih funkcij v korist jugoslovenskih državljanov brez razlike stanov, plemen in verstev.

To je velika perspektiva, ki se odpira ob šesti obletnici našega nacionalnega in državnega praznika. Perspektiva optimizma in velikega upanja! Doba premetenosti, zlobnih, arivističnih demagogov in zapeljivcev je za nami, pred nami pa se odpirajo vrata prave, velike bodočnosti Jugoslavije, kakoršno so sanjali vsi oni, ko so hrepeneli po samostalnem državnem in nacionalnem idealu ter se za ta ideal žrtvovali in zanj trpeli. V tem idealu so se svetila načela državnega in narodnega edinstva, načela državnega nacionalizma, liberalne kulture in duševnega svobodoljublja ter humane socialnosti.

V tem znamenju zmaga prava, resnična, idealna Jugoslavija!

Novo italijansko kulturno nasilje v Julijski Krajini.

Vlada prepovedala slovenske in hrvatske dramske prireditve.

— Trst, 29. novembra. (Izv.) Tržaški prefekt je včeraj izdal splošno prepoved vseh slovenskih in hrvatskih predstav. Prepoved zadeva tudi vse ljudske igre, ki so bile zgolj kulturno-vzgojevalnega značaja. Prepoved velja za vse kraje Julijske Krajine. V slovenskih slojih je nastalo radi te prepovedi velikansko razburjenje. Prefekt utemeljuje to svojo vandalsko prepoved edino s tem razlogom, da so vse drame in ljudske igre, pisane v slovenskem in hrvatskem jeziku, iredentističnega značaja. Prepovedana je celo predstava v slovensčino prevedenega Verdijevega »Nebucco«, ki so ga nedavno igrali v Ajdovščini. Kakor znano, je Verdijev »Nebucco« prepovedala svoječasno v Trstu bivša avstrijska vlada, ker se v njem opeva težko suženjstvo naroda. Posl. dr. Wilfan je takoj, ko je bila objavljena prepoved, interveniral pri tržaškem prefektu, toda brezuspešno.

— Trst, 29. novembra. (Izv.) Politični krogi zelo živahno komentirajo nasilno kulturno politiko italijanske vlade napram Slovanom. Ni brez podlage trditve, da je bila ta prepoved politično-diplomatični korak italijanske vlade, da pritisne na Jugoslavijo, ker so bila prekinjena pogajanja v Benetkah.

— Trst, 29. novembra. (Izv.) Današnja »Edinost« piše pod odločnim naslovom »Ne, ta ne sme obveljati!«. »Tržaški prefekt je te dni izdal splošno prepoved slovenskih in hrvatskih predstav. Od konca prejšnjega tedna so prihajali taki

glasovi. Stvar se je zdela pregorostna. — Vkljub bridkim izkušnjam ni bilo mogoče verjeti. Ko so pa včeraj dospela čisto do ločna poročila iz raznih krajev, je poslanec Wilfan šel takoj h gospodu prefektu, da ugotovi pravo stanje. Prefekt je potrdil, da je izdal tako prepoved, češ da so se predstave v mnogih primerih vršile sploh brez dovoljenja in da so se povrhu glasom razpih poročil zlorabljale za iredentistične namene. Vsebinsko vsega dolgega, skoraj dve uri trajajočega pogovora našega poslanca z gospodom prefektom ne spada v javnost. Poslanec je opozoril na to, da se homo proti nezastisljivemu omejevanju naše svobode in kulturne države nevednemu zaviranju našega kulturnega delovanja brani z vsemi silami, ter da bi iz tega utegnile nastati zelo nevarne posledice. Gospod prefekt je odgovoril, da je ukrep potekel iz njegove inicijative, da pa poslanec izjave takoj sporoči osrednji vladi. Drugega poslanca Wilfan pri prefektu ni opravil.

Da ne bi smela več niti z naših skromnih vaških odrov odmevati naša beseda, da ne bi naše ljudstvo več smelo gojiti najbolj ljudske, njemu v njegovem jeziku najholl pristojne, za njegovo kulturno napredovanje najpripravnije umetniške zabave, — ne, ta pa ne obvelja, gospod tržaški prefekt! Ta vaš ukaz se pridružuje dostojno ukazu vašega prednika o dvojezičnosti novin, s to razliko, da se je vaš prednik vsaj lahko izgovarjal, da je svojega izdal proti svoji volji in svojem boljšemu prepričanju. Ugotavljamo, da je, ne Italija, ki je vzvišena nad narodnostmi in nasilni posameznikov, nego njena državna uprava, njena upravna metoda za izdatno blamažo bogatejša.

Volilna borba.

Sporazum nacionalnega bloka. — Ponesrečena pogajanja Davidoviča z narodnimi manjšinami.

— Beograd, 29. novembra. (Izv.) Volilni sporazum nacionalnega bloka za Dalmacijo je perfekten in kakor smo že poročali, je določen za nosilca liste v Severni Dalmaciji Ljuba Jovanović, v južni pa samostojni demokrat dr. Grisogono. Glede Slovenije je dosežen načelen sporazum, vrše se samo še podrobna pogajanja glede kandidatur v mariborsko-celjskem volilnem okrožju. Ministrski predsednik Nikola Pašić je za iskren in stvaren sporazum na podlagi dejanskega položaja v Sloveniji.

Najbolj drastična je volilna situacija v Vojvodini. Dočim skušajo nacionalne skupine povsod nastopati enotno in

solidarno, se je pojavil v vrstah opozicijskega bloka največji razkol. V teh vrstah je nastopila prava disonanca. — Popolnoma so ponesrečila Davidovičeva pogajanja za skupen nastop z Nemci, Madžari in Romuni. V volilnih okrožjih Pančevo — Bela Crkva ter Velika Kikinda — Veliki Bečkerek je dosežen načelen sporazum med radikali in samostojnimi demokrati. V teh okrožjih samostojno nastopijo Romuni, Nemci, Madžari. Davidovičevi demokrati so popolnoma pronašli z vsemi poskusi, da bi v teh okrajih narodne manjšine zase pridobili. Splošno računamo, da bodo Nemci tudi v teh okrožjih dosegli zelo minimalne uspehe.

Kritičen položaj v Egiptu.

Apel egiptovskega parlamenta. — Upor nacionalistov.

— Beograd, 29. novembra. (Izv.) Predsedstvo narodne skupščine je včeraj prejelo protestno brzojavko egiptovskega parlamenta, naslovljeno na vse parlamente kulturnega sveta. Brzojavka protestira proti postopanju Anglije napram egiptovskemu narodu in prosi vse parlamente, da ne dopuste kršitve egiptovske suverenosti od strani Anglije. Po poročilih iz Zeneve je generalno tajništvo Društva narodov objavilo protestno brzojavko egiptovskega parlamenta, ki je bila oddana v Kairu in transmittirana na Marseille v Zenevo. Diplomatični krogi in krogi Društva narodov so na podlagi v svetovnem tisku objavljenega točnega besedila brzojavke ugotovili, da je izpuščen najvažnejši odstavek, v katerem naproša egiptovski parlament intervencijo Društva narodov. Najprej so delali za to pogreško odgovorno britansko cenzuro v Kairu. Uvedena preiskava je končno ugotovila, da je bila transmissija pogrešena na poti iz Marsillesa v Zenevo. Izpuščenih je bilo ravno 13 oseb, ki so se nanašale na intervencijo. Ali je bilo to namenoma storjeno, še ni ugotovljeno.

— Kairo, 28. novembra. (Reuter) Dva voda 11. sudanskega bataliona v Chartumu sta se uprila. Uporniki so udarili v vojaško bolnišnico ter umorili dva britanska in dva sirski zdravnik. — Britanske čete so streljale na upornike, od katerih je bilo večje število težko ranjenih.

— Carigrad, 29. nov. Muslimanski list »Tasvir-i-Efikjat« nazlašča, da pomenja britanska akcija v Egiptu splošni napad na islam.

— Kairo, 28. novembra. (Reuter) Iz varnostnih ozirih je egiptovska policija odredila aretacijo 35 oseb. Dvanaest oseb je že bilo prijetih, policija je prišla tudi povzročitelja dijaške stavke. — Aretiran je neki dijak, ki je osumljen, da je organiziral zaroto proti vrhovnemu komisarju lordu Allenbyju.

— London, 28. novembra. (Izv.) Položaj v Egiptu je zelo resen. Prvotna poročila, da so se egiptovske čete z oficirji mirno umaknile iz Sudana, niso popolnoma točne. Te čete so se uprle britanski komandi. Voditeljica upora je bila egiptovska artiljerija. Čete so se pri transportu uprle. Med Angliji in temi četami je prišlo do ostrega boja. Na obeh straneh so bile težke izgube.

OBČINSKE VOLITVE NA NIŽJE AVSTRIJSKEM.

— Dunaj, 29. nov. (Izv.) Jutri se vrše na Nižje Avstrijskem občinske volitve. Te volitve so politično značilne. Krščanski socialci nastopajo skupno z velenecmi. Socialni demokrati samostojno, ravnotako tudi nemški narodni socialisti. Politične kroge zanimajo te občinske volitve še v toliko, da pokažejo, kako globoko so socialni demokrati prodrli v selo pod parolo dr. Bauerja: »Socialisti na kmetele«

Senzacija! Cene so padle!

Ogled izložb in razstave v notranjih prostorih moderne trgovine I. KETTE, Aleksandrova cesta št. 5. vas prepriča - da kupite po znatno znižani ceni božična darila in druge potrebne predmete!!

Vlada uvede kazensko postopanje proti St. Radiću.

— Beograd, 29. novembra. (Izv.) Iz vladinih krogov prihaja informacija, da je vlada odločena ukreniti proti Stepanu Radiću vse v zakonu utemeljene odredbe ter jih proti njemu uporabiti brez vsake politične sentimentalnosti. Ugleden član vlade je izjavil uredniku »Politike«, da se proti Stepanu Radiću v najkrajšem času uvede kazensko postopanje. O tem poroča »Politika«:

V svojih dosedanjih volilnih govorih so člani vlade večkrat nazlašali, da se ima v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev uporabiti zakon enako proti vsem in vsakomur in tudi proti Stepanu Radiću. Načelnik HRSS je izvršil mnogoštevilna protizakonita dejanja. Posebna komisija proučava vsa ta dejanja. Že dosedaj je komisija ugotovila, da je Radić izvršil več dejanj, ki jih je smatrali za kazniva. Vlada je mnenja, da se mora proti njemu uporabiti zakon v polnem obsegu.

Na urednikovo vprašanje, kdaj da namerava vlada pričeti z uporabo zakona proti Stepanu Radiću, je izjavil dotični član vlade: Doslej še niso vsi novonimenovani višji uradniki zavzeli svojih mest. Se niso zaključene vse kandidature. Čim se ti posli izvrše, vlada uporabi zakon proti Radiću.

Republikanstvo Zagreba občuti trgovina.

— Zagreb, 29. novembra. (Izv.) Zadnji čas je v zagrebski trgovini opaziti neobičajen pojav stagnacije. Trgovina ne napreduje. Židovski trgovci in zlasti spekulanti nečejo ničesar slišati o kakih novih investicijah za zagrebska podjetja, marveč skušajo čim prej umakniti iz zagrebskih trgovin in podjetij svoj investirani kapital. Gospodarski krogi so z ozirom na to v velikih skrbih. V razgovoru z nekim uglednim trgovskim strokovnjakom je Vaš dopisnik doznal za glavni vzrok temu pojavu. Strokovnjak je izjavil, da Zagreb kot mesto izrazitih revolucionarnih tendenc ne more biti zanesljivo in močno oporišče za trajnejše investicije, ker je vedno treba računati z izgrediv in z eventualnim prevratom, ki lahko trgovino popolnoma uniči, s čimer se izgubljene tudi vse investicije. — Sodba tega trgovca je kajpada točna.

KOMUNISTIČNE KANDIDATURE V VOJVODINI.

— Novi Sad, 29. novembra. (Izv.) V Vojvodini se vrše zelo živahno volilne priprave, največjo pozornost posvečajo vse stranke postavitvi kandidat-skih list. Kolikor je mogoče doslej presoditi, bo v Vojvodini postavljenih okoli 7 kandidat-skih list. Največjo delavnost razvijajo agitatorji HRSS, ki povsod, zlasti med narodnimi manjšinami, širijo protidrjavno propagando. Neodvisna delavska stranka Jugoslavije (komunisti) namerava pod oficijelnim svojim naslovom postaviti listo ter upa, da si pribori nekaj mandatov. Toda zdi se, da delajo komunisti račun — brez zakona o zaščiti države!

Izmišljotine in klevete opozicijskega bloka.

— Beograd, 29. novembra. (Izv.) Zadnje dni so opozicijski listi v zvezi z ustanovitvijo razmejitev del na italijanski meji razširili tendenciozno vest o članu naše razmejitvene komi-

sije, g. majorju Markoviću, o katerem se je baje dognalo, da je v italijanski službi. Tem vestem so žal nasledili tudi izvestitelji raznih uglednih nacionalnih glasil. Na najkompetentnejšem mestu smo izvedeli, da so vse vesti, ki so bile spravljene v javnost v zlobnem namenu in se nanašajo na našo razmejitveno komisijo odnosno njenega člana majorja Markovića, od kraja do konca izmišljene in brez vsake podlage. Specijelno kar se tiče osebe majorja Markovića, je treba ugotoviti, da je v svoji odgovorni službi v vsakem oziru korektno postopal in ni zakrivil prav ničesar, kar bi moglo vreči najmanjšo senco na njegovo čast in značaj; v obče so vsi člani te komisije izvrševali tako vzorno svoje dolžnosti, da so vzvišeni nad vse klevete in natolčevanja in naj prihajajo od katerikoli strani.

Nova fašistovska senzacija.

Glavni poveljnik milice odstopil.

— Rim, 28. novembra. Generalni poveljnik prestovoljne milice Italo Balbo je moral odstopiti. Čutil se je žaljenega s strani lista »Voce Repubblicana« radi trditve, da je on naročil umor župnika Minzonija v Argentini. Pri razpravi je bilo prečitano pismo, katero je postal Balbo svojemu prijatelju Beltraniju v Ferrari. V pismu naroča nasilstva. Dotični odstavek se glasi: »Glede oproščencev na procesu 20. decembra jim bo treba dati razumeti, da je zelo hujšeno, da menijo zrak in se nastanilo v drugi pokrajini. Ako bodo hoteli kljub temu ostati in tako pripravljati neznošno moralno stanje, jih bo treba stopiti s palicami; toda nikakor ne preveč ampak kakor po navadi, dokler se ne odločijo za odhod. Pokaži to moje pismo gospodu prefektu in povej mu v mojem imenu, da imam dovolj elementov za upravičenje moje zahteve, da nočem ne v mestu, ne v notranjsini takih tolovajev. (Podčrtalo ur.)

Kvestura bo storila prav, ako jih bo zasledovala z najmanj tedenskimi aretacijami; dobro bo tudi, da prefekt da razumeti državnamu pravdniku, da radi morebitnega pretenzja (ki mora biti po astilu), ki nikakor ne želimo zapletitve s procesi. Ako to pišem iz Rima, je znamenje, da vem, kaj pravim.

Balbo se je lepo ušel. Hotel je doseči obsodbo republikanskega lista, katero bi fašisti izrabljali do skrajnosti proti svojim političnim nasprotnikom, ali obsojen je kot nasilnik pred vso italijansko javnostjo. Potrdil je pri razpravi, da je on v resnici pisal ono pismo, izgovarjal se je na takratno razburjenje, to je bilo v mesecu avgustu. Po objavi tega lista je moral Balbo odstopiti in Mussolini, ki je bil radi dogodka v sodni dvorani silno razburjen, je ostavko seveda sprejel. Tako so stalinjo razkrinkali fašistovski nastilniki, katerim se morata pokoriti tudi varstvena in sodna oblast.

Borzna poročila.

Dinar v Curihu 7.50.

Ljubljanska borza danes ni poslovala.

Zagrebska borza.

Dne 29. novembra. — Prosti promet. Danes borza ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Curih 13.52, Dunaj 0.0973, Milan 298.50, London 319.—, New York 68.75, Praga 2.07, Pariz 3.75.

Inozemske borze.

— Curih, 29. novembra. Današnja borza Beograd 7.50, Pariz 27.93, Milan 22.50, London 23.98, New York 5.178, Praga 15.53, Dunaj 0.007285.

— Trst, 29. novembra. (Borza.) Beograd 33.50—33.55, London 106.65—106.75, Pariz 123.74—124.25, New York 23—23.04, Zurich 444—445.50, Dunaj 0.0324—0.0326, Praga 69—69.25.

— Dunaj, 28. nov. Devize: Beograd 1031—1035, London 328.700—329.700, Milan 3072—3084, New York 70.935—71.185, Pariz 3800—3816, Praga 2130—2140, Curih 13.700—13.750. Valute: dolar 70.460—70.860, dinar 1025—1031, lira 3040—3060, češka krona 2114—2130.

VOLILNI NASTOP ZEMLJO-RADNIKOV NA HRVATSKEM

— Zagreb, 29. novembra. (Izv.) Včeraj je bilo objavljeno, da je zemljoradniška stranka postavila kandidata za Hrvatsko in Slavonijo. Nominiranje kandidata je diktilar osrednji odbor zemljoradniške stranke v Beogradu. Proti temu postopanju se je znaten del zemljoradnikov na Hrvatskem uprl. Prišlo je do razkola. Tukajšnji zemljoradniki ne sprejemajo kandidatur osrednjega odbora, temveč postavijo svoje lastne. Osrednji odbor je izdal povelje, da morajo zemljoradniki povsod nastopiti pri volitvah samostojno, temu povelju se hrvatski zemljoradniki odločno upirajo ter nameravajo nastopiti spopadno z novo HSS (Radičevići disidenti). Ni dvoma, da pride do ostrega spora, ker je težko vse difference premostiti.

VPOKOJITEV REPUBLIKANSKIH PROFESORJEV V ZAGREBU.

— Zagreb, 29. novembra. (Izvirno) Upokojitve univ. profesorja za specialno filozofijo dr. Bazale, prof. teologije dr. Baraca in prof. dr. Juris-

ća, glavnega urednika zajedničkarskega »Hrvata«, so izzvale v hrvatskih separatističnih in republikanskih krogih veliko konsternacijo. Vest o upokojitvi so vplivale naravnost alarmantno. V zajedničkarskih krogih je tako razpoloženje, da se kmalu ohladil simpatije najnovejših republikancev HZ za Radića, če Radić ne pripomore tem smučnikom do sigurnega mandata.

VELIK VOHUNSKI PROCES V BUKAREŠTU

— Bukarešta, 28. nov. (Izv.) Danes je pričel velik vohunski proces. Vohunstva je je obtoženih 30 oseb, med drugimi ukrajinski oficir Čajkovski in uradnik bolgarskega poslanstva Kizelev. Obtoženci so obdolženi, da so odnesli iz romunske vojaškega arhiva glavni obrambni načrt na črti Dnjester. Romunski generalni štab je bil zato prisiljen, da je radikalno spremeni obrambni načrt.

TELEFONSKA ZVEZA DUNAJ - CURIH

— Dunaj, 28. nov. (Izv.) Danes dopoldne je bila otvorjena s primerno slovesnostjo mednarodna telefonska zveza med Dunajem in Curihom. Vodstvo poštne uprave naznanja, da se v kratkem tudi otvori direktna proga Dunaj-Pariz.

— »Navodilo pravosodnega ministra državnim pravdnikom.« »Slovenec« prinaša sledečo tatarsko vest iz Beograda: Pravosodni minister dr. Lukinič je izdal državnim pravdnikom okrožnico, v kateri jih opozarja, da le imuniteta narodnih poslancev preneha z dnem razpusta narodne skupščine in da jih torej lahko po mili volji zapirajo in preganjajo! To stoji v današnjem nezaplenjenem »Slovencu« na prvi strani pod ostentativnim naslovom »Navodilo pravosodnega ministra državnim pravdnikom!« »Slovenec« dolži pravosodnega ministra, da je izdal naroličo, naj državni pravdniki »po mili volji zapirajo in preganjajo državljane«. In še več! »Slovenec« podtika državnim pravdnikom, da so taki, ki radi »po mili volji zapirajo in preganjajo« jugoslovenske državljane! Če to ni vrhunec demagogije in razširjanja pogubnega defetizma ter klevetanja naših državnih funkcionarjev, zlasti državnih pravdnikov in pravosodnega ministra, potem res ne vemo, kaj naj bi bilo tako dejanje! Tako lažljivo in klevetniško poročanje bi se moralo zatreti v kati! Pred anarhistično in zlobno »svobodo« klevetanja gre vsekakor svoboda in zaščita časti naših višjih in najvišjih državnih uradnikov!

— Pogajanja med socialisti. Danes so se sestali v Ljubljani delegati komunistične, socialnodemokratske in narodnosocialistične stranke na pogajanja glede vzpostavitve skupne socialistične stranke pri skupščinskih volitvah. Kakor čujemo, so se za enkrat pogajanja razbila.

— Klerikalni voditelji imajo večer za večerom sestanke v Katoliški tiskarni. Kakor čujemo, je prišlo v klerikalni stranki do ostrih nasprotij med takozvano konservativno in Gosarjevo strujo. Spor skušajo izgladiti razni posredovalci, kar se jim pa doslej še ni posrečilo. Klerikalci se trudijo dobiti v Ljubljani osebo, ki bi pod napredno krinko kandidirala na takozvani spoznavaški podlagi. Doslej še te osebe niso iztaknili.

— Arhivi za Italijo. Avstrijska vlada izroči rimski vladi arhive glede dežel, ki so ji pripadle od bivše Avstrije po mirovni pogodbi. Tozadevno se mudi na Dunaju senator Salata. Italijani upajo, da pridejo tako do raznih tajnosti, ki so se kovale na Dunaju proti Trstu in Tridentu, kakor tudi proti vsem gornjeitalijanskim provincam.

— Zasedanje Sveta Društva narodov. Češkoslovaški poslanik Jan Šeba je včeraj zelo dolgo razpravljal z zunanjim ministrom dr. Ninčičem o problemih, ki se bodo razpravljali na zasedanju sveta Društva narodov. Ta seja se prične 8. decembra v Rimu. Seje se udeležita poleg ostalih češkoslovaških zunanjih ministrov dr. Beneš in zunanji minister dr. Ninčič.

Iz Celja.

— Narodni praznik. Povodom narodnega praznika se vrši v ponedeljek 1. decembra služba božja ob 9. v župni cerkvi sv. Daniela, ob 10. v evangelijski cerkvi. Mestno župništvo je pozvalo hišne posestnike, da okrasijo svoje hiše z državnimi in narodnimi zastavami.

— Redni sestanek JDS za mesto Celje se vrši v sredo 3. decembra ob 8. uri v rdeči sobi restavracije Narodnega doma.

— Upravni odbor Orleme v Celju je na svoji seji 26. nov. razdelil odborniške funkcije tako-le: predsednik Ljudež Jerše, podpredsednik Matko Čop, tajnik Janko Pozganič, blaginik Franjo Čepin.

— Poroka. Na Trstu se je poročil inženjer-poručnik G. Anton Ošlak z gospodično Darinko Joštovo iz Celja. Bilo srečno!

— Celjske brivnice bodo na državni praznik zaprte samo med slovesno službo božjo.

— Nesreča. Stanko Žerovec, 17 letni trg. valenec v Spodnji Hradnji je polni karbidov prah v bolnu z vodo in nato zažgal. Karbid je eksplodiral, pri čemur je Žerovec

dobil težke poškodbe po vsem sprednjem gornjem delu telesa in so ga prepeljali v celjsko bolnico.

— Nočno lekarniško službo opravlja ta teden lekarna »Pri Krizu« na Cankarjevi cesti.

— Policijska kronika. Od 19. do 25. tm. je bilo v Celju izvršenih 12 aretacij radi raznih kazenskih prestopkov. Raznih prijav je bilo vloženih 33.

KINO IDEAL KINO

Danes v nedeljo zadnji dan II. dela

„Tarzan“

Od ponedeljka 1. do včevši srede 3. XII.

„Zadnji ples“

Lepa nordijska drama z predigro v 6 dejanjih. V glavnih vlogah sami prvotni igralci. Divni naravní posnetki. Očarajoči prizori v Alhambri in v vseh varieté gledališču. Dogodi se na dvorcu Wrangelsburg. Zmagaj ljubezni. Tiha sreča.

Iz Maribora.

— Državni praznik v Mariboru. Praznik državnega ujedinenja se v Mariboru praznuje kar najsvečanije. Ob 11. dopoldne bo v stolnici slovesna služba božja, pri kateri se bo pel »Te Deum«. Državni uradi in oblasti imajo nalog, da na poslopih razobesijo zastave. Dolo v obratih bo počivalo, trgovine pa bodo zaprte.

— Protestna skupščina železničarjev. V četrtek dne 27. tm. se je vršila v Götzovi dvorani protestna skupščina železničarjev, sklicana od socialistične stranke. Protestiralo se je proti ukinitvi železniških kart in drugih ugodnosti za železniške uslužbence. Govorili so Bahun, Lapuh, Mayer, Škorec, Kater in Trškan, ki so orisali obupen položaj železničarjev. Sprejeta je bila resolucija, ki bo predložena železniškemu ravnatelstvu in v kateri se protestira proti oddaji poplave vagonov v inozemske tovarne, ker se lahko vagoni popravijo doma. Zaposli naj se progovne delavce, ki sedaj delajo samo 8 do 10 dni v mesecu. Dalje se zahteva v resoluciji, da se železniškim nastavljenjem plačajo tudi državni prazniki. Po tri ure trajajoči debati je bil dobro obiskani protestni shod zaključen.

— Sprejem iz celjskih zaporov prispelega Orjunaša Slavka Reja se je razvil v pravo manifestacijo narodne misli. Na kolodvoru se je kljub pozni uri zbralo precej Orjunašev v kroju in civilu, ki so Rejo prisrečno pozdravili. Spreved je odšel nato v mesto, prevečajoč rodoljubne pesmi.

— Na naslov mariborske stanovanjske oblasti. Pišejo nam; Na mejah moramo vzdržati veliko število finančnih organov ter gre trdo za njihovo nastanitev. Poseben oženjeni ne dobe primerne stanovanja, da morajo živeti ločeno od svojih družin. Država se seve ne pobriga, da bi zgradila hiše za urade in stanovanja, časi ji obmeja na carina donaja dovolj lepe milijone. V Svecini tudi ne more dobiti oženjeni starejšina finančne kontrole stanovanja. Finančno oblastvo hoče vsled tega prisiliti nekega omdotnega obrtnika, da bi se s svojo rodbino skril na minimum stanovanjskih prostorov v lastni hiši. Par korakov od tam pa stoji obsežen grad avstrijskih benediktincev s pripadajočimi poslopi. V gradu stanuje edini duhovnik-administrator, najmanj 10 sob pa je praznih. Ali je samostanska imovina res nepristopna, dočim sme čez hiše pridnih obrtnikov, naših državljanov, vsaka oblast razpolagati?

— Nova delavnica za popravila pisarniških strojev v Mariboru. Lastnik znane Prve specialne trgovine s pisalnimi stroji in pisarniškim potrebščinami, gospod An. Rud. Legat, v Mariboru je v zvezi s strokovnjaškim mojstrom svoje podjetje razširil s priklopljivo specialne delavnice za popravila pisarniških strojev. Iz tega vzroka se je tudi izpremenil naslov trgovine in se glasi podjetje v bodoče: Ant. Rud. Legat & Co. Prva specialna trgovina s pisalnimi stroji in pisarniškim potrebščinami, specialna delavnica za popravila pisarniških strojev, Maribor, Slovenska ulica 7., telefon 100. Nobene podružnice! Ta nova delavnica nudi svojim odjemalcem čisto po-

sebne ugodnosti. Je namreč v prijetnem stanu za čas popravila takoj, brezplačno posoditi prvovrsten nadomestni pisalni stroj. Delavnica je moderno urejena in se nahaja v poslopiju Ant. Rud. Legatove strokovne šole za strojeplasti in stenografijo. Nastavljeni so samo prvovrstni, solani specialni mehaniki za pisarniške stroje. Dober glas dosežanega podjetnika jamči za realno in takojšnjo postrežbo pri zmernih cenah. 479/n

Zahotelo se jima je kurje pečenke...

Presenečena je obšla te dni posestnica Marija Košir, stanujoča na Viču, pred svojim hlevom Tam v hlevu, kjer se je običajno žulo veselo kokodasanje putk in kikerikikanje petelinčka, je vladal neko jutro mrtvaški mir... dišalo pa je po krvi. Kriz božji! je pomislila mati Koširjeva, kje so vendar moje picke? Toda ni jih bilo in vsi vabljivi klci dobre gospodnje so ostali zaman. Koširjeva, ki je sedaj uvidela, da se je njenih kokoši lotil drzen dihur, je prijavila izgubo svojih putk policiji. Krava kurja sled je policijo kmalu privedla na pravo pot. V hlevu posestnice Koširjeve je kritične noči, ko so putke izginile, prenočevala delavka Marija Vrankarjeva. Policija je Vrankarjevo, ki je prenočevala v hlevu, dela zanimive stvari. V noči od 26. na 27. je Vrankarjeva, ki je prenočevala v hlevu, nenadoma vzbudila glasna govorica. »Francelj al imas kakšno cigareto?« se je čul moški glas v temi, na kar je nagovorjeni odvrnil: »Veliko, nič bat, jih ne bo zmanjkalos. Nato je Vrankarjeva opazila dva moška, od katerih je imel eden krizasto čepico, ki sta stopila v hlev, se tam nekaj razgovarjala, za tem je bilo čuti kratko kokodasanje in prihojanje. Oba neznanca sta nato odšla, pri odhodu pa je eden rekel: »Jutri bo pa tajn kurja župeca«. Na podlagi opisa, ki ga je dala Vrankarjeva, je policija prišla kot storilca delavca Franca Selana z Brezovice in tesarskega vajenca Skubic z Viča. Oba kurja prijatelja sta bila povabljeni policijo, kjer se je vršilo zasliševanje. Prvi je bil zaslišan Selan. Priznal je, da sta odšla dvakrat v hlev posestnice Koširjeve in da ga je Skubic nazovnil, da ukradeta tri kokoši. Rečeno storjeno. Skubic jima je porezal vratove, nato pa sta jih odnesla k Anželi Zdešar, kjer so priredili kurjo pojedino.

Dobro pečene kokoši so jim šle izvrstno v slast in naslednjega dne sta odšla ponovno v hlev Koširjeve. Tu je padlo 7 kur kot žrtev noža. Zopet sta odšla oba Francelina k Anželi v vas in ta je priredila naravnost razkošno pojedino. Vseh sedem kokoši so pojedli še tekot iste noči...

Nato je bil zaslišan tesarek Skubic. Skesano je priznal da je res »umoril« vseh deset kokoši, obenem pa je lakonično pripomnil: »Imel sem po kurjem mesu nenavadno poželjenje. Zahotelo se mi je kurje pečenke.« Vsled prebilo zavzete kurje pečenke sta dobila oba Francelja »kurji bri-tof«, katerega bosta sedaj zmanjšala v zaporu.

Vaša kolesa

prenoviti, emailirati in poniklati kakor tudi stroko no zbirati ure-ko zime Vam oskrbi ceno 141 T

tvrdka J. GOREC

Palata Ljubljanske kreditne banke in Gospodarska 14

Turistika in sport.

— S. K. Primorje pozivlja svoje celokupno članstvo, da se polnoštevilno udeleži glavne skupščine, ki se vrši v nedeljo dne 30. t. m. ob 9. uri v restavraciji Zvezda, vogalna soba. Udeležba dolžnost. — O d b o r. 465/n

— Zimskosportna propagandna številka Beogradskega »Sporta«. 1. decembra izide beogradska »Sporta« kot propagandna številka za zimskie sporte ter prinaša ca 30 najboljših posnetkov naših amaterjev prof. Ravnika, Dr. Tominka, Tavčarja in Kunaverja. Številka bo izdana na boljsem papirju s skrbnim tiskom v srbohrvaščini in francoščini. Naše čitatelje opozarjamo na ta list, osobito še na to številko, ki se dobi v Ljubljani po trafikah. Redakcija je stavi Jugoslovanskimskosportni savez potrebnogradivo na razpolago. 483/n

BUDDHA VSAROMUR, RI LJUBI SVOJE ZDRAVJE

se priporočajo „ČAJNE MEŠANICE“ najfinjših indijskih in kitajskih čajev z znamko „BUDDHA“ „BUDDHA“ „BUDDHA“

Priporočajo se za jutraj in popoldne INDIJSKE, za večer KITAJSKE MEŠANICE.

Dobe se vsaki trgovini.

Politične vesti.

— Komunistična sodba o naših političnih razmerah. Neki Boškovič, ki je v stalnih stikih z boljševikiški politiki, priobčuje v moskovskih »Izvestijah« nastopne informacije o Jugoslaviji: »Koncem julija je nadomestil monarhistično Pašić-Pribičevićovo vlado »levi blok« — Davidovičeva vlada. Ta sprememba seveda ni pomenila kapitulacije velsrbskih elementov. Predstavljala je samo taktični manever beogradskih vodilnih krogov, da bi prebili fronto opozicijskega nacionalnega (?) bloka. Davidovič je nadaljeval reakcionarno-kapitalistični pohod proti proletariatu. On ni niti razveljavil reakcionarnega sklepa Pašić - Pribičevićeve vlade o razpustu Neodvisne delavske (komunistične) stranke in organizacije komunistične mladine. Davidovičeva vlada je pridobila zase spočetka kapitalistične sloje Slovenije in Bosne, potem je na izkušala sprijazniti meščansko in podeželko buržuazijo podjarmljenih narodnosti Jugoslavije z velsrbsko monarhistično - kapitalistično reakcijo, da bi organizirala enotno fronto proti delavstvu in kmetijskim masam. Davidovičeva vlada je podpirala v parlamentu tudi Radičeva HRSS, ali ona ni bila v vladi »levega bloka«. Beogradski vodilni krogi so se dolgo pogajali z Radičevom stranko, predlagali so voditeljem te stranke štiri portfelje, ali pod pogojem, da bi se odrekli republikanskemu in nacionalno - federativnemu programu. Za to kapitulacijo je ponujal Davidovič Radiču zelo omejeno avtonomijo samo za Hrvatsko, Slovenijo in Bosno v mejah monarhije. Davidoviču se ni posrečilo pritegniti v vlado »levega bloka« Radičeve stranke, ne zemljoradniške zveze Jugoslavije. Ker se voditeljem velsrbske politike ni posrečilo ta manever, so se zopet povrnil k Pašić - Pribičevićevim metodam. V Jugoslaviji se pričena sedaj novi val črne buržuazne reakcije. Nato navaja Boškovič statistične podatke o našem par-

lamentu in o narodnih manjšinah v Jugoslaviji. Omenja tudi, da je izdala Neodvisna delavska (komunistična) stranka Jugoslavije manifest na vse delovno ljudstvo, v katerem predlaga delavstvu in kmetom enotno fronto, da bi se mogli boriti z novim valom srbske buržuazije. V manifestu stoji, da more samo zveza delavcev in kmetov vseh narodnosti Jugoslavije strmoglaviti reakcijo in dati ljudstvu nacionalno svobodo in delavsko-kmetjsko vlado.

— Avdičence. V triurni avdičenci je dopoldne Nj. Vel kralj Aleksander sprejel skupščinskega predsednika Ljubo Jovanoviča. Popoldne je sprejel ministra dr. Žerjavi in za tem ministra dr. Edo Lukiniča.

— Kandidature samostojne demokratske stranke v Medjimurju. Za nosilca samostojne demokratske stranke za Varaždin je postavljen minister dr. Hinko Krizman. Sreski kandidat za Čakovec — Varaždin je dr. Ivan Novak, a za Prelog — Ljubdreg dr. Janko Baričević.

— Volni dolgovi Jugoslavije. Blokaški tisk v svoji volilni kampanji razširja vesti, da je naši vladi Francija vpslala novo noto, s katero zahteva, da naša država izplača Franciji vse dolgov. To zahtevo komentira blokaški list tako, da ima francoska Herriotova vlada popolnoma nezaupanje v novo vlado. Te vesti so popolnoma tendenciozne. Zunanji minister kategorično izjavlja, da naša vlada ni prešla nikake francoske note o kakem dolgu. Glede izplačila dolgov se vodijo s Francijo že nad eno leto trajajoča pogajanja.

— Francoski parlamentarec v Jugoslaviji. Dne 2. decembra prispe v Beograd Georges Reynal, predsednik parlamentarnega odbora za zunanje zadeve in direktor lista »La correspondance universelle«. V Jugoslavijo prihaja v svrhu proučavanja notranjepolitičnih, gospodarskih in finančnih zadev.

Ed. Rice Burroughs: „Tarzanov sin“.

Iz sosednega drevesa je kričal in sikal Ajaks in obkladal levino z najgršimi psovkami, ki so mu prišle na jezik in katerih je bil v svojem optemjem narečju zmožen. Temu vrgledu je sledil tudi deček in obsul levino s celo nevihtlo pristnih londonskih psov, ki so res zalegle. Pa končno je prišel do prepričanja, da s takimi sredstvi nevarne levine ne prežene. Odločil se je, da ji trešči na glavo nekaj takega, kar bo resno občutila. Toda pri rokah ni imel drugega, kakor suho vejčje in drevesno lubje. Lomil in trgaj je ta borna sredstva in jih metal levini naravnost v obraz, s katerim je gledala na drevo in rjovela, hreščala in grozila z zobmi. Tako je pred dvajsetimi leti delal tudi njegov oče, ko je kot mladenič zasledoval, mučil in dražil roparske zveri pragozdov.

Razdražena levinja se je z vso besnostjo zaganjala po debilu na drevo. S svojimi ostrimi kremplji je trgala kožo raz deblo. Končno pa je uvidela, da je ves trud zamanj. Mogočna in ponosna je izginila v gostem grmičevju. Njen gospodar in vladar se pa ves ta čas ni prikazal.

Deček in Ajaks sta se previdno spustila raz drevo in nadaljevala svojo pot. Stara, zvita in iz-

kušana opica je resno pokarala dečka in ga posvarila, naj bo v bodoče previdnejši in pozornejši.

»Neprestano si se oziral le po levo, zato levine nisi zapazil. Le na ta način sva prišla v tako nevaren položaj,« je karala.

»Saj si vendar tudi ti šla mimo levine in je nisi zapazila,« se je opravičeval deček.

Ajaks je stresla groza.

»Tako umira rod džungle,« je resno odgovoril. »Čelo svoje življenje hodimo okoli z največjo previdnostjo in pozornostjo, nato pa smo za trenutek neprevidno lahkomišelnosti in —

Ajaks ni izgovoril do konca. Na široko je odprl usta in tlesnil s čeljustmi, kakor bi hotel znazoriti, kako divja zver svojo žrtev zagradi in razmesari.

»Naj bo to dober nauk,« je nadaljeval. »Videl si, da ne smeš gledati, opazovati in duhati le v eno smer, marveč moraš na vse strani biti enakopozoren, ako hočeš v džungli dolgo živeti.

To noč je bilo Tarzanovemu sinu nekoliko topleje. Njegova spodnja obleka je bila sicer tanka in lahka, pa vendar ga je nekoliko branila pred mrazom. Drugi dan se je zopet topil v objemu pekočih solnčnih žarkov. Z Ajakso sta prehodila odprte dele džungle, kjer je le tapatam rastle kakor drevo.

V dečkovi glavi so še vedno rojila misli, da bi krenila bolj proti jugu in se obrnila proti obali,

kjer bi našla kako novo naselbino civiliziranih ljudi. Tega namena Ajaksu ni izdal, ker je vedel, da je stara opica nedovzetna za vsak načrt, ki bi jo mogel ločiti.

En mesec, dva, sta tako blodila po džungli. Deček se je hitro pričel vsem njenim zakonom in postavam. Njegovo mišičevje se je utrdilo in prilagodilo težkim naporom. Zdelo se je, da je vse mišičevje prešlo od očeta na sina. Deček je lahko kmalu ugotovil, da mu plezanje po drevu ne povzroča večjih težkoč, kakor naravna hoja. V vrto-glavih vrhovih dreves ni čul nikake negotovosti ali vrtoglavosti in ako se mu je slučajno pod nogo prelomila veja, se je znal zagnati na drugo in to z večjo točnostjo in sigurnostjo, kakor Ajaks sam.

Njegova koža je postala temna kakor bron. Sonce jo je ožgalo in veter jo je utrdil. Nekega dne je pri kopanju v mali reki sčel svojo nočno srajico in ko sta se z Ajakso hladila v prijetno mrzli vodi, je mala opica odnesla zadnji kos dečkove obleke. Izginila je z njim v džungli.

Deček se je nad tem nekaj časa razburjal. Ko pa je hodil že nekoliko dni popolnoma nag, je spoznal, da je to prav prijetno. V kratkem času je pozabil tudi še na druge stvari, ki so ga spominjale na civilizacijo. Postal je prost sin proste in svobodne džungle, kakor so bile vse živali in zveri. Včasih se je spomnil na svoje učitelje in součence in si predstavljaj njih veliko začudenje,

ako bi ga takole opazili. Učenci bi ga gotovo zavidali, da mu ni treba nositi tesnih in vročih oblek, trdih ovratnikov in nerodnih manšet. Jacku so se ti ubogi učenci skoro zasmilili. Včasih pa jih je tudi on zavidal, ko se je spomnil na njih udobno, mirno in varno življenje v krogu srečnih roditeljev. V takih trenutkih je dečku postalo tesno in žalostno in v grlu ga je nekaj dušilo. V duhu je gledal obraz svoje žalostne matere, po katerem so tekle vroče solze. Njegova duša je bila v takih urah polna težke bridkosti in neizmerne žalosti. Naganjal je Ajaksa, da pospešita pot. V tem času sta že blodila v smeri proti obali. Opica je mislila, da deček išče le svoj prorod. Deček ji teh misli ni hotel pregnati. O svojih pravih namenih je nameraval Ajaksu izdati šele, ko prideta zopet v objem evropske civilizacije.

Nekega dne sta šla ob bregu neke reke navzdol. Nepričakovano sta prišla v naselbino domorodcev. Kopa otrok se je igrala na bregu. V dečkovih prsih je zabučalo srce in utripalo hitreje. Saj že mesec dni ni videl človeških bitij. Kaj za to, ako so ti otroci bili le sinovi nagih divjakov! Kaj za to, ako je bila njih koža, kakor bron temna in črna! Tudi ti so del božjega stvarstva, kakor on sam. Oni so njegovi bratje in sestre. Usmeril je korak k njim. Ajaks je zarenčal in svaril. Položil mu je tace na rame in ga skušal zadržati. Toda deček se ga je otrešel in hitel k črnim zamorskim otrokom.

NIBELUNGI

7271 Največje filmsko delo vseh časov
od 30. XI. naprej
= ELITNI KINO MATICA =

Bodimo oprezní!

V nobeni državi, v kateri vladata red in zakon, bi se ne smelo pripetiti, kar se je zgodilo pri nas, da gre političen šarlatan, ki si je znal pridobiti velike množice neukega in nepismenega ljudstva, v Moskvo, se pobrati z boljševiki, se spet vrne in razširja svobodno med ljudstvom bakcilo razdora in uničenja družabnega reda in države same. Zato pozdravljamo z zadovoljstvom ukrepe nove vlade, naperjene zoper boljševiziranje naše domovine.

Že enkrat preje, takoj po prevratu, je v splošnem kaosu pri nas dvigal boljševizem svojo glavo, a energična politika je kmalu razpršila moskovske naklepe, uničila našo cvetočo domovino. Ker se kremeljskim mogotcem to ni posrečilo preko delavstva, delajo sedaj nove poskuse potopiti »mirotvorne, človečanske republikanske« stranke. V tem oziru je zelo važen govor, ki ga je imel sovjetski vojni minister Trockij začetkom novembra v nekem delavskem zborovanju v Moskvi. Dejal je, glede izida britanskih volitev, da je revolucija v Angliji nemogoča, dokler se tamkaj ne ustanovi močna boljševiška stranka.

Dodal je: Komunističen režim se nam posreči spraviti na krmilo v inozemskih državah v trenutku, ko bomo organizirali tam napadalne vojaške čete!

Na te besede prav posebno opozarjamo naše vodilne kroge. Ne zapirajmo oči pred nevarnostjo in ne omalovažujmo Radičevega pokreta, ker se sicer lahko zgodi, da nastopijo od Radičevega pokreta zrevolucionirane oborožene mase prav tako, kakor pred 7 leti v Rusiji boljševiki. Zato je treba ukreniti vse mere opreznosti, da naše domovine ne zadene ista žalostna usoda kakor pred leti nesrečno Rusijo.

Danes vidimo jasno, da je naša naša vlada prav, da ni priznala sovjetske vlade. Priznati vlado, ki boče izzvati pri nas državni prevrat in uničiti vse bogostanje, bi bil zločin.

Zanimiv je v tem oziru izrek državnega podtajnika Zedinjenih držav, g. Hughesa, o priliki priznanja sovjetske vlade s strani francoske republike. Dejal je:

«Francija se je tudi pčala. Prav, toda mi se ne podamo in ne uklonimo!»

V istem smislu je pisalo vse ameriško časopisje brez razlike, republikansko in demokratsko. Morca je to prvič, da ves ameriški tisk enodušno

obsoja francoski korak in vsi listi svarijo i francije pred posledicami tega koraka.

Velik dnevniki »Sun«, ki je znan po svojem Francozom naklonjenem mišljenju je napisal:

«Ako se bodo sovjeti posrečeno večji napram Franciji, to bo veliko presenečenje za ves svet. Vsekakor pa lahko brez nevarnosti, da bi se zgodilo, pričakujemo, da poteče še eno leto, predno dobi Francija od ktrave družali, ki vada v Moskvi, vrnen denar, ki ga je posodila.

Lahko je nam v tolažbo, da vsaj naša država ostane zvesta svojim načelom in da se ne da premotiti od nobenih materijalnih koristi, da bi stopila v stike z najhujšo banditsko sodo, ki je kdaj okuževala kak velik narod.»

Zadnji stavek tega frepkega članka je značilen, ker ga najdemo v raznih variacijah po vseh ameriških listih. Predsednik Coolidge je istega neneja o sovjetskem režimu kot g. Hughes, in enako misli velika večina ameriškega ljudstva. Prav tako je tudi general Dawes, znameniti ustvaritelj gospodarskega načrta za ureditev Nemčije, usmeril ves svoj volilni boj zoper boljševizem. V enem svojih govorov je dejal:

«Civilizacija se ne bo dala nikoli ohraniti s pomočjo divjaštva in red se ne da nikoli upostaviti s pomočjo nereda.»

Ena država torej ne bo hotela nikoli stopiti v stike s sovjeti, namreč Amerika. K nesreči sovjetov pa je ta država najbogatejša na svetu in edina, ki bi bila res v položaju, jim dati denarno posojilo.

Amerika torej boljševizem odločno odklanja, med delalci Velike Britanije pa so dobili komunisti pri zadnjih volitvah samo 45.000 glasov. To je odgovor obeh najbogatejših držav, v katerih vlada najlepši red in najvišja civilizacija, boljševiškem neredu in nekulturi.

Branim naš družabni red, našo kulturo, tudi mi zoper vsak poskus, — da pa naj neposredno prihaja s strani zaslepljenega delavstva ali pa se vtihotaplja potom Radiča in njegovih vrednih bratcev in zaveznikov Prepehluha in Korošca —, da bi tudi pri nas zavladal v tej ali oni obliki komunizem, ki bi mahoma uničil kakor v Rusiji, vse dobrine, ta plod tisočletnega našega kulturnega, političnega in gospodarskega dela!

Prosveta.

Prosveta. Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama.
Začetek ob osmih zvečer.
Sobota, 29. novembra: Zaprtó. (Generalna vaja.)
Nedelja, 30. novembra: »Sumljiva oseba«. Izven.
Ponedeljek 1. decembra: »Veronika Deseniška«. Slavnostna predstava v proslavo narodnega praznika.
Torek, 2. dec.: Zaprtó.
Sreda, 3. dec.: Veronika Deseniška. Izven.
Četrtek, 4. dec.: Zora, dan, noč. Red B.
Petek, 5. dec.: Moč teme. Red A.
Sobota, 6. dec.: Šestero oseb išče avtorja. Red F.
Nedelja, 7. dec.: Ob 3. pop. pri znižanih cenah: Firma P. B. Izven.
Zvečer ob 8. uri: Veronika Deseniška. Izven.
Ponedeljek, 8. dec.: Ob 3. pop. mladinska predstava: Mogočni prstan. Izven.
Ob 8. zvečer: Sumljiva oseba. Izven.

OPERA.
Začetek ob 8. uri zvečer.
Sobota, 29. novembra: »Jenufa«. Red E.
Nedelja, 30. novembra: »Netopir«. Ob treh popoldne. Izven.
Ponedeljek, 1. decembra: Zaprtó.
Torek, 2. dec.: Jenufa. Red F.
Sreda, 3. dec.: Zaprtó.
Četrtek, 4. dec.: Lopudska sirotica. Izven.
Petek, 5. dec.: Netopir. Red D.
Sobota, 6. dec.: Rusalka. Red C.
Nedelja, 7. dec.: Ob 3. pop. ljudska predst. pri znižanih cenah Gorenjski slavček. Izven.
Ponedeljek, 8. dec.: Jenufa. Izven.
Torek, 9. dec.: Zaprtó.

— Šenjakovski gledališki oder v Ljubljani. V soboto, dne 29. novembra: »Beda«.

— Boris Popov, član opernega gledališča — poučuje solo-petje. Sprejema stranke od 2. decembra dnevno od 14. do 16. ure v Narodnem domu, I. nadstropje, desno, soba pevskega društva »Ljubljanski Zvon«.

— Spored elitnega koncerta, ki ga priredi JNU sekcia Ljubljana na narodni praznik 1. decembra v veliki dvorani hotela Union: 1. a) Orke: Pastir. b) Debussy: Danse sacree et danse profane. Godalni orkester in harfa. Izvala Orkestralno društvo »Glasbene Matice«. Dirigent g. L. M. Škerjanc. 2. a) E. Adamič: Večerna I. b) J. Brnobič: Na poljani. Mešana zbor. Poje pevsko društvo »Slavce«. Pevovodja gospod J. Brnobič. 3. a) A. Lajovic: Razdvojenost. b) M. Milojevič: Japan. Solospevi s spremljevanjem klavirja. Poje operna pevka gospa Vilma Thierry - Kavčnikova, na klavirju spremlja g. prof. J. Ravnik. 4. a) Kratak odmor. 4. a) P. J. Čajkovskij: Angel voplaše. Svetisla. b) Jostp Klemenčič: O, poglejte ptička! Mešani zbori. Poje glasbeno društvo »Ljubljana«. Pevovodja g. dr. F. Kimovec. 5. a) A. Lajovic: Iskal sem svojih mladih dni. b) L. M. Škerjanc: Počitek pod goro. c) J. Michl: Človeka nikar. Solospevi s spremljevanjem klavirja. Poje operni pevec g. Julij Betetto. Na klavirju spremlja g. prof. J. Ravnik. 6. a) St. Premrl: Zakaj? b) E. Adamič: Zapuščena. c) St. Mokranjac: X. rukovet. Mešani zbori. Poje pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. Pevovodja g. Prelovec. Po koncertu se razvije v dvorani in stranskih prostorih prijetna družabna zabava, pri kateri sodeluje godba dravske divizijske oblasti. Vstopnice za ta elitni koncert so v prodaji v Matični knjižarni na Kongresnem trgu.

— »Beda« na šenjakovskem oderu. V soboto dne 29. novembra ponovi šenjakovski gledališki oder krasno Wildgansovo žaloigro »Beda«, ki je dosegla pri premijeri velik uspeh. Posetite predstavo. Predprodaja vstopnic v kavarni Zalaznik na Starem trgu.

— Umetnostna razstava. Za razstavo v Jakopičevem paviljonu vlada med občani

stvom veliko zanimanje, kar je iz obilga obiska razvidno. Opozarjamo ponovno vse ljubitelje umetnosti, da si ogledajo razstavljene kolekcije utemeljitev slovenskega slikarstva in drugih mlajših umetnikov, ki s svojimi deli prav odlično zastopajo sodobno naše slikarstvo in kiparstvo.

— Ljudska visoka šola v Ljubljani priredi v nedeljo, dne 30. tm. ob 10. dop. v zbornični dvorani na univerzi javno, vsakomur dostopno predavanje o neadadnem predmetu: Cerkev in politika. Predava g. univ. prof. dr. G. Rožman.

— Diskusijo o nacionalizmu priredi v ponedeljek 1. decembra ob 10. v zbornični dvorani univerze društvo slušateljev filozofske fakultete. Referent dr. A. Lajovic. Vabljeni so vsi akademiki. 476/n

— Za premelo »Veronike Deseniške«, ki bo 1. decembra t. l. je do malega že vse gledališče razprodano. Prva repriza bo v sredo 3. decembra, druga v nedeljo, dne 7. decembra. Obakrat izven abonmanov.

— Marionetno gledališče Češkoslov. Obce v Narodnem domu. V nedeljo 30. novembra se na splošno željo ponavljajo priredbe »Začarani gozdi«. Glasbo uredil g. Kantor, dekoracije nastiljal g. V. Skrušny. Začetek točno ob 1. popoldne.

— Utva: Kraguljički. Zbirka mladinskih pesmi. Ilustrirala Ksenija. V Ljubljani, 1924. Založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Strani 64. Cena originalno vezanih knjič 18 dinarjev. Utva nam predstavlja za Miklavž in Božič eleganten šopek ljubkih, gladko zvenceh, deloma lirčnih, večinoma pripovednih, marsikje nedolžno šegavih mladinskih pesmic, ki obravnavajo za nežno otroško dušo zgolj privlačne in lahko razumljive predmete. Ker so verzi gladki in beseda prožna in neprisiljena, se vtisnejo otroku prav lahko v spomin, tako, da so pesmice prav porabne za prilijne deklamacije. »Kraguljički« so že izšli pred leti v Trstu v prvi skromni izdaji, ki je že davno popolnoma pošla. Sedanja, bolj razkošna izdaja, ki je prevzela iz prve izdaje le manjši del bolj priljubljenih pesmic, pa je bistveno pomnožena in spopolnjena z večino novimi pesmicami. Tekstu je dodala Ksenija primerne ljubke ilustracije, ki služijo knjič v okras in ponazorjenje opevane snovi. Kakor pesmice, so tudi ilustracije po svoji tehniki in izvedbi prijetno dojmljive za otroško dušo, tako da se tekst in slike medsebojno spopolnjujejo. Tudi po svoji lični in okusni zunanji opremljeni in po originalni naslovi vintjeti je knjižica zelo vabljiva. Prepričani smo, da bo za našo najnežnejšo kakor tudi bolj odraslo mladino, kateri je namenjena, kaj mično in primerno miklavževu in božično darilo, kakor snoli za našo šolsko mladino dobrodošlo čtivo. Saj so nekatera teh pesmic že iz prve izdaje prevzeta v šolska berila in deloma tudi uglasbene. Gotovo bo tudi iz druge izdaje marsikatera pesmica v te namene dobrodošla.

— Ročni zemljevid Prekmurja z Medžimurjem pripravila društvo »Ljubljanski dom« v Mariboru. Zemljevid bo zelo natančen in obsevan preseljen ter se nahaja že v tisku. Izide že mesca januarja. S tem bo de ustrezno vsem, ki se zanimajo za ta del slovenskega ozemlja, katero je snovila nova železniška proga z železniškim Obzornjem izide tudi kratka brošurica o teh krajih. Opozarjamo na zanimivo knjižico »Narodne pravljice iz Prekmurja«, katero je izdalo isto založništvo lanske leto. Knjižica je ilustrirana in kaj pripravna za Miklavževu ali pa božično darilo našim malčkom. Dobi se po knjižarnah in pri založništvu.

V nedeljo 30. novembra ob 20. v Narodnem domu 4341

Telovadna akademija Sokola Ljubljana II.

Po telovadbi zabavni večer s plesom.

Sokolstvo.

— Sokolsko društvo v Štepanji vasi priredi proslavo narodnega ujedinenja v nedeljo dne 30. novembra v društveni telovadnici v Štepanji vasi. S proslavo je združena tudi slovenska zaobljuba članstva. Udeležba članstva je obvezna. Vabljeni pa so tudi vsi prijatelji Sokola. Začetek ob 19. Zdravo! — Odbor. 499/n

— Sokolsko društvo v Šiški proslavi sokolski praznik 1. decembra ob 10. popoldne v telovadnici. Po nagovoru in po predavanju o pomenu dneva, se vrši slovenska zaobljuba, ki jo poloji članstvo v roke br. staroste ob navzočnosti društvenega odbora in prednjakega zbora. Zato vabimo vse članstvo k udeležbi in proslavi dneva. Zdravo! 487/n

— Sokol L. Bratje-sestre! V ponedeljek ob pol enajstih popoldan svečana zaobljuba, popoln od štirih čajkana. Oboje na Taboru. V petek popoldne ob petih Miklavž za deco ob osmih zvečer za odrasle. Obakrat v dvorani Mestnega doma. Zdravo! 500/n

— Sokol Ljubljana II. priredi v nedeljo dne 30. novembra v Narodnem domu v proslavo ujedinenja slavnostno telovadno akademijo s izbranim sporedom. Po akademiji zabavni večer s plesom, ki bo brezdvomno zelo animiran. Sodeluje godba dravske divizijske. Pričetek točno ob 20. K obolni udeležbi vabi odbor. 484/n

— Sokolsko društvo v Šiški pozivlja vse članstvo, da se udeležijo svečane zaobljube dne 1. decembra ob 10. popoldne v društveni telovadnici. Udeležba dolžnost.

— Litija. Sokolsko društvo Litija-Smartno, priredi v ponedeljek 1. decembra v Šmarnski telovadnici »Svečni dan«. V to svrhu priredi slavnostno akademijo, s petjem, deklamacijami, živo sliko in predavanjem. Istočasno vršila se bo tudi zaobljuba vsega članstva, na kar se tem potom se enkrat opozarja. Ker je to naš veliki sokolski praznik, se člani udeležijo v krojih, članice pa v telovadnih oblekah. Pričetek točno ob 20. uri. Vstopnica 5 Din. Po akademiji orosta zabava. 486/n

Življenje za milijon

7272 Salonska družabna drama v 6. dejanjih.
Režija v rokah svetovnoznanege MICHAEL KERTESZA, ki je režiral vefilm Kraljica sužnjev.
29. XI. Samo še danes! 29. XI.
= ELITNI KINO MATICA =

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 29. novembra 1924.

Napredna fronta.

Pri zadnjih volitvah v narodno skupščino so klerikalci izvojevali proti svojemu pričakovanju naravnost sijajno zmago, ki jim je omogočala, da so se nato v Beogradu igravali kot edini poklicani reprezentanti in zastopniki slovenskega ljudstva. To zmago so si izvojevali samo zbog tega, ker so bile napredne vrste razcepljene in ker je radi te razcepljenosti ostalo na tisoče naprednih volilcev doma in ni glasovalo.

Tako je klerikalizem zatrujal na vsi črti in prevzel vodstvo slovenske politike v svoje roke.

Neizmerno škodo je pri tem trpela narodna in napredna stvar. Klerikalci so se brigali samo za svoje strankarske koristi in so popolnoma zanemarjali vse, kar ni bilo v skladu z njihovimi samopašnimi partizanskimi interesi. Pri tem so bili najobčutnejše prizadeti gospodarski krogi, pred vsem pa državni uslužbenci, za katere so se klerikalci zavzemali samo v toliko, v kolikor so bili njih politični somišljeniki.

Vspritve takšnega dejanskega položaja bi človek misli, da se iztreznijo napredni elementi in uvidijo, da je razcepljenost in nesloga v naprednih vrstah samo voda na klerikalni mlin.

Toda zdi se, da ta moment iztreznjenja še vedno ni nastopil.

Napredne struje so si še vedno v laseh in še vedno mislijo, da služijo napredni stvari najbolj s tem, ako se med seboj koljejo, dasi prav dobro vidijo, da si pri tem klerikalci radostno manejo roke, zavedajo se, da bohotno zori njihova pšenica, dokler se med seboj pripravajo naprednjaki.

Najžalostnejše na stvari pa je, da naprednjakov čisto nič niso naučile zadnje skupščinske volitve. Volilni red za narodno skupščino je tak, da forsira samo velike stranke, dočim ubija male. Na lastnem telesu so to preizkusile vse tri slovenske napredne stranke: Samostojna kmetijska stranka je izgubila pri zadnjih volitvah 7 »emokrask« 2, narodnosocijalistična v s voje mandate. Tako st. prišla v novo, pravkar razpuščeno narodno skupščino samo dva napredna poslanca kot »vari nantes in gurigte vastos«, kot zelena oaza v puščavi. Prav ista usoda grozi naprednim strujam tudi pri sedanjih volitvah!

Pričakovati bi torej bilo, da jih vzpičeto te perspektive vendarle sreča pamet in se strnejo v enotno napredno falango. Ne bomo se spuščali v razpravo, v koliko je med Slovenci, ki štejejo 1 milijon duš, upravičena razcepljenost naprednjakov v tri, štiri frakcije, ker bi bila ta diskusija brezplodna, to pa naglašamo z vsem poudarkom, da bi se te frakcije pri vsem svojem baje načelnem, v resnici pa zgolj osebnem nasprotstvu vsaj lahko ravnale po paroli »getrennt marschieren, vereint schlagen« (ločeno korakati, združeno poraziti)!

Razbiti v frakcije ne pomenjajo mnogo naprednjaki v Sloveniji, priboje si 2. v najboljšem slučaju 3 mandate, združeni ad hoc, — ako so res programatične razlike med njimi take narave, da se ne dajo premestiti — pa si lahko izvojujejo 6 do 8 mandatov, pri čemer bi pač prišla vsaka posamna stranka prav lahko na svoj račun.

Ta ugotovitev je vredna razmišljanja!

Naj o nji razmišljajo pristaši vseh naprednih struj. Morda pride razsvetljenje od spodaj, ako vrhovi niso pristopni pametnemu prevdanku!

Komu je dejansko pri srcu narodna in napredna stvar, a ne samo na jeziku, ta mora z vsemi silami delovati na to, da se udejstvi napredna fronta!

— Imenovanje šefa prosvetnega oddelka v Ljubljani. Prosvetni minister Svetozar Pribičević je postavil za vršilca dolžnosti šefa prosvetnega oddelka v Ljubljani prof. dr. Pavla Pestotnika. To imenovanje je začasno, ker je kot šef prosvetnega oddelka znova postavljen dr. Bevk, ki ga je bil odstavil dr. Korošec ter se sedaj nahaja na daljšem bolezenskem dopustu. Čim se povrne s tega dopusta, prevzame dr. Bevk vodstvo prosvetnega oddelka.

— Iz vrst državnih uslužbencev nam pišejo: Zakaj se nas vara? Opetovano so časniki poročali, da se zdaj izdaj izplača državnim uslužbencem zaostanek na prejemkih, to je razlika med staro in novo plačo od 1. oktobra 1923 do 1. maja 1924. Sam bivši min. predsednik Davidovič in njegov finančni minister dr. Spaho sta dala besedo — tako so jeseni listi poročali — da se bo novembra t. l. pričel zaostanek izplačevati nižjim, decembra pa višjim uradnikom. Zdjaj pa je o tem vse tiho. Imenovana gg. ministra sta besedo ravnodušno požrla, ker pač nista imela časa misliti na trpeče državne nameščenice, saj je bilo treba s sanjarjem Radičem barantati za oslabljenje in razkosanje države... Ali naj bo naše upanje zaman? Trdno upamo, da ne. Nikar ne vodite več uradništva za nos in mu ne pridružite krvavo zaslužene plače! Koliko se nas je zanašalo, da ostane fin. minister mož beseda, naročili smo na to dobro vero marsikaj, obloko, kurivo, a zdaj stojimo tu osramočeni pred upniki kot besedolomci. Torej, prosimo! Skrajni čas je, da se popravi greh prejšnje vlade...

— Imenovanje državnih podtajnikov. Za državnega podtajnika v ministrstvu za agrarno reformo je imenovan dr. Momčilo Ivković, radikal, za državnega podtajnika v ministrstvu za šune in rube pa samostojni demokrat Sreten Vukosavljevič.

— Novi načelnik Presbiroja. Za šefa Presbiroja je imenovan Miloš Ivković, dosedanj od prejšnje vlade postavljeni ravnatelj je stavljen na razpoložanje.

— Prisega beogradskega nadškofa. Novoimenovani beogradske - smederevski nadškof Rodić je večeraj ob 11. dopolne prisegel Ni. Vel. kralju v prisotnosti ministra ver.

— Spremembe v diplomatski službi. Podpisan je velik diplomatski ukaz, s katerim se upostavlja v diplomatski službi stanje, ki je bilo pred nastopom vlade Ljube Davidoviča. Za časa Ljube Davidoviča imenovani državni podtajnik ministrstva zunanjih zadev Milan Grol je stavljen na razpoložanje. Dosedanji poslanik v Atenah Jovan Marković je imenovan za pomočnika zunanjega ministra. Dosedanji pomočnik Jovan Vučković je imenovan za poslanika v Atenah, kakor smo to že pretekli teden javili. Reaktiviran je od prejšnje vlade odstavljen generalni konzul na Dunaju Laz. Bajić na istem službenem mestu, ravno tako tudi za Reko generalni konzul Filip Dobradić. Za poslaniškega svetnika v Rimu je imenovan Milan Jovanović, za sekijskega načelnika v oddelku za mednarodne pogodbe zunanjega ministrstva je postavljen Momčilo Jurišić.

— Pogajanja s tipografi. Dne 15. t. m. so se pričela pogajanja za novo tipografsko tarifo. »Jugoslovenski Lloyd« poroča, da so novi pogoji, predloženi s strani delojemalcev za delodajalce, po menlju teh, nesprejemljivi, delojemalci pa izjavljajo, da ne morejo odobriti pogojev, katere jim stavijo delodajalci. Na predlog delavcev so pogajanja prekinjena. Delavski delegat je hočejo še dalje razpravljati s svojimi organizacijami, na kar se prično nova pogajanja. V stari tarifi je menda določba, da ostane tekom pogajanj v veljavi, ako ne pride do sporazuma, stara tarifa dotle, dokler se ne izdela nova. Delavci žele ureditve do novega leta, kar hočejo doseči seveda tudi gospodari. Mislimo, da se prihodnja pogajanja sporazumno zaključijo.

— Draginske doklade po novem zakonu upokojenim orožnikom. Iz orožniških krogov nam pišejo: Kakor znano, je bil po višek glasom uredbe v draginskih dokladah državnih upokojencev »Uradni list št. 97 od 22. okt. 1924« vsem v uredbi imenovanim drž. upokojencem, izvezmi onim po zakonu »Uradni list št. 27. od 21. marca 1922« upokojenim orožnikom izplačan. Društvo orožniških upokojencev se je radi tega nedostataka obrnilo z več prošnjami na pristojna mesta, a do danes ni dobilo v tem oziru nikakega pozitivnega odgovora. Vprašanje je sedaj, kam vendar spadajo te uboge pare, kajti kot državne upokojence jih ne pripoznajo, kot vojaške jim pa ne izplačajo. Ali ne uvidite, gospodje pri pogrnjenih mizah, da tudi stari, osiveli, najsibo državni ali vojaški upokojenec potrebuje kosček kruha, kot drugi upokojenec, a nimate pa za njih nobene pare, nasprotno za druge stvari je pa denarja dovolj. Deputacija društva orož. upokojencev, je bila vled tega pred nekaj dnevi pri g. velikom županu Baltiču, kateri je bil

OPOZARJAMO

OPOZARJAMO

na prvovrstni in največji koncert letošnji sezoni, ki ga priredi Jugoslovensko novinarsko združenje sekcija Ljubljana v ponedeljek ob 20. zvečer v univinski dvorani. Ne zamudite izrednega umetniškega uživanja in prijetne družabne zabave po koncertu. Vstopnice v predprodaji v Matični knjigarni, Kongresni trg.

prav prijazno sprejel in obljubil, da se bode na pristojnem mestu za stvar zanimaj, oziroma za izplačilo posredoval, zakaš mu društvo najtopleje zahvaljuje. Omeniti se mora tudi, da je še več po novem združenju upokojenih orožnikov, ki niso pri društvu udeleženi. Vselej tega se vabijo, da pristopijo k temu tako potrebnemu društvu, kajti le s skupnim delovanjem in ne samo s kritiko in zabavljanjem se da kaj doseči. V tem oziru daje radevolje vsa pojasnila g. podpredsednik Valentin Legat v Ljubljani, Gosposvetska cesta 13.

— To je sleparstvo! Prejeli smo in priobčujemo: Ujudno Vas naprošamo, da v obrambo naše časti tudi nam dovolite prostora v Vašem cenji. Listu z ozirom na notico »To je sleparstvo« dne 27. tm. v kateri si — sicer znani nam pisec z brutalno brezobzirnostjo dovoljuje prištevati nas med sleparje. Hranili in posojilni konsorcij v Ljubljani ni niti sedaj niti ni bil kdaj popreč, vsaj ne v taki zvezi, z Beamen-Vereinom, kakor se v rečenem dopisu namiguje. Ako tma dotičnik kakke zahtevke proti bivšemu »Beamen Vereinu«, nas je obrne na družbo Penks na Cankarjevem nabrežju, katera je naslednica »B. V.«, konsorcij pa naj lepo pusti pri miru. Hranili in posojilni konsorcij je kreditna institucija javnih nameščenec, ki v okviru združnega zakona in pod državnim nadzorom vsi svoj letni dohodek izgledno in dobrotno vrši 50 let na polju uradniškega združništva. Kot eminentno važen socialni faktor javnih nameščenec stopi pač previsoko, da bi ga tako nizkoto blatenje moglo dosežati. Če bi se pa vendarle tako natelevarje, z očitnim namenom »konsorcij škodovati ponavljajo, bomo javni nameščenci znali najti način, da se obranimo, minerjev našega ugleda in naših socialnih pridobitev. — Hranili in posojilni konsorcij r. z. z. o. i. v Ljubljani.

— Zapišite naših podanikov v Ameriki. Pravosodni minister dr. Edo Lukinč je pri ministru za zunanje zadeve in pri ministru za socialno politiko posrežoval radi izplačila še neizplačanih, toda sekvestriranih zapuščin naših državljanov v Združenih državah Severne Amerike. Našemu poslaniku v Washingtonu so bila odposlana zadevna navodila, da doseže izplačilo teh zapuščin.

— Objava italijanskega konzulata. Generalni konzulat kr. Italije sporoča, da p. narna konzulata ne bo uradovale v ponedeljek na praznik ujedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev pod žezlom slavne dinastije Karadjordjevičev. 490/n

— Iz Vučenice nam pišejo: Sredi novembra je priredila podruž. Jug. Matice za mareberški sodni okraj družabni večer v Vučenici, ki je materialno kakor tudi moralno zelo dobro uspel. Prebitek znaša nad 2100 Din. S tem je naš odsek severne meje zopet pokazal svoje iskreno sočustvovanje z bridko usodo naših trepetih, neosvobodljivih bratov.

— Tiskarski škral. V včerajšnji notici o recitacijskem večeru mladega pesnika Karla Kocijančiča se je vrnila neljuba napaka. G. Podbevšek sodeluje na tem večeru s programatičnim govorom, ne kot napadeno natisnjeno s prvomantičnim govorom.

— Naredbe za železniške restavracije. Ministrstvo saobračaja je izdalo naredbo, po kateri so gostilničarji kakor tudi nametniki buffetov na železniških postajah dolžni imeti vedno na razpolago dovoljno količino sveže in dobre vode, kakor tudi drugih brezalkoholnih pijač za potnike in železniške osebje. Cene za razno brezalkoholno pijačo morajo biti nižje od cen za alkoholne.

— Popravek. G. Vlacav Viček nas prosi za ugotovitve, da on ni pisal oz. dal informacije za notico o plesnem večeru gđ. Wisslakove v Gorici, v kateri notici se njeza pomotoma označuje kot baletnega mojstra ljubljanske opere.

— Za 200 milijonov drobiža. Razpisna je licitacija za kovanje drobiža, in sicer se ima kovati 50 milijonov komadov pol dinarja, 75 milijonov enega dinarja in 50 milijonov komadov dveh dinarjev. Kovinska zmes bo sestavljena iz 25 % čistega nikla in 75 % čistega bakra. Pogoji se objavijo v »Službenih Novinah« in ponudbe se sprejemajo do 15. decembra v generalnem inšpektoratu fin. ministrstva.

— Iz Koroške. Dne 14. tm. se je v Apačah ponesrečila posestnica Kavhinja, ki je gospodinjila pri svojem sinu. Splašili so se volli in uboga žena je padla pod voz. Dne 23. tm. je starka podlegla poškodbam. Dne 12. tm. pa je umrl posestnik Sablačan iz Apač. Vsekal se je v levo nogo, ni si pa obezval in tudi ni šel k zdravniku. Nastalo je zastrupljenje in nesrečnej je umrl. Pokojni je bil priden gospodar ter je bil splošno priljubljen.

— V znamenju noža. Dne 23. tm. je v neki gostilni v Zgornji Dragi popivala večja družba fantov, med katerimi sta bila tudi posestnikova sinova Anton Dremelj iz Drage in Vinko Spandel iz Muljave. Med obema je nastal prepri in končno je nastal pretep, tekmo katerega je Spandel Drevlja z nožem sunil v levo nogo.

— Tragična smrt slovenskega rudarja v tujini. V premoženiku Merlebach v Franciji se je pri delu smrtno ponesrečil slovenski rudar Fran Kovač. Delal je v rudniku z dvema tovarišema, ko se je nenadoma utrgala težka ploščatka in ga udela. Čes o no uro so potegnili mrtvega iz podzemlja. Pokojni, ki je bil doma iz Lj.

boveli, je bil oženjen in je zapustil dva nepreskrbljena otroka. Star je bil 41 let.

— Samomor podpolkovnika v Zagrebu. V Zagrebu se je ustrelil s karabinko 45letni podpolkovnik Vojislav Popović, ki je služboval pri štabu 4. armijske oblasti. Poginil si je kroglo v srce in je bil mrtve na licu mesta. Popović je zapustil pismo naslovljeno na generala Tucakovića, v katerem veli, da ni nihče kriv njegove smrti.

— Težka železniška nesreča pri Prigovcih. Iz Sombora poročajo: na progi Sombor-Bogojno se je dogodila v sredo zjutraj med postajama Prigovci-Sv. Ivan in Bukovac težka nesreča, ki je zahtevala tri človeške žrtve. Progovni inženjer Evgen Steiner se je peljal s progovnim nadzornikom Franom Poljakom in šestimi delavci na drežini proti Bukovcu. V bližini čvavnice št. 159, so dvignili drežino in jo postavili izven proga, ker je prihajal nasproti tovorni vlak. Ko je tovorni vlak pasiral progo, so delavci naložili drežino zopet na progo in vožnjo nadaljevali. V smeri proti Somboru pa je prihajal drežini vlak, ki ga pa vsled goste megle ni nihče opazil. Lokomotiva je z vso silo tresla v drežino. V zadnjem hipu so inženjer in trije delavci skočili z vozila, dočim sta delavca Sima Čuvardžić in Lazar Jović padla pod lokomotivo, ki je oba povzročila do mrtvega. Lazar Jović pa je bil težko poškodovan in je kasneje v bolnici umrl. Na lice mesta je bila takoj odposlana komisija, da ugotovi, kdo je zakrivil nesrečo.

— Uboj na selu. Posestnikov sin Peter Zubak iz Dervente je že dolgo časa sovražil brata Stipa in Mila Brekala in skušal se je ob vsaki priliki nad njima maščevati. Pred dnevi sta bila oba brata povabljena na neko slavnost. Ko sta se vračala z gostije, je prežal nanje v zasedi s tovariši Peter Zubak. Navtil je nea oba Zubaka, nastal je krvav pretep in končno je obeležal Mile Brekalo težko ranjen na bojišču. Drugo jutro je podlegel poškodbam.

Neprekosljivi so le
EXCELLA

— Šivalni stroji — nizke cene.
Oglejte si jih pred nakupom.
J. GOREC, Ljubljana, palača Ljubljanske banke

Iz Ljubljane.

— Vsi na koncert Novinarskega združenja! V ponedeljek 1. decembra ob 20. zvečer se vrši v univinski dvorani elitni koncert Novinarskega združenja, na katerem nastopijo skorje vse glasbene organizacije Ljubljane s svojim najboljšimi pevskimi zbori, z orkestrom Orkestralnega društva in tudi operna ljubljana ga. Thalerjeva in g. Betetto. Izmed pevskih društev sodelujejo zbor »Ljubljana«, »Ljubljanske Zvonice« in »Slavica«. Orkestralno društvo nastopi letos pod vodstvom mladega komponista konserv. prof. Škerjanca in bo proizvajalo zelo učinkovite lirčne glasbe Griega in Debussyja. Po koncertu se razvije prijetna zabava in družabni večer, pri katerem sodeluje godba Dravske divizije pod osebnim vodstvom kapelnika dr. J. Čertina. Vstopnice se dolo v predprodaji v Matični knjigarni. Opozorjamo prijatelje novinarskega stana, kakor tudi prijatelje ljubljanskega glasbenokulturnega delovanja, da posejijo ta koncert, ki samo enkrat v letu omogoča direktno primerjanje uspehov in dela posrednih zborov in ki tudi za to nekako sintezo sodobne slovenske zvozne produkcije. Ob enem s koncertom bo združen družabni večer, ki naj odsej vsako leto na državni praznik združi zastopnike cele Ljubljane k prijateljskemu večeru. Spored koncerta priobčujemo na drugem mestu.

— Ugotavljamo, da je pred celjsko poroto razpisna porotna razprava proti nekemu Janezu Kranjcu zaradi tatvine na dan 4. t. m. Enakost imen je našega izvestelja zmotila, da je poročal, kakor da bi se vršila porotna razprava proti inž. Kranjcu, kar seveda ni bilo resnično. Tudi »Slovenec« prav dobro ve, da afera inž. Kranjca v obče ni bila na sporedu porotnega zasedanja, zato je tem večja nesramnost, ako skuša sedaj iz notorične nesrečnice kovati politični kapital.

— Sprejem iz zapora izpuščenih Orjanešev. Sročni so prispeeli iz Celja člani »Orjanešev«, proti katerim je bila ustavljena preiskava radi trboveljskih dogodkov. V preiskovalnem zaporu so bili 7 dni. Tovariši so jim privedli pripravljen sprejem. Na kolodvoru je bila zbrana četa Orjane v kroju s praporom in mnogo naprednega občinstva. Ko je vlak s celjskimi jetniki prispel na kolodvoru so saorili s množico klic: »Živel Kranjec! Živela Orjane!« Čim je inž. Kranjec stopil iz kupeja, so ga člani obkale s cvetjem, nato pa je pristopil namestnik predsednika, pisatelj Vladimir Levstik in mu v imenu celokupne Orjane izrekel svoj »dobrodošle«. Prečkal je tudi drzovljaj pozdrave s bloda, iz Dravogradu in Zagreba, kakor se je formalni sprejem, ki je odšel s godbo »Zvezd« in »Slovenec« ter praporom občinstva odhoda »Orjane« na čelo na mesto. Občinstvo je povzelo prijazne Orjane prijazne ovacije. Poverilo je izročilo pred magistrat. Pred magistratom

se je sprejeto ustavilo, kakor je imel inž. Kranjc na zbrane nacionaliste sagovor, v katerem jih je bodril k vstrajnemu delu za narodne ideale. Sprejem je nato krenil po Mestnem, Starem in Sv. Jakoba trgu čez most po Čoljovi, Emonski cesti, Vegovi ulici, Kongresni trg v Selenburgovo ulico, kjer je bil razhod. Presrečen sprejem so privedle svojim tovarišem tudi nacionalistične organizacije v Trbovljah, Zagorju in Litni.

— Velikodušen dar! Mestni magistrat ljubljanski je daroval Podpornemu društvu slepih v Ljubljani, Wolfova ulica 13 znesek 2000 Din za kar se v imenu odbora in celega društva kar najtopleje zahvaljuje njegov predsednik P. P. Jurasek. To naj bo vzgled ostalim občinam Slovenije, da tudi one priskočijo sedaj pred božičem in novim letom s svojimi darovi slepcem na pomoč. — Podporno društvo slepih v Ljubljani.

— Imenovanje načelnika agrarne direkcije. Za vršilca dolžnosti načelnika agrarne direkcije v Ljubljani je imenovan dr. Anton Šaplja.

— Glas iz občinstva. Pišejo nam: Več srčne omike. Delj časa je že opažati, da zlasti dijaštvo pri opernih predstavah na posebno drastične načine izraža svoje simpatije in antipatije. Zlasti nas je neprijetno dirnilo vedenje mladine pri zadnji predstavi »Rigoletta«. Se predno je prišel g. Kovač peti znano arijo: »Zenska je vara nese«, se je začelo pokaslijevanje, hihitanje in pritaženo žvižganje. Ni naš namen peti slavo komurkoli, toda — tako postopenje ni človeško, ni dostojno, ni pravično. Tu je tendenca in sicer škodoželjna. Poklic igralca je težak. Vse zadovoljiti je težko. Večkrat je bil on tisti, ki je omogočil predstavo. Kolikokrat je radi obolosti tekoča ali onega člana v zadnjem trenutku »uskočila«. S tem je pač dokazal, da je uporabna in upoštevana vredna moč. Vmislil naj se ta ali oni v njegov položaj — in sodil bo drugače! Več abonentov.

— Na občnem zboru društva slušateljev inženirstva kemije se je izvolil sledeči odbor: Prof. dr. Samec Maks: častni predsednik, Petriček Janko: poslovedni predsednik, Kuljiš Vinko: podpredsednik, Pavletič Kajetan: tajnik I., Juvanc Alojzij: tajnik II., Mialjevič Ivo: blagajnik I., Lindner Viktor: blagajnik II., Mandrino Duro: referent za počitniško prakso, Preac Jože: knjižničar, Jirak Zora: odbornik, Mogilnicki Vladimir: odbornik, Knez Leo in Jole Karadijole, revizorja.

— Prejšnja inspektorja ministrstva za narodno zdravje v Ljubljani. Pišejo nam: Želeli bi bilo, da se ustanovi v Ljubljani v okviru državne bolnice ambulatorij za razne bolezni in ne samo za spolne. Mnogo revnih ljudi ga pogreša, ker nimajo sredstev za drage ordinacije pri zunanjih zdravnikih. Sedaj je naveda, da mora vsakdo, kdor potrebuje zdravniško pomoč ostati eden ali dva dni v bolnici, četudi je bolezen malenkostna kakor na primer, če se nekdo malo ureže, opraska, zbrde itd. Takoga bolnika pa se navadno ne sprejme v bolnico, ker je bolezen premalenkostna. Stvar pa ni tako malenkostna če si pri taki malenkostni ranitvi zastrupi kri. Potem je zdravljenje dolgotrajno in preborno zavodove nege. Da se take stvari prepreči bi bilo na mestu ambulatorno zdravljenje z obvezo in razkužitvijo rane. Take ambulatorne postaje so v navadi po vseh večjih mestih. Če hoče biti Ljubljana moderno mesto, je potrebno, da imamo tudi ambulatorno postajo. Naj o tem razmišljajo sanitetni krogi, ter na kaj kmalu ustanove preproste ambulatorije. K stvari se bomo še vrnili in čez čas s spornimi merodajne faktorje o tem, da se ne pozabl.

— Tečaj za luženje (balcanje) v Ljubljani. Urad za pospeševanje obrti namerala prirediti za mizarje tečaj za luženje ki bi se vršil pod vodstvom g. prof. Josipa Tratnika v prostorih mizarke delavnice na Srednji tehniški šoli. Tečaj je za udeležence brezplačen ter se bo pričel v četrtek 11. decembra t. l. in bo trajal tri dni tako, da je udeležba vsakemu omogočena. Interesenti naj takoj javijo udeležbo pisмено ali ustmeno v pisarni urada, Dunajska cesta 22. Ob enem opozarja urad mizarje, da namerava prirediti pod istim vodstvom tečaj za detajlno risanje v naravni velikosti, ki bo največjega pomena za naše mizarje. Vsak udeleženec bo moral prineseti s seboj risalno desko v velikosti 210x110 cm. Prijave naj se uradu takoj dopolnijo, pričetek se bo pa udeležencem svoječasno naznanil pisemnim putem.

— Pozdravno društvo Matiline bratov. Šešne v Ljubljani nujno opozarja vse svoje člane, da morajo kakor je sklenil občni zbor in je določila odborova seja z dne 28. tm. biti vsi še ne poravnani letni prispevki popolnoma vplačani najpozneje do dne 1. februarja 1925. Kdor bi jih do tega dne ne poravnal, bo iz seznama društvenikov črtan. — Novi člani se sprejemajo vsako nedeljo od 2. do 1/4 4. popoldne v društveni pisarni v Ljubljani, Hrenova ul. št. 6, kjer se dajejo tudi vsa pojasnila. Odbor. 485/n

— Predavanje v društvu »Soča«. Danes v soboto dne 29. t. m. predava v salonu pri »Leva« strokovnjak iz prirodoznanja g. prof. Fran Dolžan in sicer: »o vesoljnem potopu«. K temu zelo zanimivemu poučnemu predavanju vabimo vse člane in prijatelje »Soče«. Začetek ob pol 21. zvečer. Vstop prost.

— Ljubljanska banka se blaga in vredneta v ponedeljek dne 1. dec. kot državni praznik ne posluje. Prihodni redni borzni sestanek se vrši v torek dne 2. decembra. 488/n

— Družba Sv. Cirila in Metoda v Ljubljani opozarja stariše na ravnokar izšlo knjižico »Kraljevič Marko, namenjeno slovenski mladini. Cena knjižice, kateri je pridejan tudi koledar za leto 1925, je le 6 D. Starši, raveselite deco s knjižico »Kraljevič Marko«, lepim in koristnim darilom za Miklavža! — Tudi običajni koledar CM družbe za leto 1925 je izšel. Cena mu je 15 dinarjev. Vsak zavezanec Slovenec bi ga moral imeti, ker iz koledarjeve vsebine je razvidno delo naše obrambne družbe, katero smo delni vsi podpirati. 481/n

— Slovenska banka d. d., Zagreb. Kakor čujemo, bo na prihodnji seji upravnega sveta te banke, ki se vrši v prihodnjih dneh, izvoljen dosedanj upravn svetnik gosp. M. Roter podpredsednikom Slovenske banke d. d. Zagreb. M. Roter je tudi podpredsednik Banque des Pays de l'Europe Centrale v Parizu. Dosedanji podpredsednik Slovenske banke g. A. Praprotnik obdrži nadalje mesto podpredsednika, in sicer kot administrateur d'élégué.

— Promenadni koncert godbe Dravske div. oblasti v »Zvezdi« v nedeljo 30. tm. ob 11. (kapelnik dr. Jos. Čerin). Spored: 1) Čizek: General Teržič marš. 2) Smetana: Predigra k operi »Libuša«. 3) Zajc: Iztočna Zora. 4) Wagner: Parsifal. 5) Muhvič: Srb, Slovenec i Hrvat.

— Važno za nakupovalce daril. Tvrdirka M. Bartl, parfumerija in trgovina rokavic in nogavic, Ljubljana, Stritarjeva ul. št. 2, se je obezvala, da bo 3% od vsega denarnega prometa, ki ga bo imela v času od 29. t. m. do 24. decembra, odstopila mestnemu magistratu kot prispevek za božično revnim otrokom. Priporočamo, da se občinstvo kar najbolj poslužuje navedene trgovke. 477/n

— Pri premnožnih težkočah ženskega spola preskrbi greniča »Frane-Josefa« najboljšo olajšanje.

— Pozor! Za novoletno 1925. se dobe žepni koledarji, ki so v korist bednim slepcem in se prodajajo v vseh knjigarnah in trgovinah s papirjem, naroča pa se lahko tudi v pisarni »Podpornega društva slepih v Ljubljani«, Wolfova ulica št. 12. Prosimo, da občinstvo pridno soga po teh koledarjih in s tem delno olajša bedo nesrečnih slepcev.

— Tatvine sukenj. Tatovi sukenj so pridno na poslu in dnevno se dogajajo številne tatvine sukenj. Včeraj je bila na univerzi slušateljska afekadska fakultete Anadoliju Špakovski ukradena črna suknja vredna 600 Din. — Dne 27. tm. pa je bila iz hleva v Gradišcu št. 10 ukradena hlapcu Ivanu Zajcu zimska suknja vredna 500 Din.

— Ni vam še znano, da se dobi vojni listki za vse postaje tu- in inozemstva v pisarni »Putnik« Tourist-Office v palači Lj. kreditne banke za isto ceno, kakor pri blagajni na kolodvoru. Ravno tako vse karte za vožnjo po Jadranskem morju, ter si lahko tudi rezervirate kabine na ladjah. — Istotam se naročajo tudi mesta za spalne vozeve »Wagon-Lits«. 480/n

— Gremilj slovenskih lekarnarjev naznanja v sporazumu z mestnim fizikatom, da bodo ljubljanske lekarnice dne 1. decembra do 12. ure odprte. Ponoči dandano in nočno službo imajo dežurne lekarnice. 501/n

— Telefonska zveza Dunaj-Zürich. — Miklavžev večer za odrasle. Dne 6. dec. priredi »Slovensko žensko društvo« v korist ženski bolnišnici v dvorani Kazine Miklavžev večer za odrasle. Prireditve bo obdržala koncert, nastop Miklavža s spremljivostm ter srečlov in ples. Pri koncertu nastopi iz posebne prilagoditve priljubljena operna pevka, gđica. Režika Thalerjeva, dalje prirni »Slovenski kvartet« (ze. Banovec, Pečenko, Završan, Zupan) ter orkester Nar. žel. glasb. društva »Sloga«. Za srečlov so nabrale prireditelje izredno veliko število lepih dobikov. Srečke po 2 Din se začno prodajati v najkrajšem času. Preskrbi si jih vsakdo že neie ter jih na Miklavževem večeru po Miklavžu lahko pošlje svojim znancem in znankam. Opozorjamo tudi plesa želino mladino na »o prireditve«. Orkester bode izvajal najmodernejše plesje. 489/n

— Najcenejše in najnovejše obleke se dobe samo — Selenburgova ulica št. 3 — pri Gričar & Mejac. 11399

— Tvrdirka J. MACEK, Aleksandrova cesta št. 12, prodaja vsa oblečila za gospode in otroke do božičnih praznikov po znatno znižanih cenah. 460/n

— V nedeljo dne 30. t. m. otvorim na novo urejen in moderno opremljen cvetlični paviljon. Glej oglas! Viktor Korkša, Aleksandrova cesta. 466/n

— Najlepše darilo za Miklavža ali Božič je nedvomno prvovrstni šivalni stroj ali pa lepa sobna svetilka. Med šivalnimi stroji ni težka izbira, oseboto, ker so šivalni stroji znamke Excella po svoli izborni kakovosti in po izredno nizki ceni pač nenadkrjljivi. Tvrdirka J. Gorec v palači Ljubljanske kreditne banke priredi za ta dva praznika izlozbo nekaterih modelov Excella strojev ter si jih lahko vsakdo ogleda. Vsak stroj je označen s ceno in je tako nizko odmerjena, da je mogoč nakup vsakomur, kdor namerava kupiti res dober stroj. Istotam si lahko vsakdo ogleda krasno sobno

ZA
JESEN
IN
ZIMO
SO VS^E NOVOSTI

KAMGARNA
SUKNA
DOUBL
LODEN
COUVERCOUT
PALMERSTON

ZA MOSKE OBLEKE IN SUKNE

LFAUS
SUKNO
TRAEVERS
KASAN
KAMGARN

ZA DAMSKE KOSTIME IN SUKNE

PLIŠ
KRIMER
BARZUN
ASTRAHAN
DEFTIN

ZA DAMSKE PLASCE IN JOPE

v bogati izbiri ter najdovršenejših kako vosti doše.

Oglejte si zalogo in izlozbe, prepičljivi bodete da se kvalitativno najbolje kupi pri

LENASI & GERKMAN
LJUBLJANA

svetilke v vseh izdelavih in po brezkonkurenčnih cenah. 495/n

— Miklavžev večer priredi Šentjakobčani s sodelovanjem svojega gledališkega odra in orkestra v petek 5. decembra ob 8. zvečer v Kazini. Miklavž nastopi točno ob pol 9. Vstopnina samo 10 dinarjev. Istotam ob 6. do 8. Miklavžev sement, kjer vsak lahko kupi originalna darila, da jih podari za Miklavža svojim izvoljencem. Druga darila se sprejemajo ob istem času. 497/n

— Obrtniški družabni večer. »Napredno obrtniško društvo« v Ljubljani priredi danes v soboto ob 8. zvečer v veliki dvorani Kazine svoj prvi družabni večer, na katerem vabi vse obrtnike in prijatelje obrtništva. 498/n

— Plesne vaje tehnikov - akademikov. Običajni Miklavžev večer se vrši v torek 2. decembra t. l. z orkestrom v dvorani Kazine ob 20. uri. Darila se sprejemajo izključno v torek le od 14. do 18. ure istotam. — Odbor. 492/n

— Cone padlet! v modri trgovini 1. Kette, Aleksandrova cesta. Oglejte in prepičljive se o ceni v izlozbi in na razstavi v trgovini! — Izvanredna ponudba za Božič! — Ne zamudite prilike — ščitite Vaš žep! 491/n

— »Bratstvo« priredi svoj Miklavžev večer v petek 5. decembra ob pol 8. uri zvečer v bivši kavarni Narodna doma. Darila sprejema predsednik Kravos, Narodni dom, I. desno, na dan prireditve se sprejemajo darila v kavarni cel popoldan. Na željo pride Miklavž na dom, prijave istotam. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor. 492/n

— Telesno zaprite odpravite ako plete Radensko vodo! 87/n

— Gremilj trgovcev v Ljubljani obhvalila naknadno k včerajšnji notici, da smejo biti trgovine tudi v nedeljo pred Sv. Miklavžem in nedeljo pred Božičem dopolne odprte. 468/n

— Obvestilo. Podpisani obveščam vsakega, da jaz nisem za nikogar plačnik brez moje vednosti ali pooblastila. — J. Marčič in ti trgovci in posestniki, Sv. Petra cesta št. 30, Ljubljana. 475/n

— Senzacija. ki je zbudila veliko pažnjo, drži sedaj že nekoliko tednov vso javnost v največji napetosti, a to je veliki nagradni natečaj »Aida« parfumerije v Zagrebu, ki omogočuje, da na praktičen in originalen način, brez vsakega rizika pride do cenenih božičnih darov. Se ne den nagradni natečaj ni vzbudil toliko interesa, kar se ima v ostalem pripisati okolnosti, da se bo vlečenje dobikov vršilo pod najstrožjo kontrolo, v katero vsak lahko zaupa. Publiše o tem govori objava v današnjih naših številkah. 478/n

— Koncert v kavarni »Evropa« se vrši danes v soboto. Svira dravska godba. Začetek ob 9. zvečer. Vstop prost. 463/n

— Domače kolne danes v soboto in v nedeljo v restavraciji »Zvezdi«. Pojedina klobas. 496/n

— Koncert vojaške godbe se vrši danes v soboto ob 9. zvečer v kavarni Evropa ne pa kakor je bilo včeraj pomotoma objavljeno v kavarni Emoni.

Inspirirajte v »Slov. Naroda«!

Že 38 let je
SARGOV
KALODONT
ZOBNA KREMA
nenadkrjljivo dobra!

Pod avstrijskim jarmom.

IV.

Sedaj nekaj o posamnih vodilnih osebah! O dr. Kreku, o dr. Ilešiču in Ivanu Hribarju ni vredno posebeje govoriti. Kar se dr. Šušteršiča tiče, je bil vedno dovolj pameten, da je vedel, da se mora strankin voditelj, ki hoče doseči velik vpliv, izogibati navadnih hujskarij. Za ta posel so bile v njegovi stranki v zadostnem številu na razpolago druge vodilne osebe. Vse kakor pa je tudi dr. Šušteršič opetovano pri svojih političnih nastopih v jugoslovenskem vprašanju zastopal nazore, ki so bili v močnem nasprotju z avstrijskim stališčem...

Kar se tiče voditelja liberalnih Slovencev dr. Tavčarja, smemo njegovo osebnost vedenje, odkar je bil ljubljanski župan (od leta 1911) označiti kot neoporečno, da si seveda tudi njega zadene odgovornost za politično delovanje njegovih pristašev.

Tržaška voditelj dr. Rybaf in dr. Gregorin sta oba blizu slovenskim liberalcem. Oba sta se udeležila vseslovankega novinarskega kongresa l. 1908. v Ljubljani. Ko je grof Bobrinski po tem kongresu odšel v Trst, je bil doktor Rybaf njegov spremljevalec. Vedel ga je na Opčino in mu pokazal mesto z besedami: »To je največje jugoslovensko mesto! Med balkansko vojno se je dr. Rybaf udeleževal v srbskem smislu. Dr. Gregorin doslej ni demantiral očitka, da je član »Jugoslovenskega odbora«, da si je gotovo za to že izvedel. Tudi on je med balkansko vojno deloval na korist Srbom. Hotelška družba »Grljan«, ki jo je on ustanovil in vodil, je takrat sklenila, da na razpolago 15 sob srbskemu Rdečemu križu za rekonvalescentne srbske oficirje...

Ob koncu še nekaj besed o kranjskih Nemcih. Napačno je razločevati med Nemci zmerne (Slovenecem prijazne) in radikalne, kakaj vsi kranjski Nemci stoje v enem taboru, kar je vsprilo njihovega neznanega števila samoočebni razumljivo. Zlasti vlada med zastopniki nemškega veleposelstva v deželni zboru in med ostalimi Nem-

ci v deželi popoln sporazum, ki se javlja v tem, da so se poslanci veleposelstva v deželni zboru opetovano zavzeli za nemške interese. Slovenecem prijazni so sploh vsi Nemci v deželi, saj ne iščejo nobene borbe s slovenskim prebivalstvom in omejujejo svoje politično delovanje samo na zaščito dosedanjih veljav nemškega jezika v uradu in šoli, kar je stremenje, ki je očitno v soglasju z državnimi interesi. Docela ne utemeljeno je govoriti o germanizacijskih namenih Nemcev, dočim se pač vespovsodi pojavljajo težnje slovenizacije. Sovražstvo slovenske inteligence se v enaki meri obrača proti meščanskim nemškim krogom, kakor proti nemškim plemičem. Tudi nemške plemiče je fanatizirana sodrga leta 1908. tako ogrožala, da so jih morale ščititi oblasti. V splošnem so se kranjski Nemci opetovano izkazali v časih, ko je državna oblast spustila na tla vladne vajeti, kot državotvoren element. Zbog svojega močnega gospodarskega vpliva so bili tudi v to sposobni in poklicani. Končno jim je treba priznati za uslug, da so s kontrolo v nemških časopisih v času pred vojno skrbeli za to, da ni prebujeno šla v klasje jugoslovenske propagande.

Dogodki tik pred vojno so pokazali, da je treba na slovensko omladino vplivati bolj kakor doslej v avstrijskem smislu. V to svrhu bo morda mogoče porabiti tudi skavtski pokret, to pa samo v slučaju, ako bo popolnoma prost slovensko-narodnih momentov in ako se bo vodstvo izročilo pravih rokam. Slovenski profesorji zato niso sposobni, ker stoje večinoma pod vplivom doktor Ilešičevih idej.

Ker so torej hujskači samo slovenski voditelji in njihova glasila, dočim je velika masa slovenskega prebivalstva cesarju zvesta in Avstriji vdana, bi bilo umestno, da bi deželna in centralna vlada ostreje postopali proti voditeljem in sploh silneje povdarjali državno misel. Ako uvažujemo pojave, o katerih smo govorili, moramo priznati, da smo prav tega najbolj pogrešali.

K vprašanju imunitete poslancev po razpustu narodne skupščine.

Govori in piše se mnogo o tem vprašanju. Brez dvoma je tudi s čisto pravnega stališča zanimivo. Obrnilo smo se na g. profesorja za kazensko pravo na naši univerzi dr. Metoda Dolenc, ki je našemu uredniku na stavljeno vprašanje odgovoril tako-le:

— Ali ste, g. profesor, čitali časniškarska poročila o kaznovanju radičevskega poslanca dr. Pernarja in ali smatrate, da je sodišče pravilno postopalo?

— Čital sem tista časniškarska poročila, pa načeloma ne izrekam svoje sodbe o postopanju sodišča v tekočih pravih. Ne gre namreč o tem govoriti brez natančnega poznanja pravne položaja. To bi mogel storiti šele po študiju sodnih spisov.

— Ako pa izluščimo splošno vprašanje iz konkretnega primera: Mislite-li, g. profesor, da uživajo narodni poslanci po razpustu narodne skupščine imuniteto?

— O tej stvari sem napisal v Vašem listu z dne 5. januarja 1923 št. 3 uvodni članek. Takrat sem vprašanje zanikal glede vseh bivših tistih narodnih poslancev, ki niso člani stalnih odskov narodne skupščine. Danes sem

še ravno tako uverjen, da je moje mnenje po obstoječih zakonih pravilno!

— V Vašem citiranem članku ste se sklicevali na ustavo in ste tudi omenili primer, ko se že razpuščena narodna skupščina vendarle lahko znova sestane. Ali ni s tem podan migljaj za nasprotno mnenje?

— Po mojem mnenju je to, da se drastično izrazim, samo tista izjema, ki potrjuje pravilo.

— Kako to?

— Izhajati treba iz zgodovine in ideologije instituta! Imuniteta narodnih poslancev ne pomenja, da so njih dejanja in nehanja nekazniva, če so za navadne državljane kazniva, marveč imuniteta jih ščiti le začasno, dokler so narodni poslanci, tako, da jih nihče ne more pred kazenskimi sodiščem preganjati. Narodni poslanec je v parlamentarni državi drobec narodne skupščine, ki deli z vladarjem vrhovno zakonodajno oblast. On je zapnik svojih volilcev, obenem zastopnik vsega naroda, ne samo tistega dela, ki ga je izbral (čl. 74. Ustave). Kot tak mora imeti popolnoma proste roke, da lahko izvršuje svoj mandat. Nihče mu ne sme delati zaprek. Le, če je bil zasaden na samem kaznivem hudodel-

stvu ali pregrešku, ga sme redarstvena oblast zapreti, toda o tem mora takoj narodno skupščino obvestiti, da ta odloči, ali se nadaljne pristojno postopanje odloži za čas sešle, ali ne (čl. 88). Če pa stori sicer kaznivo dejanje, ne more ga nihče na odgovor klicati, ne da bi ga poprej izročila narodna skupščina sodišču, dokler traja njegov mandat. Vprašanje nastane torej sedaj, ali traja mandat tudi še po razpustitvi narodne skupščine? Razpustitev se odredi, ker se apelira na narod, ki naj pokaže in dá zaupanje novim poslancem. Ona pomeni po odstavku 7 ad I. zakona z dne 28. junija 1922 naravnost »dovršitev skupščinske dobe« in zakon pri tem ni napravil prav nobenega razločka med učinkom poteka dobe 4 let in razpustitve. Prejšnji poslanci si morajo torej po poteku 4 let ali po razpustitvi zaupanje naroda vnovič priložiti, oni nimajo niti dolžnosti niti pravice, zastopati narod v parlamentu, sploh ni več možnosti, da bi eventualni kazenski pregon motil njihovo delovanje kot mandat naroda. Če pa se morajo sklicati za primer, da kralj umrje ali dá ostavko baš v času od razpustitve narodne skupščine do novih volitev (čl. 65), je to le izjema, ki se ne sme razširjati na nelzevste primere. V stari srbski ustavi (1903) je bilo izrečno navedeno, da se mora, ko nastopi novi kralj, pozvati stara zbornica v 10 dneh, da položi pred njo državno prisego; in še posebej je bilo pristavljeno, da naj tako sklicana razpuščena zbornica izvrši taj datak. V Vidovdanski ustavi je ta pristavek izpuščen. Ali to ne izpreminja na osnovni ideji ničesar, da člani prejšnje, a razpuščene narodne skupščine postanejo le iz preke drž. potrebe po pozivu novega kralja brez nove izvolitve vnovič narodni poslanci, da dobe šele z novim pozivom mandat, ki pač zopet poteče z novim razpustom. Medčasno, to je od razpustitve pa do novega sklicanja, tudi narodni poslanci, ki niso po poslovniku kot poslanci permanentno zaposleni, ne morejo uživati imunitete.

— Ali se dá Vaš nazor podpreti naravnost iz določil naših zakonov?

— Druge ustave imajo točna določila o koncu imunitete, ki nastopi z zaključkom ali razpustitvijo parlamenta, n. pr. stari avstrijski zakoni ali sedanja ustava avstrijske republike z dne 14. marca 1919. Pri nas pa so naši ustavodajalci tiho prešli preko tega vprašanja, zato moremo le indirektno iz drugih določil ustave in iz poslovnika samega razbrati pravilno zakonovo misel. V ustavi stoji, da odgovarjajo poslanci za izjave in vse postopanje pri izvrševanju mandata samo narodni skupščini (čl. 87). Katera skupščina naj bi odločala, če je skupščina že razpuščena? Ali naj se mari čaka na ostavko ali smrt kralja, da bo od novega kralja vnovič pozvana prejšnja skupščina sodila morebitne pregrehe? Ali naj sodi nova skupščina, ki bo šele izbrana, pri kateri pa morebiti dotičnega poslanca ne bo več? Pravilen je tu le sklep, da po razpustitvi skupščine njena disciplinarna moč preneha, da nastopi za vse bivše poslance pregonljivost po splošnih kazenskih predpisih. Saj nastopi pregonljivost tiste- ga narodnega poslanca, ki je bil na samem kaznivem delu, hudodelstvu ali pregrešku zasaden in prijet od redarstvene oblasti, že prej, namreč po sklepu »saziva« (čl. 88). Dalje: Če naj pride do izročitve narodnega poslanca radi kakšnega kaznivega dejanja, pri katerem pa ni bil na samem delu zasaden, kdo naj privoli k izročitvi, če je skupščina razpuščena? Kdor pravi, da pre-

nela imuniteta šele z dnem novih volitev, daje bivšemu narodnemu poslancu privilegij, da ga nihče ne sme in ne more preganjati do novih volitev, ki ga pa niti poslanci do razpusta niso imeli. Trivialno rečeno: Poslanec razpuščene narodne skupščine bi smel tudi krasti in moriti, pa bi lahko nemoteno ušel preko granice, saj ima za to časa najmanj tri mesece, pa nihče ga ne bi smel in mogel pridržati. In kaj takega naj bi bil pameten zakonodajalec nameraval uzakoniti? In če bivši narodni poslanec umre, kdo bi mogel braniti njegovemu nasledniku na kandidatski listi, da bi se oglasil za izpraznjeni mandat, ako bi narodna skupščina navzlic razpustitvi in navzlic »dovršitvi« svoje skupščinske dobe (vidi zakon z dne 27. junija 1922) — vendar le ostala narodna skupščina s pravom imunitete svojih bivših poslancev? Pa kdo ga naj vpokliče, da postane deležen imunitete? Kaj pa, ako bi hotel bivši narodni poslanec odložiti svoj mandat, da postane njegov namestnik glasom kandidatne liste deležen imunitete? Ali naj bo tudi dovoljeno? Vse kaže, da po duhu naše ustave preneha imuniteta narodnih poslancev z dnem razpustitve. Tako pa je tudi narodna skupščina sama tolmučila vso zadevo v svojem poslovniku, ki ga je usvojila z resolucijo z dne 2. marca 1922. V čl. 113 stoji izrečno: »Vsi člani narodne skupščine imajo pravico na brezplačno vožnjo I. razreda na vseh železnicah in državnih ladjah za čas, dokler jim traja mandat. Oni imajo pravico, da se jim povrne stroški, ki so jim nastali o priliki prvega prihoda na seje narodne skupščine in zadnjega povratka, kakor tudi stroške za potovanje s privatnimi vozili. Tu je vendar jasno povedano, doklejer traja mandat: še po povratku od zadnje seje ne več; do razpusta, t. j. do zadnje seje, ko se dovrši skupščinska doba, imajo namreč prosto vožnjo, dalje pa ne več, za to se jim tudi potovalni stroški vnaprej povrnejo! Če pa po razpustu, ki se vsled njega že dovrši skupščinska doba (zak. z dne 28. junija 1922), ne traja več mandat, seveda tudi nimajo privilegija nepregonljivosti ali imunitete.

— Hvala, g. profesor, osobito za poslednjo opozoritev. Prosil bi Vas le, da se izjavite tudi še o zastaranju deliktov bivših poslancev.

— Dovolj, g. urednik! Dovolite, da se v tem oziru sklicujem na svoja izvajanja v Novi Evropi (Zagreb) z dne 11. aprila 1924 v članku »Malo kritike našeg zakonodavstva«. Iz tistega bode videli, da vlada v tem vprašanju še večji kaos, — ker so pač naši zakoni v resnici premalo strokovnjaško izdelani, da ne rečem nič drugega...

Simptom začetka ali konca?

Pod tem naslovom piše Steklov v moskovskih »Izvestijah«. Kakor poročajo iz New Yorka, se je v Ameriki obnovila protisovjetska kampanja. Kaj pomeni ta kampanja? Ali pomeni začetek novega navala na sovjetsko Rusijo, ali pa nasprotno, gre tu za zadnje krče stare politike intervencije in blokade? Fakti zadnjega časa nudijo material za trdilen odgovor na eno in na drugo vprašanje. Sodeč po sedanjem mednarodnem položaju je težko reči, kateri teh dveh odgovorov bi bil bolj verjeten. Da je izhod volilnih kampanj v Angliji in Ameriki, kjer so zmagale konservativne stranke, utrdil pozicije svetovne reakcije, o tem ne more biti dvoma. Reakcionarne tendence so dobile zanesljivo oporo ne le v omenjenih dveh državah, temveč tudi drugod. Vpliv Angleške in Amerike kot dveh naimočnejših kapitalističnih držav ni le sedaj ogromen, marveč ima tudi tendenco k nadaljnjemu porastu, tembol' ker vidimo zadnje čase mesto tradicionalnega tekmo-

Da mi podari moja zaročenka

svinčnik »PENKALA«, dobivala bi gotovo vsak dan od mene pismo. Kajti dvojna milina bi bila pisati ji z elegantnim, vedno zaostrenim in zmerom pripravljenim svinčnikom »PENKALA«.

Vsaka papirnica ima na zalogi svinčnik »PENKALA« po Din 15.—. Zahtevaj tam tudi prava zlata naliv-peresa »Penkala«.

vanja med obema temeljnima imperijalističnima silama prve znake predstoječega sporazuma. Amerika in Angleška se nameravata spopustiti glede skupne eksploatacije zemeljske oble. Med njima se snuje nekaj angleško-ameriški imperijalistični blok.

Oba člana tega bloka nista posebej naklonjena sovjetski Rusiji. Lahko celo trdimo, da se z ustanovitvijo tega bloka povečajo perspektive novega pritiska na sovjetsko republiko, ki lahko postane pod gotovimi pogoji splošen. S tega stališča lahko deloma razumemo ono zagonetno frazo iz referata komisije ameriške asociacije bankirjev, ki jo omenja borzovljavna vest iz New Yorka. Poročilo opozarja na neko reakcionarno stališče sovjetske vlade napram privatnemu kapitalu in tudi, da bo imelo to za posledico poslabšanje položaja v sovjetski Rusiji. Ali vlije dalje poročilo vsled te okoliščine se utegne položaj tudi naglo zboljšati kar pomeni realizacija Dawesovega načrta ureditev odnosov med zavezniki in Nemčijo. Da je v tej frazi grožnja z novo in poleg tega še s skupno intervencijo proti sovjetski Rusiji, je menda jasno. Avtor tega poročila stoji čisto jasno na stališču »čim slabše tem boljše«. On si predstavlja vso reč tako-le: Notranji položaj v sovjetski Rusiji bi se utegnil vsled politike sovjetske vlade, ki si jo je izmislil on, poslabšati. To naj bi olajšalo intervencijo drugih držav. Intervencija bi postala to pot splošna, pritegnila bi antano in Nemčijo, ker je Dawesov načrt zbilžal obe stranki. Z drugimi besedami, avtor tega referata se vrača k stari misli o izkoriščanju Nemčije s pomočjo zavezniškega kapitala. To delo naj bi opravil sedaj morebiti samo angleško-ameriški blok brez Francije. Gre očitno za intervencijo v sovjetski Rusiji. Jasno ni samo to, dali misli ameriški bankir o politični ali samo o ekonomski intervenciji, o aktivnih vojnihih operacijah proti sovjetski Rusiji, v katerih naj bi igrala Nemčija po njegovem načrtu vlogo najete- ga voditelja kazenske ekspedicije, ali o ekonomski intervenciji, pri kateri bi zopet Nemčija igrala vlogo orožja. s pomočjo katerega bi svetovni imperijalizem ekonomsko podjarmil sovjetsko Rusijo. Okolnost, da se poročilo opetovano peča s kritiko monopola zunanje trgovine, ki je trn v peti svetovnega kapitala, potrjuje našo domnevo in vzbujaa sum, da se snuje proti nam politična in gospodarska intervencija.

S tega stališča lahko presojamo obnovev protisovjetske kampanje v ameriškem tisku kot simptom začetka novega navala mednarodnega imperijalizma na sovjetsko Rusijo, navala, ki mu hočejo dati iniciatorit to pot splošno obiležje ter pritegniti v akcijo poleg Severne Amerike in zapadne Evrope tudi Srednjo Evropo. Ali, kakor smo že omenili, nam daje sedanj mednarodni položaj pravico razlagati to neprica- kovano obnovljeno protisovjetsko kampa- njo tudi v nasprotnem smislu.

Mednarodni položaj sovjetske Rusije se je zadnje čase očitno utrdil. Skoraj vse velike imperijalistične države so bile prisiljene de jure priznati sovjetsko Rusijo. Res smo lahko po zmaji konservativne stranke v Angliji pripravljali na poslabšanje medsebojnih odnosov. Toda četudi pride do tega poslabšanja, bo samo začasno, kajti obojestranski interesi silijo obe dr-

—nik:

Metamorfoze.

Služkinjo imam, ki je zlata vredna! Kar se tiče namreč poštenosti! Prud njo ni treba nič zaklepati, nič skrivati. Vse omare so lahko na stečaj odprte, ona ne premakne nobene stvari. To je v današnjih časih velike vrednosti! Če ti je padel ficek na tla, ga drugi dan gotovo najdeš na svoji nočni mizici. Če pa je padlo na tla kaj drugega, potem je previdno, da jo opozoriš na to. Zakaj v obče stoji na stališču, da je vse namenoma zavrženo, kar je na tleh, razen denarja seveda, ker toliko že ve, da državni uradniki dandanes nimajo toliko, da bi denar stran metali.

Ime ji je Roza. Imeli smo že služkinjo Rozo, ki pa je zahtevala, da bi jo klicali »Rozi!« Ta, ki jo imamo sedaj, ni take zahteve še nikoli stavila. Tudi to je lepa potezica, ki je značilna za njeno skromnost! Ampak eno napako pa le ima. Če bi rekel, da se je s pametjo skregala, bi ji delal krivico. Pač pa s spominom nista nič kaj priateljca. Ako jo pošljemo po tri stvari, na eno prav gotovo pozabi, če ne na dve.

»Roza, ali niste tega in tega prinesli?«

»Sem pozabila!« — Z največjo ravnodušnostjo vam to izreče, kakor bi bilo samo ob sebi umevno, da je po-

zabila in da drugače biti ne more ali celo ne sme. S tem izgovorom je pri nji opravljeno vse in niti najmanje ji ni prišlo še kdaj na misel, da bi bilo bolje, ako ne bi pozabila.

»Sem pozabila!« — to gre venomer. In kako vam to lepo zapoje: »Sem pozabila!« To je cela melodija! Zakaj vedeti morate, da je iz ribniške doline doma, kakor jaz. Da, celo iz ene in iste vasi sva oba, tako da sva drug na drugega lahko ponosna — in sva tudi! Ampak včas nastanejo vsled vsled njene pozabljivosti vendar le majhne neprilike! Zadnjič enkrat je pozabila na trgu košaro z vsem nakupom vred neke. Prišedši domov je začela debelo gledati. Spočetka je bila skoro da prepričana, da jo je domov prinesla, pa da ji jo je izmaknil nekdo. Potem pa se je le zavedla, da je stvar drugačna.

»Pozabila sem jo nekeje!« — Toda kje? Šla je nazaj in jo iskala celo dopoldne. Na srečo jo je našla vendar le našla. Postavila jo je bila na tla ob jerbazu neke kmetice, od katere je tudi nekaj kupovala. No, kmetica je bila slučajno poštena ženska!...

»Roza, ji pravim včas, vi mi nekoč še glavo pozabite kje!«

»Naj jo, saj je ne bo škoda!«

»Eh, pa vendar!«

Pa še eno napako ima: kupiti ne zna! Kar ji kdo da, to vzame in kolikor zahteva od nje, toliko plača. To njeno

šarmantnost so menda že razni prodajalci živili izvovali in zd se, da to prav pošteno izkoriščajo. Vsaj ob nedeljah bi človek rad kdaj tudi pečenko jedel! Zato se zgodi, da se ji naroči: »Za jutri, ki je nedelja, ali praznik, prinesite tri četrt teletnine!« Tričetrt teletnine stane že lep denar! A ko se vsedemo k mizi, ni nič jesti! »Poza, saj ste prinesli same kosti!« Ona gleda nekaj časa, potem pa potrdi z največjo hladnokrvnostjo: »Pa res!« Kakor bi bilo čisto vseeno, ali je prinesla meso ali kosti!

Toda nedavno, bilo je neko sredo, mi pa opoldne, ko sem prišel iz pisarne domov, s triumfujočim glasom naznani: »Za nedeljo sem pa kupila tako lepega mladega petelina! Tako lepo rumen je!«

Moja žena jo je namreč naučila, da mora pri kuretnini gledati na to, da je živ alpo rumena. Pohvalila pa se je Roza iz tega vzroka meni, ker se ji žena ne una nikdar nič reči in sem jaz tisti, ki včas malo pogodrnja.

»Roza, samo če ni samo perje rumeno!«

»O, seveda! Vse je rumeno! Še celo krempljice!«

Pozneje sem svojo ženo vprašal: »Ti, ali je res Roza petelina kupila?«

»Res! Prav lepo, mlado žival!«

»Glej, glej! Toda več, nič mi ni prav, da mi nosite že tako zgodaj pe-

teline domov! Do nedelje je še dolgo in saj več, kaj znao petelin! Na vse zgodaj bo začel: »Kikiriki!« Kaj vem, morda tudi: »Kekereke!« ali celo: »Kukuruku!« Menda je to od tega odvsnu, če je petelin Gorenjec, Dolenjec ali Notranjan!

»Ali od tega, če je petelin mlad ali star! No, to pot si lahko pomirjen, ta bo samo kikirikal, ker je res mlad!«

»Pa tudi kikirikanje ni ravno prijetno!«

»Par dni se že potrpi!«

Seveda, ona lahko tako govori! Njej bi lahko tristo petelinov pod posteljo pelo, pa bi je še ne vzbudili! Z mano pa je drugače!

Zato, da je dobil petelin vode in zobanja, sem moral kajpada jaz skrbeti! Roza bi ga pustila prej od lakote umreti, kot bi se na kaj takega spomnila, moja žena je pa tudi vzvišena nad take malenkosti! — No, petelin je zopal, da je bilo kaj in jaz sem v strahu pričakoval drugega jutra. Zbudil sem se na vse zgodaj in nervozen čakal, kdaj se oglasi oznanjevalac jutra. Malo me je interesiralo tudi, kak rojak da je. Pa ni bilo nič! Niti oglašil se ni! »Ta petelin ima pa lepe manire!« sem si mislil. »Ali pa se ne čuti prav domačega pri nas in vsled tega nima poguma, da bi se razkoračil. Toda tudi prihodnjega jutra ni bilo nič!

Izrekel sem ženi svoje začudenje, da nič ne poje!«

»Saj ni petelin!«

»Kaj pa je?«

»Kopun! Zato ne poje nič! Jaz sem precej rekla, da je kopun, ko sem ga videla! Veš, tisto dolgo rumeno perje ima po vratu... Krasna žival!«

»O saperlot, kopun! Pa da bi bila naša Roza za 30 dinarjev kopuna dobila?«

»Slepa kura tudi zrno najde!«

»Da bi ga le bila našla! Jaz bi ne imel nič zoper to! No, na nedeljo se pa veselim!«

In v istini sem se veselil! Še nikoli je morda nisem tako težko čakal, kot ta teden! Kaj mislite, uboga uradniska para, pa kopun! Najbolj počasi pa mi je tekel čas v nedeljo dopoldne! Na nič drugega nisem mislil, kot na kopuna! Pri maši sem bil kajpakda raztresen! In lepa pridiga patra Gvidona je šla skoro vsa mimo mojih ušes! Pa tudi od promenadnega koncerta v Zvezdi nisem imel domala nobenega užitka. Še najbolj se mi je prilagalo »kolo« s svojimi poskočnimi ritmi. Zares, kar zaplesal bi bil! Vse drugo me to pot ni zanimalo. In šilil sem prejo kot ponavadi domov. »Ti, zdaj je pa čas, ča gremo nad našega kopuna!« sem rekel svoji ženi ves nestrpen. Ona pa je bila čudno rezervirana! Kako to, da ni začela iznova hvaliti lepe živali?

savi k sporazumu. Zato smo že opetovano omenili, da ima naše posojilo pri Baldwinovi vladi skoraj iste šanse, kakor pri Macdonaldovi. Isto lahko trdimo glede Severne Amerike. Res je sicer, da je republikanska stranka dobila pri volitvah ogromno večino, vendar pa ne moremo biti prepričani, da v doglednem času ne pride do sprememb v odnosih med obema državama. Ekonomski odnosi med Rusijo in Ameriko so zadnje čase zelo napredovali. Med ameriški industrijanci, trgovci in finančniki se čimdalje bolj utrjuje prepričanje, da mora Amerika priznati Rusijo in skleniti z njo sporazum. Če je ena skupina v Ameriki pripravljena nadaljevati in morebiti celo poostri dosedanja politika napram sovjetski Rusiji, stoji druga skupina na nasprotnem stališču in njene šanse se očividno večajo.

Zato si lahko razlagamo novo kampanjo ameriškega tiska proti sovjetski Rusiji kot bojazen, da bi se utegnili amer. politika napram nam spremeniti. Sovjetska diplomacija mora biti oprezna in računati z obema možnostima. Če bi prišlo do agresivnih akcij proti naši republiki, smo lahko prepričani, da nevarnost ne bo tako velika, kakor je bila takrat, ko je hotela antanta udušiti prve kali socialne revolucije v Rusiji. In če je doživela zavezniška intervencija polom takrat, smo lahko prepričani, da doživi še večji fiasko tudi sedaj tembolji, ker bi se ji težko posrečilo spraviti vse kapitalistične države na noge proti nam. To velja zlasti za Nemčijo, ki je sicer sprejela Dawesov načrt, ker je bila k temu prisiljena, vendar pa ne more odobravati politike nekaterih skupin angleško-ameriškega kapitala.

Po slovanskem svetu.

Slovo generalnega inšpektorja češkoslovaške vojske dr. J. S. Macharja.

Kakor smo že poročali je dr. J. S. Machar odločil svoje funkcije generalnega inšpektorja češkoslovaške vojske. V sredo dopoldne se je poslovil od ministra narodne obrambe Udržala. V ministrstvu so se zbrali vsi glavni vojaški in civilni dostojanstveniki, da izrazijo zaslužnemu organizatorju oborožene sile CSR svoje simpatije in zahvalo za vzorno delo. Minister Udržal se je poslovil od generalnega inšpektorja Macharja v prisrčnih besedah, naglašajoč, da bodo vojaški krogi srečni, če si jih bo tako često spominjal, kakor on njega. Generalni inšpektor Machar je odgovoril ministru takole:

»Gospod minister, cenjena gospoda! Kadar odsteje človek 90 odstotkov tega, kar ste hoteli reči na račun de mortuis nil nisi bene, mu ostane še vedno 10 odstotkov, ki so mu pri odhodu v uteho. Kot predsednik obrambnega odbora se gotovo še spominjate, kakšna je bila situacija neposredno po našem prevratu. Spominjam se svojega predhodnika in uradu generalnega inšpektorja, dr. Schreinerja, ki je prišel nekoliko v obrambi odbor z referatom o položaju vojske. Omenil je na stol, rekoč: »Mesto referata vam povem, kaj so je danes zgodilo. K meni prihaja dnevno 20.000 mož. Potreboval sem za stražo k enemu vlakcu v Vrbovicih 20 mož. Na silo sem jih zbral 13, a tja je prišel od njih samo eden, in še ta samo zato, ker ima v okolici rodbino. Če bi imela takrat Avstrija zanesljivo brigado, bi bilo konec vse naše svobode. Vojske ni bilo, a kar smo imeli, je bilo zelo Vračali se so legionarji, ki so bili edina demobilizirani. Sami veste, kaj je bilo potem opora naše neodvisnosti. Tu smo doživeli še vpad Slovaške Al veste, da smo takrat pridržali pravcati lov na častnike francoskih in italijanskih legij, da bi jih mogli poslati tja, ker je bila avtoriteta častnikov bivše avstrijske armade enaka ničli. Bilo je ogromno delo organizirati in takšnih razmerah novo disciplinirano armado, pravo češkoslovaško armado, hočemo docela od tega, kar je nam zbuvalo tako slabe spomine iz Avstrije. Sila posamnika bi bila za to nalogo preslaba. Vsi smo bili na delu. Spominjam se tu, gospod general, načelnika glavnega štaba, našega velikega predhodnika, generala Pellé, ki mu moramo postaviti v hvaležnih srcih trajen spomenik, spominjam se vašega ogromnega dela. Dovoljeno je bilo formiranje posamnih divizij, prišel je obrambni zakon, ki je odstranil velike težave, prišel je vežbenik, ustanovila se je vojaška akademija, vojna šola itd. Vse to je bilo Sysifovo delo, ki bi mi posamnik ne bil kos. Zato ni prazna skromnost, če odklanjam vse takozvane zasluge, ki ne gredo posamniku, temveč vsemu zboru narodne obrambe, francoski misliji itd.

V centralnem uradu je treba diskutirati prav tako, kakor mora vladati zunaj v armadi brezpoznojna pokorščina. Res je, da smo se često prepirali, ali pri vsem tem smo ostali vedno dobri prijatelji, ker smo vedno cenili samo delo in splošni blagor ter se držali skupne smerice. Ne vem, zoper general, da bi se bil z vami sprl glede

zadeve, ki jo nemški listi tako naglašajo. To so klevete, ki jih moram tu svedeno odkloniti. To ni res. Gospoda, slovo mora biti kratko. Za to bo dobro, če vam rečem, da želim vsem skupaj uspeha v nadaljnjem delu vsakemu posebej pa vsega najboljšega v privatnem življenju, dobrega zdravja, zlasti pa krepkih živcev in duševnega ravnotežja na življenjski gugalnici. Ostanite torej srečni in zdravi!

— Sienkiewicz spomenik. Na Poljskem so pričeli z obsežnimi nabirani pripevkami za Sienkiewicz spomenik v Varšavi. Prirejajo se koncerti, razstave, gledališke predstave itd. Varšavski odbor za proslavo Sienkiewiczovega spomina je poslal člane častne poljske delegacije, ki je spremlja pisateljeve zemlje ostane na poti v domovino, znanega poljskega častnika Jana Czerwinskega, da bi spisal spominsko knjigo o trumfalni poti. Knjiga bo obsegala 20 do 30 pol, bo bogato ilustrirana, v njej bo došla Češkoslovaška častno mesto. Varšavski odbor poziva vse organizacije, mesta itd., da bi poslali v Varšavo popis krajevnih proslav, ki niso mogli biti natisnjeni v dnevnem tisku zaradi preobitega gradiva.

— Dar poljskega naroda gospe Curie-Skłodowski. V Varšavi se je ustanovil odbor, čigar namen je, nabirati prispevke za dar Mariji Curie-Skłodowski, slavni učenjakinji in objaviteljici radija. V Varšavi bodo zidali posebno palačo za »Instituto radiologicum« za preiskovalno delo v stroki radiologije. Največjo akcijo bodo priredili v Varšavi 10. decembra, v ostalih poljskih mestih in krajih pa 14. decembra. Odbor je sklenil, da bo pri nabiranju darov uporabil metodo, ki se je tako sijajno obnesla ob zbiranju prispevkov za obnovu Vavla, namreč da bo slednji darovalec 100 zlatih dobil v notranjosti palače svojo opeko, na kateri bo vrezano njegovo ime, imena darovalcev, ki bodo podarili 5000 zlatik, bodo vrezana na zlati deski pri vходу, kakor ustanoviteljev zavoda. Na čelu častnega predsedništva stoji predsednik senata Tram pezyński, na čelu izvrševalnega odbora pa min. predsednik Ponikvski.

— Čudna usoda ruskega slikarja M. Lazanova. Ameriški listi pišejo, da se je predsednik Zedinjenih držav Coolidge dal slikati ruskem slikarju M. Lazanovu, s katerim se je usoda prav čudno igrala. Lazanov živi v Zedinjenih državah že daljšo dobo. Pred nekaj leti je padel v tako bedo, da je začel ponarejati denar, samo da bi imel kaj jesti. Zaradi tega je bil obsojen v triletno ječo. V ječi mu je bilo dovoljeno slikanje in tu je naslikal veliko sliko

»Kristus pomaga siromakom«. Umetvor je bil na razstavi v Newyorku odkrivan s prvimi darilom in ko je tedajni predsednik Harding za to zvedel, je umetnika pomilostil. Lazanov, ki ga je usoda toli preganjala, je bil kmalu potem pozvan v Beli dom, da bi portretiral sedanjega predsednika Coolidgea.

— Nemški zdravniki v CSR. Od 1. novembra 1923 do 1. nov. 1924 je pristopilo — kakor poroča nemško strokovno glasilo — k nemški sekciji zdravniške zbornice 144 zdravnikov proti 135 prejšnjega leta. Število članov znaša zdaj 1834 proti 1754 v lanskem letu ter 1689 dne 31. okt. 1922; med njimi je 59 zdravcev proti 42 lanskega leta. Češka sekcija zdravniške zbornice je štela 31. okt. 1923 1.2185 članov, a 31. okt. 1924 1.2314 družstvenikov. Vseh zdravnikov ki so člani zdravniške zbornice, je 4148. V CSR je razmeroma več nemških kakor čeških zdravnikov ter njih število še vedno močno raste.

— Agitacija Habsburžanov med ameriški Slovaki. Brat bivše cesarice Zite Sikst iz Parme namerava v Ameriki in posebno med tamkajšnjimi Slovaki začeti z agitacijo za habsburški rod in za ponovno vzpostavitev njih gospodstva. Predavanja se bodo vršila baje v angleškem jeziku. Sikst bo govoril tudi med Madžari, Nemci in južnimi Slovani, ki bivajo v Ameriki. Pri vsakem predavanju bo bral sv. mašo znani madžaron dr. Jehlička, profesor na zasebni katoliški univerzi v Washingtonu. Kakor je videti, Habsburžani ne nehajo rovariti in spletkariti.

— Radio v Lužici. V »Srbskem domu« (Wendisches Haus) v Budišinu je bila te dni dograjena radiotelegrafna stanica za srbski dnevnik »Srbske Novine«, za Srbske narodne banke ter za velepodjetje »Srbski gospodar«. To je vsekakor korak naprej na poti do gospodarske samostojnosti Lužičkih Srbov.

— Lužički Sokol. V minulih dneh — po zletu lužičkosrbskega Sokolstva v Pančičah — so ustanovili sokolsko enoto v katoliški srbski metropoli Krošćah. Za načelnika je bil izvoljen učitelj Pjetaš. Na ustanovnem shodu, na katerem je govoril o pomenu Sokola tajnik Zvezde dr. Šleca, se je k Sokolu prijavilo precej 21 srbskih mladenčev. Važno je dejstvo, da se je ta enota ustanovila v središču srbskih katoličanov, ki so do zadnjega časa videli v Sokolu protisrbsko organizacijo.

— Kako si dovolijo Nemci govoriti v češkoslov. parlamentu. Poslanec Lodgmann je pri proračunski razpravi proglasil: Nasilno so nas vtekli v to državo, lahko nas tudi prisilijo v vojaško službovanje pod praporom, ki nam je usilen, ne morejo pa umoriti v naših prsih zavesti, da imamo kot del nemškega naroda izpolnjevati svoje dolžnosti, ki žive v nas in po katerih se bomo ravnali v usodnih urah, ne meneč se za državne zastopnika in vlado te države. Te dolžnosti so najvišje v naši veri v bodočnost Vsenemčije, čije začetek je prvi pogoj za pravičen red evropskih razmer, o katerem ne bosta odločevala ne vsečeska koalicija ne češki parlament. Bili smo preden je bila ta država in bomo tudi po njej. — Nemci so v CSR popolnoma enakovredni s češkimi narodom, žive kakor pod svobodnim soncem, pa vendar škili izven državnih granic. Kako bi šele kričali v svet, ako bi bili tako zatirani kakor so naši ljudje na Koroškem in Julijski Benečiji!

Otroci, le pridno jo jejte in mamici, očku povejte, da »MIRIM« vse bolj vam diši kot vse druge sladke jedi. In kakor je roža rdeča, postanejo lička cvetča in kdor vam je suh in voglat, postane debel in mesnat — Otroci, le pridno jo jejte in mamici, očku povejte da raje kot drugo nagrado naj dajo vam to čokolado. — Tovarna pa nad Mariborom bo delala z novim naporom, da nikdar ne zmenjaka jedi, ki vam tako dobro diši.

7332

Leto elementarnih katastrof.

Nedavno je brzojav poročal o strašnih poplavih v Nemčiji in Franciji. Ali to je malenkost v primeri s poplavo v Petrogradu, ki je bila tako katastrofalna, da kaj takšnega ne pomni Rusija. Vzrok te poplave ni znan. To pa niso le posamični slučaji. Moskovo prebivalstvo se pritožuje na deževno in hladno lansko in letošnje poletje. Tako nenavadno temperaturo so imeli tudi drugi kraji v Rusiji in drugih državah. — Znanstveniki so postavili celo hipotezo, da je prišla naša zemlja v takozvano sfero kosmičnega prahu, ki vpliva na silo sončne toplotne in povzroča velike spremembe podnebja na zemlji. K. Flammarion naštevajo celo vrsto elementarnih katastrof na zemlji v letošnjem letu. Omenimo tu samo nekatere.

V Franciji, Svici in na Poljskem so preplavile večje reke ogromna prostranstva rodovitne zemlje, v juliju je bila katastrofalna poplavenj na Kitajskem. Utonilo je nad 30 ljudi. V Indiji je zahtevala poplava 100 človeških žrtev. Začetkom avgusta so uničili strašni nalivi in poplave na otoku Formoza ogromne količine imetja. Tudi tu je utonilo v valovih več sto oseb. Obenem so bile katastrofalne povodnje v Carigradu, na Bavarskem, v Italiji (Lago Maggiore je prestopilo bregove), v Kanadi in tudi v naših krajih. V septembru smo imeli strašen tajfun in novo poplavo na otoku Formoza, nadalje poplavo v Dobruži, v Bolgariji in Jutlandiji, v Indiji, Kanadi, Italiji in Kaliforniji. Ob enem s poplavo v Petrogradu je zadelo elementarna nesreča Afriko, kjer sta prestopila bregove reki Senegal in Niger. V juliju in avgustu so divjali v mnogih krajih strašni viharji. Opazovalnica blizu Pariza navaja letos toliko padavin, kolikor jih ni bilo še od 1891. V avgustu je zabeležil heliograf 148 solčnih ur mesto normalnih 442. Letos nje leto ostane v zgodovini kot leto nenavadnih naravnih pojavov. Materialna škoda, ki so jo povzročile katastrofe, je ogromna. Prizadeto je več milijonov ljudi.

Flammarion razlaga elementarne katastrofe letošnjega leta na ta način, da se je izvršil v svetovju izredno oster prehod od minimuma solčnih peg 1. 1923 k povečani solčni aktivnosti. Vseled pomanjkanja prostora se omejimo tu samo na številke tega zanimivega naravnega pojava. Številke pomenijo milijonske dele solčne površine. — Maksimum solčnih peg je znašal: 1. 1917 — 1.537; 1. 1905 — 1.191; 1. 1893 — 1.404; minimum pa 1. 1889 — 78; 1. 1901 — 29; 1. 1913 — 7; 1. 1923 pa 55. Ali dočim se izvrši prehod od minimuma k maksimumu več ali manj postopno in je znašala površina solčnih peg v letih okrog minimumov 75, 29, 62 ali 37,7, 152 — znaša 1. 1922 — 252; 1. 1923 — 55! Prvih 9 mesecev 1. 1924 pa 300, to je nagel prehod od 55 k solidnemu številu 325 milijonov delov vse solčne površine.

Če se dvomimo, da solčne pege niso nič drugega, nego ogromne elektromagnetne višre solčnih plinov, da jih spremljajo tako zvane baklje, ki mečejo svoje goreče jezike na ogromne razdalje, da te magnetne burje zelo močno vplivajo na naš magnetni krog, ki izgubi svojo smer proti severu, da povzročajo ne le takozvano severno sijanje, nego včasih tudi povsem nerazumljive spremembe v našem telefonu in brzojavu, kakor je bilo to 1. 1893, 1909, in 1917. — Postane zelo verjetno, da se poznajo te elementarne atmosferne katastrofe, ti ogromni solčni cikloni, to utripanje solčnega pulsa v vseh varijacijah od norme tudi na naši zemlji, ki je tako odvisna od najmanjše spremembe v svetovju, kakor vsako drugo nebesno telo. V zvezi s tem je posebno zanimivo, da se je glasom opazovanj ameriškega astronoma Abbota izločevanje solčne tonote zmanjšalo zadnja leta (od aprila 1922) za celih 2,5 %. Omenjeni astronom opazuje spremembe na solcu že od 1. 1905. ali ves ta čas ni opazil toliko znižanja. Kaj se godi v svetovju in kaj čaka naša zemlja, je seveda težko povedati. Jasno pa je, da v solčnem sistemu ni vse v redu, da se vrše neke zagotne spremembe, ki vplivajo na našo zemljo in na vse njeno življenje.

Tako je bilo naslovljeno predavanje, katero je priredil snovi v univerzitetni dvorani: »Udruženje jugoslovanskih inženirjev in arhitektov v Ljubljani«. Predaval je o tem zanimivem predmetu, o katerem se malo čita, še manj čuje, gen. inšp. inž. Jos. Sbrizaj. Precej velika dvorana je bila polna poslušalcev, ki se zanimajo za take znanstvene stvari.

Predsednik sekcije ing. Mačkovešek je pred pričetkom predavanja v toplih besedah pozdravil člane in goste.

Predavatelj je najprej kratko omenil strašno katastrofo, ki je zadelo polhovgrajsko ozemlje. To redko katastrofalno neurje je porušilo v kratkem času številna domovja, odneslo več gospodarskih in drugih poslopij, uničilo več dragocenih vodnih naprav in zahtevalo končno žal tudi 18 človeških žrtev. Podrobnosti o tej silni katastrofi so prinesli svojočasno naši listi. Predavatelj je prešel na to na vprašanje, kako so bile vodne množine in koliko je moralo pasti dežja. Ker niso prišla od nobene ombrometrične postaje poročila o izrednih padavinah, se je začel zanimati za hidrografično postajo ob Savi pri Litiji. In res, tam so imeli merilni parati so mu nudili presenetljivo, zelo poučno sliko. Neurje se je pričelo okrog 9. zvečer in je intenzivno padalo skoraj dve uri. Sava pri Litiji pa je začela rasti šele okoli 5. ure zjutraj, kar znači, da je rabila voda od mesta katastrofe do Litije okrog 7 ur. Njen porast je bil rapiden. V kratkem času je zrastle voda od 40 cm na 180 cm. Nato pa je začela padati in je padala do 11. ure do 80 cm. Ta porast vode je povzročila samo Sora s svojimi naravnimi dotoki. Vpliv Ljubljanske in Gradašice pa se je pokazal šele 7 ur kasneje. Takrat se je Sava pri Litiji zopet nenadoma dvignila do precejšnje višine.

Nato je prišel predavatelj na zanimivo vprašanje, koliko je moralo pasti vode v tem kratkem neurju. Izračunal je, da je padlo v oni mali dobi na prostor 50 m² okrog 3.700.000 m³ vode. Na ploščo 34 m², kjer je bila katastrofalna pad, pa je padlo v približno 2 urah okrog 2.700.000 m³ vode. Na 1 m² je padlo torej v 2 urah okrog 80 l vode. In večji del te vode je odtokel v potokih Ločnica, Hrasnica in Vodovje v Soro v dveh urah. To pa še ni bila vsa padavina, to je bil odtok, ki ga je ugotovil predavatelj po podatkih naraščanja Save pri Litiji. Ogromna je bila ta padavina in je malo imamo sličnih slučajev. Da se je ta množina vode tako hitro odtokla in pri tem povzročila tako razdejavanje, je razvidno tudi iz tega, da imajo odtoki iz prostora katastrofalnega pada od 23—48 pro mile padca. Nasprotno pa imati Gradašica in Ljubljana samo 2 do 9 in pol pro mile padca. Zato sta se Gradašica in Ljubljana pokazali tako kasno s svojim vplivom.

To so bile ogromne množine vode, posebno ako pomislimo, da pada v Ljubljani tekem celega leta le 1200 mm padavin.

Iz severnega dela nesrečnega ozemlja je vsako sekundo odtokalo 180 kubnih metrov vode ter se lahko računa na Ločnico 60, na Hrasnico 60 in na ostale grape tudi 60 sekundnih kubikov. Ako pomislimo n. pr., da je Hrasnica nosila pri velikih vodah 5, k večjemu do 8 sekundnih kubikov vode, si lahko mislimo, kakšno razdejavanje je moralo napraviti ogromna množina 60 kubikov v onem stisnjem, strmem potoku. Za primer naj služi Savi, ki nosi pri današnji nizki vodi pri Črnučah samo 20 kubikov ter preseže 60 kubikov le tekom sedmih mesecev na leto. Pet mesecev ostane pod to množino. Ljubljana nosi pri današnjem stanju 9 do 10 sekundnih kubikov vode.

Enako, kakor severno, je trpelo tudi južno pobočje Grmade in Točca, katero meri 16 kvadratnih kilometrov. Polhovgrajsko pogorje take katastrofe še ni doživelo, čeprav je med ljudstvom razširjena tradicija, da je bilo nekaj podobnega pred 300 leti.

S tem je orisal govornik hidrografijo te katastrofe. Nato je prešel na nekatere tehnične podrobnosti te katastrofe. Ugotovil je, da obstajajo pobočja omenjenih potokov po večini iz perma, skriljaveca in dolomita. Dolomit je najbolj trden in se ruši le, če je izpodoben, perm in skriljavec pa sta zelo odplavljiva. Ravno za to pa imamo na tamošnjih strmih pobočjih toliko zemeljskih vsadov. Dalje je pojasnil pisatelj, kako nevarno je zapirati vodo v industrijske svrhe na ožinah. Voda mora imeti vedno primeren odtok. Najbolj nevarno pa je postavljati industrijska podjetja žage in drugo na stiku 2 ali 3 gorskih jarkov. V slučaju porasta vode se napravi na takem stiku naravnost vodni mlin, ki vse naokrog izpodkoplje in zmelje, ter je pogin naravnost nezogiben. Tudi je opazil predavatelj pri porušenih hišah, da so bile zgrajene skoro brez trdnih temeljev.

Hiše so bile zidane naravnost na pesku. Dobro varstvo proti takim katastrofam so tudi gozdi, kajti na gozdnih obrežjih opažamo dokaj manj obrežnih vsadov, kot na košenicah. Končno je predavatelj posebno priporočal razna zagrojevalna dela, ki so sicer težka in draga, vendar nista trud in denar za taka velpomembna in koristna dela nikdar izgubljena. Z željo da bi ne doživeli več takih katastrof, je predavatelj zaključil svoje zanimivo predavanje, za katero je žel navdušeno odobravanje vseh navzočih.

V tolažbo prizadetim in ogroženim je predavatelj povedal, da se je zanimal, kdaj bi se utegnili zopet kaj sličnega pripetiti. Na več mestih se mu je reklo, da se ponavljajo podobno katastrofe v teh krajih približno na 300 let, on pa trdi sodeč po vseh znanih in možnih virih študija, da take katastrofe nimamo pričakovati še 1000 let, s čemer je zaključil svoje res zanimivo predavanje.

Anekdote.

Dobro ga je zavrnil.

Neki naduti Kočevar je pred vojno živel nekaj časa v Ribnici. Pozneje je srečal znane Ribničane v Kočevju ter ga zaničljivo vprašal: »Ali imate v Ribnici še vedno toliko norecev?« — »Odkar ste vi odšli, jih ni več toliko,« se je odrezal Ribničan.

Draga zdravila.

V srednjem veku niso izdelovali zdravila po načinu bolezni, temveč po bolnikovi plačilni zmognosti. Ko je leta 1539, zbolil papež Klemen XVII., je porabil v desetih dneh za 40.000 cekinov zdravil. Zdravila so mu namreč prirejali iz zlata, dragih kamnov in biserov.

5847

»Aha!« sem si mislil po tistem, najbrž, ker ga ni sama kupila! Ali pa se ji zdi prepusto, da bi začela iznova hvaliti, kar je že tolikrat pohvalila! Da pa zdaj že do dobrega ve, kaka pečenka nas čaka, o tem nisem dvomil. Pri nas kolje namreč kuretnino vedno moja žena, Roza ima preusmiljeno srce! Zakaj če koljese žival in se ti smili, ti ne pogine, pa če ji tudi glavo stran odrežeš. Prav naši Rozi se je nekoč zgodilo, da ji je že zaklan petelin skozi kuhinjsko okno na sosedno streho sfrčal! Če je na strehi tudi še kaj zapel, mi ni znano, ker me tistikrat ni bilo doma...

Da bi stavil ženi glede kakovosti kopuna kaka vprašanja, se mi ni videlo umestno, pa tudi ne potrebno, ker je šla to pot izjemoma takoj rada z mano od godbe in sem se torej v kratkem lahko sam prepričal, kaj in kako. Sicer pa — kdaj pa kopun še ni bil dober?

Juho sino hitro pojedli, zlasti jaz sem hitel z njo in svečani moment je prišel. Kopun je bil na mizi! Jaz sem se takoj lotil bedra, ne da bi se bil preje kaj ogledaval, kakšen je pravzaprav naš kopun. Šele, ko sem začel jesti, sem osupnil.

»Ti, Tilka, kako pa to, da je kopun tako trd in žilav?«
»Ona pa resno in dostojanstveno:«
»Saj ni kopun!«
»Kaj? Da ni kopun? Torej vendar

le petelin! Pa kako to, da ni pel?«

»Saj tudi petelin ni!«
»Tudi petelin ni?... Potem je pač — fazan?«

»Kaj pa, še fazane ti bomo na mizo nosili v teh časih! Marsikdo bi jih jedel!«

»Toda moja draga, pojasni mi to: če ni kopun, niti ne petelin ali fazan, kaj pa je potem vraga? Mačka vsaj tudi ne, ker to bi bilo najnovejše, da bi imela mačke zdaj naenkrat — klju-ne! Povej, kaj je, kaj?«

»Čisto navadna putla!«

»O-o!« sem zastrmel. »Čisto navadna putla?... No, prav res, pa še zelo navadna putla mora biti, da je tako neokusna! Čudna metamorfoza! Najprej je bil petelin, potem kopun in zdaj nazadnje je čisto navadna putla! Ali se ne sliši to kakor kaka zastavica? Vsekakor pa bi bilo bolje, če bi se bile izpremembe vršile po drugačni zaporedji!... Ampak veš, da ti in tvoja Roza — obe skup nista razločevali navadne pute od kopuna ali petelina...«

Najprej moka. Zakaj moja žena nima nič kaj rada, če jo na ta način pod nosom poščegetam. Potem pa je hipoma buknila v glasen smeh. Za njo pa še jaz! Kaj pa sem hotel tudi? Mislim, da je bilo še najbolj pametno tako!...

Kopuna pa so jedli tisto nedeljo drugje, pri nas ne!...

Gospodarstvo.

Valutni pregled.

Svetovni gospodarski in politični položaj je bil označen pretekli teden v govoru, ki ga je imel bivši zunanji minister v Asquithovem kabinetu, sir Edward Grey, v New Castlu. V tem govoru je ostro kritiziral ženevski protokol in naglašal, da je Anglija morala prisiljena dati svojo mornarico na razpolago mednarodnemu razsodišču in dovoliti neomejeno priseljevanje tujih ras, če podpiše ta protokol. Vendar pa se Anglija ne sme popolnoma odreči ženevskemu protokolu, niti prezreti razorožitvene konference, ki bo sklicana prihodnje leto, ker bi ji svet lahko očital, da propagira militarizem in oboroženi nacionalizem. Finančni položaj Evrope se v zvezi z ureditvijo političnih problemov polagoma boljša. Proračunski deficit so skoraj povsod izginili, ker ni več izrednih proračunov. Vse države so se povrnila k rednim proračunom. Zato je tudi inflacija v vseh evropskih državah prenehan. Med najvažnejše faktorje v postopnem zboljanju evropskih valut spada padanje cen zlata, ki so padle že za približno 10% napram prvemu polletju.

Angleški funt je zopet poskočil napram dolarju. 21. novembra je notiral v Londonu 4.635 ameriških, odnosno kanadskih dolarjev, napram 4.631 — 14. novembra in 4.457 — 19. oktobra. Francoski frank je nekoliko padel napram angleškemu funtu in dolarju. 21. novembra je notiral funt v Parizu 87,55, dolar pa 18,895 francoskih frankov, napram 87,45 odnosno 18,82 francov 14. novembra. Francoski finančni krogi so spregovorili o nujni potrebi večjega posojila v Ameriki. To posojilo v znesku 100—150 milijonov dolarjev je potrebno tembolj, ker se denar čim dalje bolj draži in ker je dosegel obrok novčanice zakonito mejo, dočim cene še vedno skakejo. Draginski indeks (leta 1914. = 100) se je povečal v oktobru do 507, napram 496 v septembru, 487 v avgustu in 475 v juniju.

Švicarski frank je nekoliko poskočil napram francoskemu funtu, angleškemu funtu in dolarju. 21. novembra je notiral 100 francoskih frankov v Ženevi 27,387 švicarskih, angleški funt 24,015 švicarskih frankov in dolar 5,185 švicarskih frankov, napram 27,45, 24,055 in 5,1887 švicarskih frankov 14. novembra.

Belgijski frank je nekoliko poskočil napram francoskemu in padel napram švicarskemu funtu. 21. novembra je notiral 100 belgijskih frankov v Parizu 91,625 francoskih, v Ženevi pa 25,125 švicarskih frankov, napram 91,375 francoskih in 25,162 švicarskih frankov 14. novembra.

Italijanska lira je nekoliko poskočila napram francoskemu in padla napram švicarskemu funtu. 21. novembra je notiral 100 italijanskih lir v Parizu 82 francoskih, v Ženevi pa 22,50 švicarskih frankov, napram 81,70 francoskih in 22,587 švicarskih frankov 14. novembra.

Nemška zlata marka je ohranila svoj stabilni tečaj malone na vseh borzah. 100 mark je notiral v Pragi 811,75 Kč. Zadnjih 10 dni oktobra izkazuje uradno poročilo nemškega finančnega ministrstva 251.508.091 mark dohodkov in 245.261.623 mark izdatkov. Bilanca Narodne banke kaže 31. oktobra zvišane zlate podlage za 63.722.000 zlatih mark v primeri s prejšnjo tedensko bilanco. Zlato kritje znaša sedaj 39% obkopa (1.780.530.000 mark 31. okt. 1924), kombinirano zlato in devizno kritje pa 52%.

Turška lira je nekoliko poskočila napram vsem valutam. 19. novembra je notirala v Carigradu 0,55375 švicarskih frankov napram 0,55 — 12. novembra.

Turška drahma je nekoliko padla. 21. novembra je notiral angleški funt v Londonu 261 drahm, napram 256,50 drahm 14. novembra.

Avstrijska krona je nekoliko padla v Ženevi. 21. novembra je notiralo 1 milijon aK 71 švicarskih frankov, napram 71,10 — 14. novembra. Na Dunaju so tečaji stabilni.

Češkoslovaška krona je poskočila napram švicarskemu funtu in večini tujih valut. 21. novembra je notiralo 100 Kč v Ženevi 15,562 švicarskih frankov, napram 15,45 švicarskih frankov 14. novembra.

Romunski lej je padel napram večini valut. 21. novembra je notiral dolar v Bukarešti 194 lejev, 100 švicarskih frankov pa 3775 lejev, napram 184,75 odnosno 3575 lejev 14. novembra.

Naš dinar je pretekli teden nekoliko padel v Ženevi in poskočil v Pragi. 21. novembra je notiralo 100 dinarjev 7,50 švicarskih frankov, v Pragi pa 49,40 Kč, napram 7,525 švicarskih frankov odnosno 49,425 Kč 14. novembra.

Bolgarski lev je obdržal pretekli teden svoj tečaj na ženevski borzi, dočim je v Pragi in na Dunaju nekoliko poskočil. 21. in 14. novembra je notiralo 100 levov v Ženevi 3,80 švicarskih frankov, v Pragi pa 24,95 Kč, napram 24,93 Kč — 13. novembra. Na Dunaju je notiral lev 21. novembra 518 aK, 14. novembra pa 517. V Carigradu notira stabilno 1 turška lira 76 levov.

Uradni tečaji.

Finančno ministrstvo je določilo sledeče uradne tečaje, po katerih se vrše vse operacije v zlatu ali tujih valutah:

1 napoleon	Din 256.—
1 turška lira	» 280.—
1 angleški funt	» 320.—
1 ameriški dolar	» 69.—
100 francoskih frankov	» 365.—
100 švicarskih frankov	» 1330.—
100 italijanskih lir	» 299.—
100 belgijskih frankov	» 332.—
100 holandskih goldinarjev	» 2775.—
100 čeških kron	» 206.—
1 milijon avstr. kron	» 972.—
1 milijon madž. kron	» 925.—
100 romunskih lejev	» 36.—
100 bolgarskih levov	» 50.—
100 danskih kron	» 1210.—
100 švedskih kron	» 1850.—
100 norveških kron	» 1010.—
100 pezetosov	» 940.—
1 zlata nemška marka	» 16,45
100 grških drahm	» 123.—
1 poljski zlot	» 14.—

Ti tečaji veljajo od 1. do 31. decembra 1924.

Letošnja letina in vprašanje prehrane.

Mednarodni poljedelski inštitut v Rimu priobčuje definitivne podatke o letošnji letini žita v vseh državah severno od ekvatorja, izvzemši Rusijo, o kateri je težko ugotoviti dejansko stanje.

Žita se je pridelalo letos:

pšenice	1924.	1923.	1918.
			d.o.
			1922.
Evropa (21 držav)	273.1	308.4	261.7
Kanada in Sev. Amerika	312.3	342.9	313.0
Azija (5 držav)	109.3	112.6	101.5
Sev. Afrika (4 države)	22.1	20.1	22.9
skupaj 32 držav	716.8	227.8	198.5
ječmena			
Evropa (20 držav)	95.0	112.3	92.4
Kanada in Sev. Amerika	63.5	59.9	54.8
Azija (4 države)	24.1	23.2	28.0
Sev. Afrika (4 države)	17.8	23.0	17.9
skupaj 24 države	204.4	218.4	193.1
rži			
Evropa (20 držav)	165.2	205.9	174.3
Kanada in Sev. Amerika	20.7	21.9	24.2
skupaj 22 držav	185.9	227.8	198.5

Evropa (19 držav)	162.9	117.4	143.9
Kanada in Sev. Amerika	290.6	275.6	259.0
Azija in Afrika (4 drž.)	3.0	4.8	3.5

skupaj 25 držav	456.5	454.8	406.4
Koruze			
Evropa (6 držav)	59.1	50.8	46.3
Kanada in Sev. Amerika	627.9	779.3	716.6
Azija in Afrika (4 drž.)	14.0	13.0	13.7

skupaj 12 držav 701.0 843.1 776.6
Ta primerjalna tabela jasno ugotavlja dejstvo, da je letošnja letina žita napram lanskim mnogo manjša. Manjši količini žita moramo pristiati še slabšo kakovost. Kanada, ki je pridelala lansko leto 457 milijonov meterskih stotov pšenice, kar pomeni maksimum v njenih letinah, je pridelala letos komaj polovico tega. Ker se je izvoz pšenice iz Kanade zmanjšal, opazoma pomanjkanje pšenice na svetovnem trgu in skakanje cen v vseh drugih državah. V New Yorku so poskočile cene pšenice od avgusta za 50 do 70%.

Ne da bi se mudili pri važnih socialnih posledicah te nove orientacije na svetovnem žitnem trgu, moramo omeniti drugo posledico tega dejstva, in sicer, da se je usmerilo bogastvo držav, ki pridelujejo največ pšenice (v prvi vrsti Severne Amerike) k poljedelskim slojem. Poljedelec, ki ima v rokah najpotrebnejša živilska sredstva — vsakdanji kruh — postaja zopet najvažnejši faktor družabnega življenja, kakor je bilo to v večini evropskih držav med svetovno vojno.

Cene pšenice so po prvih vesteh o razmeroma slabi letini na svetovnem trgu zelo poskočile, zlasti v avgustu in septembru. V oktobru in novembru pa so zopet nekoliko padle. Ali to stanje ni trajalo dolgo. Od 1. novembra dalje kažejo tečaji pšenice v New Yorku za vsakih 275 kg sledečo zanižno sliko:

1. novembra	158 1/2 centa
5. »	161 »
7. »	170 »
8. »	171 1/2 »
10. »	173 1/2 »
12. »	172 »
13. »	175 »

To skakanje cen se je približalo najvišjim cenam v letu 1919. V sedanjem stanju žitnih zalog in svetovne potrebe, ko ima večino teh zalog v rokah Amerika, je nemogoče preprečiti skakanje ali nevtraliziranje cen, ki jih narekuje newyorška blagovna borza. Samo zelo ugodna poročila o stanju letine južno od ekvatorja (Argentina, Indija in Avstralija), kjer žanjejo žito še v decembru, lahko vplivajo na newyorško borzo, da popusti v cenah. Ali dosej se bile te vesti neugodne. Poročila iz Rusije glase, da je tudi tam letošnja letina za 9% slabša od lanske.

To pomeni, da lahko računamo v dohodnem času s podražitvijo kruha, kar bi bil v sedanjih razmerah najtežji udarec za nižje in srednje sloje. S to možnostjo mora država računati in usmeriti svojo gospodarsko politiko tako, da prebivalstvo vsaj glede prehrane ne bo odvisno od labilne položaja na svetovnem žitnem trgu.

Angleška volnena industrija.

V Angliji se zelo pritožujejo nad konkurenco tkanin iz francoske volne. Francoskim industrijcem je bilo namreč mogoče vsled padca franka prodati mnogo blaga onkraj rokavoskega preliva. Francoski izvoz v Veliko Britanijo je znašal leta 1920. — 2.300.000 yardov, leta 1922. pa je poskočil na devet in pol milijona yardov.

Nek angleški list je napisal, da se vsled cenenih francoskih tkanin vsaka londonska tiskarica lahko obleče kot kaka lady. Stvar je pretirana, priznati je pa treba, da je konkurenca francoskih industrijcev začela resno vznemirjati angleško manufacturo.

Ce pa je britanska volnena industrija splošno v zadovoljivem položaju, je stvar druga pri bombaževi industriji. Ta je namreč zelo trpela vsled konkurence Indije in sprememb na Daljnem Vstoku. Tudi ima volnena industrija čisto druge odjemalce kot bombaževa in različni narodi kupujejo bombažovo in volneno blago.

Pa ne samo v Veliki Britaniji se je zmanjšala produkcija volnenih izdelkov, temveč v večini evropskih dežel, to pa radi zmanjšanja števila ovac, ki je padlo od 31 milijonov leta 1908. na 24 milijonov leta 1923. Tako je tudi produkcija volne padla od 1250 centalov na 830. Te številke nam pa dajejo le nejasno sliko o volnenem trgu, kajti uvoz prekmorske volne se vedno večja. Avstralija in Nova Zelandija pošiljata

velike količine volne v Veliko Britanijo. 85% volnenega uvoza prihaja iz dominijonov. Razen teh je edina Južna Amerika važen dobavitelj, predvsem pošilja alpaga-volno.

Kitajska pošilja kamelino dlako, Južna Afrika mohair — dlako.

Zanimivo je pa, da Anglija to uvoženo volno deloma spet izvaža in sicer na evropsko celino in londonski trg regulira cene na kontinentu.

Iz Avstralije uvožena volna začinja prihajati v Anglijo oktobra, nje uvoz se zmanjša po pomladi; novozelandska volna pa nasprotno pride v februarju in marcu, obenem z afriško in argentinsko volno.

Glavni kupovalci sirove volne so: Francija, Nemčija in Belgija. Kar se tiče izvoza volnenih tkanin, je znašal pred vojno povprečno 180 milijonov yardov. Leta 1923. se je dvignil na 220 milijonov. Zmanjšal se je sicer izvoz kardiranih tkanin, preprog in odevi, toda splošni izvoz raste in se bliža številkam leta 1913.

—g Ureditve prometa z devizami in valutami. Ministrski svet je sprejmel 28. pravilnika o ureditvi prometa z devizami in valutami. Ta člen se glasi sedaj: »Za kritje stroškov pri kontroli in ostalih izdatkov, ki so v zvezi z izvajanjem odredb tega pravilnika, morajo vse pooblaščenice banke položiti za prvo leto vnaprej 2 1/2% od vplačanega kapitala, tako da maksimalna svota ne more prekoriti 100.000 Din letno, za vsa sledeča leta pa po 1% vnaprej tako, da maksimalna svota ne prekoriti 50 tisoč dinarjev letno. Banke morajo položiti te svote neposredno pri Narodni banki v korist računa fonda za kontrolo trgovine z devizami in valutami, kamor se plačujejo tudi vse kazni po čl. 27. tega pravilnika.« To velja za pooblaščenice banke od 1. dec. 1924. dalje.

—g Prodaja delnic Orientalskih železnice. Ministrstvo zunanjih zadev objavlja, da se dne 1. decembra t. l. v Parizu na javni dražbi proda 18.477 kosov delnic Orientalskih železnice. Mesto javne dražbe je v hotelu »Astoria«.

—g Ameriško zlato za Evropo. »New York Times« poroča, da se odpošlje iz New Yorka v London v kratkem za dva milijona dolarjev zlata v palicah. S tem se ustreže vlogi angleških bankirjev. Vest je vzbudila mnogo komentarjev, ker je to po vojni prvi slučaj, da se zlato vrača v Evropo iz Amerike.

—g Reparaćijska banka v Beogradu. Ministrstvo trgovine je odobrilo pravila za osnovevanje posebne reparaćijske banke s sedežem v Beogradu.

—g Nova redukcija bančnih uradnikov na Dunaju. Sredi decembra se izvede pri dunajskih bankah nova velika redukcija uradnikov. Število nameščenecv pri večini dunajskih bančnih zavodih znaša sedaj polovico prejšnjega števila.

—g Razstava za varčno domačo gospodinjstvo na združena s prihodnjim spomladanskim vzorčnim sejmom v Pragi. Pokažejo se tudi sredstva in odredbe v svrhu rešitve stanovanjske krize. Ta oddelek bo dal gospodinjstvom priložnost za orientacijo o praktičnih novostih v gospodinjstvu glede kuhinjske opreme, glede razsvetljave, kurjave raznega orodja itd. Z vzorčnim sejemom se združijo tudi hotelski sejem, za katerega vlada že sedaj veliko zanimanje.

—g Zlata pariteta srednjeevropskih držav. Nemčija: 1 zlata marka je en biljon papirnih mark; Avstrija: ena zlata krona je 14.400 papirnih kron; Češkoslovaška: ena zlata krona je 6.90 Kč; Jugoslavija: en zlati dinar je 15 papirnatih dinarjev; Poljska: 1 zloty je 1.500.000 papirnih mark; Madžarska: ena zlata krona je 17.000 papirnih kron; Rumunska: en zlati lej je 36 papirnatih lejev; Italija: za čas od 10 do 16. nov. ena zlata lira je 4.45 papirnih lir.

—g Faliment v Italiji. V zadnjih štirih letih naraščajo falimenti v Italiji jako. Dočim je bilo v prvih osmih mesecih leta 1920 falimentov samo 406, nastopnega leta 996, 1922. leta 2182, 1923. leta 3553, je bilo v prvih osmih mesecih tek. leta registriranih 4967 falimentov.

—g Nemška trgovska in industrijska ekspedicija v Mehiko. Po novem letu napravi velika skupina nemških industrijalcev trgovcev in znanstvenikov ekspedicijo v Mehiko. Zagotovljen ji je prijazen sprejem pri mehiškanski vladi. Potovanje bo zasledovalo študijske in informacijske svrhe s prilikami, da se navežejo trgovski in intelektualni stiki z Mehiko. Ekspedicije se lahko udeležijo tudi avstrijski trgovci in industrijalci.

—g Španski vzorčni sejm. S španske uradne strani se poroča, da se bodo vršili odsej mednarodni vzorčni sejm, ki so bili v Španiji dosedaj vsako leto med 10 in 25. majem, samo se alternativno in sicer najprej v Valenciji od 10. do 25. maja 1925. in v enakem terminu leta 1926. v Barceloni.

—g Nizozemski vzorčni sejm, ki se je vršil meseca septembra t. l. je potekel po uradnih poročilih povsem ugodno. Prišli so poselniki z raznih strani in večja naročila so se sklenila s trgovci iz Amerike, Skandinavije in z Balkana. Tudi Indija je mnogo kupila. Razstavljalec je bilo 768 iz raznih evropskih držav in iz Amerike. Zastopana je bila tudi Češkoslovaška in Madžarska. Obiskovalcev je bilo nad 34.000.

—g Dobave. Centralna mlekarja držav-nog dobra »Belle« v Belem Manastiru (Baranjan) sprejema ponudbe glede dobave 600 kilogramov pravega angleškega cina ter 100—150 kg kolofonije. (Vpoveštavi je 4.5% takse, ki se odbije pri plačilu računa). — Ekonomsko odeljenje direktorije državnih železnice v Ljubljani sprejema do dne 15. decembra t. l. ponudbe za dobavo 39.000 komadov spon (S) za prage. (Vzorec tam na vpogled). — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 4. decembra t. l. v pisarni Stalne vojne bolnice v Ljubljani glede dobave telečjega mesa, metelj, krtač, desk, žebelj, slamnatih predpračkov, sidla, mila, sode, sukanca in kositra. Dne 9. decembra t. l. pri ravnatelstvu državnih železnice v Subotici glede dobave hrastovega lesa, vijakov in žebeljev. Dne 16. decembra t. l. pri ravnatelstvu državnih železnice v Subotici glede dobave raznih potrebščin (steklen papir, smrkovo platno, lesno ogelje, razna žica, vijaki, razna pločevina, pločbe, žebelji, žičniki itd.). — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

—g Nemška prometna razstava v Monakovem. Od junija do oktobra prihodnjega leta bo v Monakovem velika nemška prometna razstava na mestnem zemljišču površine 250.000 kubičnih metrov. Skupine bodo za promet v deželi, na vodi, v zraku, za pošto, telegrafijo in brezžični promet.

—g Mednarodna trgovska in industrijska anketa. Iz Washingtona poročajo, da namerava mednarodna trgovska zbornica sklicati skupno anketo o svetovnem položaju trgovine in industrije kot dopolnilo Dawesovega načrta. To misel so sprožili Jeong Robinson in Buch, kakor tudi drugi odlični zastopniki mednarodne trgovine. V komisiji, ki naj pripravi to anketo, zastopajo evropske države Lewandowski (Francija) P. Schuster (Anglija) Pirelli (Italija) in Destrel (Belgija). Anketa ima namen proučiti položaj, v katerem se nahajajo posamezne države z ozirom na nov svetovni gospodarski sistem, kakor tudi sredstva za koncentracijo vseh sil, ki bi pripomogle trgovini do čim večjega razmaha.

—g Dobave. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 11. decembra t. l. pri ravnatelstvu državnih železnice v Sarajevu glede dobave pleksarskega materiala (krede, voska itd.). — Dne 15. decembra t. l. pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave 250.000 kg prešane sene in 130.000 kg prešane slame, ter 15. decembra t. l. pri Komandi mesta v Slovenski Bistrici glede dobave 50.000 kg prešane sene. — Dne 15. decembra t. l. pri direktiji pošte in telegrafa v Ljubljani glede dobave stružnice za brzo struženje kovin; pri ravnatelstvu državnih železnice v Zagrebu glede dobave raznega orodja; pri ravnatelstvu državnih železnice v Sarajevu glede dobave 10.000 kg kompozicije za lokomotive; pri ravnatelstvu državnih železnice v Subotici glede dobave 2 turbo-ventilatorjev ter glede dobave 30.000 kg papirja. Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

—g Dobave. Ravnatelstvo drž. železnice v Ljubljani sprejema do 15. decembra t. l. ponudbe glede dobave raznega pohištva. — Direktija drž. rudnika v Brezli sprejema do 16. decembra t. l. ponudbe glede dobave 120 komadov ključavnice (žabice) s po 2 ključema. Dne 20. decembra t. l. se bodo vršile naslednje ofertalne licitacije: pri ravnatelstvu drž. železnice v Ljubljani glede dobave borovega mostovnega lesa (pragov); pri ravnatelstvu drž. železnice v Zagrebu glede dobave hrastovih pragov; pri ravnatelstvu drž. železnice v Subotici glede dobave raznega papirja. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

K. Ettinger:

Moja poslednja gledališka kritika.

»Včeraj so igrali v drami igro, ki je višle vse neumnosti — in je ugajala torej. Nedostojnega ni v nji nič in ni torej treba hčerkam višjih slojev zastajati po garderobah. Ker ne poznam osebo nobenega igralca, me ne utegne nihče osumiti oboževanja, če približem, da se je igralo pod kritiko. In je bilo zato tudi več lovorjevih vencev. Sicer pa je bilo gledališče toplo zakurjeno, tako da stvar lahko priporočam vsakomur, ki ne dobi več vstopnice v tingel-tanglu.«

To, ljubo občinstvo, je moja poslednja kritika. Ni mi treba več pisati kritik, kajti se mi je posrečilo poboljšati se: sprejel sem službo pomožnega pisarja v neki pisarni. Sto mark plače mesečno in sreča, da mi ne bo treba hoditi v gledališče. Jaz sem najrečnejši človek pod solncem! Moje literarno udejstvovanje se bo v bodoče omejevalo na dejstva, da bom razgledoval samo izložbe knjigotržcev in metal doposlane cenike neprečitane v koš. Če

si bom hotel privoščiti prav posebno zabavo, se bom postavil na premierke večere na izhodu gledališča in študiral fiziognomije. In mi bosta potem moja klobasa in moja mrzla kava tako krasno teknila, ko nektar in ambrozija.

Ljubo občinstvo, vem, da se presrečno veselijo tega, da izginem. Tisoč kletvic pošilja za menoj, kajti si počelo isto pri mojih pokojnih prednikih in boš pri mojih nepokojnih naslednikih. Nikdar ti nisem bil po volji: če sem pisal resne kritike, sem bil dolgočasen; če sem bil hudomušen, sem bil prostak. Bolehal sem na senilnosti, ker nisem bil tako brez sode in okusa kot ti; bil sem pristranski, ker sem ugotovil, da so gotovi umetniki v vsaki vlogi slabi; nisem razumel ničesar, ker sem razlagal igre, ki so jih dajali stokrat. Mladim talentom sem jemal pogum, ker sem jim dajal nasvete, naj se varujejo kasnejših, neizogibnih razočaranj. In sem celo odkril, da so nenadarni ljudje, ki so bili s polovico mesta v stvaštvu, sorodstvu in prijateljstvu. In čijih stariši so se prištevali med najbolj obdavčene sloje. Da je bila to je gola zavist. Je jasno. Sploh sem bil zavidiživec par excellence. Kajpak, jezil sem se, da niso vprižarjali mojih del! Da pa ni-

sem nikdar še napisal oderskega dela, to ne znači nič. Bodi pozdravljeno, ti ljubo občinstvo.

In se veselite tudi vi, dragi gospod dramski ravnatelji. Prav dobro čutim. Kajti ste se čisto in temeljito jezili nad menoj. Jaz pa še pogosteje in temeljiteje nad vami. Dostikrat ste mi želeli, naj bi postal sam vsaj za četrtletni intendant. Jaz sem se okrutneje in v vam želim, da postanete vi samo enkrat za štirinajst dni kritik. Sicer pa je, če dobro premisliva, vladala najina različnost mnenj samo v eni točki: Vi ste smatrali gledališče za trgovsko podjetje, jaz pa za umetniški zavod. Priznam pa jasno in odkrito, da ste imeli Vi prav. Bodite pozdravljeni, dragi gospod ravnatelji. — V tem življenju se bova le težko kdaj videla.

In sedaj k Vam, ljubi umetniki in umetnice! Je resnica, da ste predili povodom mojega odhoda slavnostni banket veselja? To bi bilo preveč časti. Jaz, maščevalni lopov, nisem nikoli uvidel, da je sleherni od vas največji igralec sveta! Nikdar nisem spoznal, da se ne da ničesar napraviti iz ulog, kot so Kralj Lear, Hedda Gabler, Rihard III.! Tako omejen sem bil,

da sem mislil, da so vloge, ki ne spadajo v vašo opredelbo. Da, zgodilo se je celo, da sploh nisem v svoji kritiki omenil ljudi, ki imajo govoriti celih deset besed. Tak sem bil. Seveda, tupa-tam se mi je tudi posrečilo doseči vaše tako zaželeno zadovoljstvo: in je bilo to takrat, ko sem raztrgal kakega vaših tovarišev. Ampak, to veselje ni trajalo dolgo, kajti par vrstic nižje sem si dovolil spet eno svojih nesramnih krivic napram vaši posvečeni osebi. Višek nesramnosti pa je bil, da se me nikakor ni dalo podkupiti. Ne v pismu na uredništvo, ne po dobrih prijateljih, ki ste jih pošiljali k meni. In vendar je bila pot, po kateri bi lahko vplivali name: Učili bi se bili bolj pošteno svojih ulog in ne smatrali in uganjali svojega legega poklica tako rokodelsko. Toda tega se niste nikdar spomnili ali zavdali. Pa bodite še vi pozdravljeni, ljubi moji umetniki in umetnice!

Končam. Srečo junaka, ubogi moj naslednik. Jaz sem vzdržal deset let, morda imaš ti boljše živce. Za vsak slučaj pa bodi prepričan, da bom vporabil vso svojo preteklico, če bo morda kdaj prosto kako mesto v naši pisarni. Adijo!

Opekarniški stroji

in kompletne opreme za opre-
kanje, pečenje, hladilne in krutne stroje

Kamnelomni stroji

Transportne in razkladalne naprave

in kompleti za mletje žita

Željezni, železni, vili in mlatice

(Förderwagen)

in mlatice za mletje žita

in kompleti za mletje žita

LUDWIG HINTERSCHWEIGER & CO

MAKING OF ALL KINDS OF

To in ono.

Volkovi v naših krajih.

Iz lovskih krogov nam pišejo: Pred svetovno vojno smo poznali volkove le iz raznih pripovedk in stari možje so se prav radi pobahali, da so se borili z volkom. Če pa si jih vprašal, kakšen je volk, si se navadno prepričal, da je bilo pripovedovanje le pravljica. Po vojni se je tudi v tem oziru marsikaj spremenilo. L. 1917. se je pojavilo mnogo za naš lov in za naše gospodarstvo škodljivih živali, med njimi zlasti volkovi. Največ volkov je v kočevskih gozdovih, v velikanskih in skoraj prastarih gozdovih kneza Auersperga. Auersperg je na svojem posestvu določil precej velik del gozda, kjer naj bi se celokupna narava, fauna in flora svobodno razvijali in kjer se ne sme nič sekati, ne loviti in ne streljati. To, gotovo prav lepo odredbo, so pa izkoristili volkovi iz Bosne, ki so našli v kočevskem pragozdu, kjer je gospodarstvo neškodljivo medved, nebrj srt in pa krasna zavetlišča in skrivališča. Kakor vsa druga divjad v teh krajih, so bili seveda tudi volkovi pod zaščito, ker jih tukaj ni smel nihče preganjati.

Volkovi so se hitro razmnožili, volčica srednje starosti vrže do sedem mladičev. Kmalu je bilo premalo živčaja za požrešno druhal in raztepli so se povsod, kjer je bilo kaj hrane. Trije volkovi so jo primahal celo do Radovne na Gorenjskem. Ker pa niso mogli loviti divjih koz po pečini, srt pa je bilo premalo, so se vrnili, toda med povratkom je dva člana dične družbe zabolila smrt in sicer sta bila ustreljena oba ponoči v mesečini, ko sta si hotela z lisica mnavstveno mrhovino napolniti želodec. Tako je bila za enkrat vsaj Gorenjska rešena neželjenih gostov. Škoda, ki so jo povzročili, ni bila posebno velika; poklali so nekaj ovac po planinah in eno junico.

Dokaj občutljiva pa je škoda na Dolenjskem in delu Notranjske, kjer se klajajo volkovi. V kočevskem okraju so uničili najmanj tri četrtine srt. Teh srt, ki so padle volkovom v požrešne kremplje, je bilo, po mnenju naših lovcev, več tisoč. Pa tudi ovac so poklali nad 100. Največje zlo pa je to, da volkov skoraj ni mogoče zatreti. Kaj vse so naši lovci že storili, ali ne strup, ne puška, ne železo ni moglo zatreti teh roparjev. Edina pomoč bi bila, da bi se vsi lovci zavzeli in potrudili, da bi neprestano zasledovali največje sovražnike lovcev tako prikljubljene srnjadi.

Ljudem do sedaj volkovi še niso bili nevarni, ali ako se bodo tako naprej množili, kot so se začeli, bodo kmalu krdele volkov ogrožale tudi ljudi. Strelu se volk ne more protiviti, zadostuje strel z žibami št. 2, celo št. 4 na razdaljo do 30 korakov. Navadno je zelo oprezen in ga ni ravno lahko dobiti pred cev. Ako se ga goni z gonilci, kaj rad postaja, dobro premoti okolico, na to pa za hrbitom strelcev pogleda ali pa predre črto gonilcev in tako navadno odnese zdrave pete. S psi ga ni mogoče goniti, ker se ga zelo boje. Le posebno huda lakota ga spravi navadno v smrt, pa bodisi, da stika gladi in predren v bližini človeških bivališč, ali pa da ga prisili glad pobirati mrhovino, v katero lovci polagajo strup ali železne pasti, ki se jih drugače previdno izogibljajo.

Tak slučaj smo imeli te dni tudi v Ribniški dolini, kjer je Koslerjev lovec v bližini Ortneka vjel v noči od pretekle sobote na delo 28 kg težkega volka v navadno lisčijo past. V neki hiši so klali in že prvo noč so izsledili v svežem snegu volka, ki je pomoči pobiral po gnojlišču prašiče odpadke. Drugo noč je prišel volk zopet, tretjo noč ga je čakala ne daleč od hiše nastavljena železna past-stopavka, privezana na močno verigo; veriga je bila pritrjena na kladi hlobov. Volk jo je gladi primahal in še predno je došel do gnojlišča, kjer se je mastil dve noči, ga je zvalil voni nastavljene vabe; toda komaj je blaznil, že je udarilo in držalo so ga železne klečke za šapo. Skušal se je rešiti: prevrnil je kladu, hlobov z verigo in železni čevlji, ki se je trdo oklepal noge, je povlekel za seboj, toda pri prvem drevlju blizu hiše se je zapletla neprijetna vprega in moral je počakati ranega jutra, ko ga je pozdravil lovec s svincem. Upajmo, da se posreči še mnogim lovcom te nepridiprave dobiti na ta ali drugi način v roke in pogati volkove tja, od koder so prišli. Naši ljudje so zadovoljni, ako jih vidijo naslikane ali pa v zverinjaku.

Deca in igrače.

December je za naše malčke, za nedolžno deco obeh spolov sploh najlepši mesec. Priklama je starka zima, mraz trka na okna, snežene odeje sicer še nimamo, ali naše planine se že leskečejo v zimskem plašču in kmalu zapleše burja s snežinkami svoj divji ples tudi nad nizavami. Miklavž v zlati obleki z dolgo, sivo brado in krivko palčko stoji na pragu, deca nestropno priklučuje njegovega prihoda. Če je bila pridna dobi zlatih orehov in medenih pogac in igrače, če pa ni ubogala staršev, jo pobaše črna parkelj v koš. Blizu se še druga radost detskih dni — božič, ki tudi obdaruje nežna bitja z igračami in slaščicami. Vsaka mati, naj je še tako bedna, pripravi svojim malčkom skromno veselje. Igrače so v detstvem življenju to, kar je nam starejšim duhovno razvedrilo. Deca kramlja z njimi in jih v svoji bujni misli fantazij spreminja v žive, delujoče osebe velike življenske drame, omejene v njeni domišljiji, v njenih malih možganih.

Igrače so velikega pomena za poznejše življenje človeka. S pomočjo igrač se pogotič dete v zmisel življenja in skrivnostni prirode, v njem se zdrži umetniški čut, ki loči človeka od živali. V igračah vidi dete prvo realno predstavo svojih sanj. V poznejših letih ne more zbudit nobena realna predstava idealov in domišljija tolike

ga oduševljenja in vere v vse lepo in vzvišeno. Pogledite se v ta brezmejni svet dete, ki sestavlja iz najenostavnejših delov približno podoben človeku. Živali ali stvari, in prepričate se, kako malo potrebuje deca, da najde v življenju krasoto kakoršne ne nudi odraslemu človeku niti največje razkošje. Papirnati možič, ki kriči in izteza svoje ude, če dete potegne za vrstico, vaški kovač, ki razbija po lesenem nakovalu, jezdec s konjem iz treh koščkov lesa in štirimi klinčki mesto nog, lesena sablja in papirnata čelada, medved, opica ali mačka iz blaga, vse to nudi deti večjo realno predstavo o življenju, nego odraslim avtomobili, palače, aeroplani in druge tehniške naprave. Napotite se v predmetni ali v vas s polnimi žepi teh igrač, razdelite jih med beženo deca, ki se kladi po ulicah željna razvedrila in samosvojega življenja, in videli boste, kako se razširijo in zaiskre ne dolžne oči. Spočetka malčki ne bodo verjeli toliko sreči, bali se bodo iztegniti ročice in vzeti igračo, potem pa jih z nepopisnim navdušenjem pritisnejo na prsi in zbeže proč, kakor mačka, ki je ujela ptiča in ga hoče nemoteno požrti. In ko se skrje vašim očem, ko si poišče koticke, kjer je ne bo nihče motil v kramljanju z igračo, je mlado bitje na vrhuncu svoje sreče.

Kako neizrečeno se veseli deca igrač, dokazuje zanimiv slučaj z živo igračo. V nekem mestu je sedelo na razkošnem vrtu pred krasno palačo lepo oblečeno dete iz višjih krogov. Pred njim se je valjala divna igrača — lutka, oblečena tako, da je bila silna detetu. Ali igrača ni vzbujala njegovega zanimanja. Dete je napeto opazovalo siromskega malčka, sedečega onostran ograje na trati. Skozi železno ograjo, polno simboličnega pomena je kazala sirota s prstom na svojo igračo, za katero se je začelo zanimati tudi bogato oblečeno dete. In kolika razlika med obema igračama! Dočim je ležala pred prvim detetom razkošna lutka, je imela sirota pred seboj samo navadno živo miško. Roditelji niso imeli denarja, da bi kupili malčku pristno igračo, pa so mu dali miško, da bi imel vsaj nekaj.

Deca ima večnoma vpliv na igračo ali z drugimi besedami, izbira igrač je odvisna od razpoloženja dece, od njenih nagnenij. Razume se, da niso izključeni tudi nasprotni slučaj, tj. da vplivajo igrač na deca zlasti če je dete nagnjeno k literaturi ali umetnosti. V takih slučajih ni čudno, če dete s sličnimi nagnenji, ki dobiva od roditeljev v dar igračo v obliki malih marionetnih gledališč ali različnih podob, spominjaljo na gledališko umetnost, valjeno gledati v gledališču najvišjo obliko vtelesne krasote.

Zdaj si ogledimo psihične momente, ki jih opažamo pri deci v razmerju do igrač, in stališče roditeljev napram temu perečemu problemu. So roditelji, ki mislijo, da deca nikoli ni treba dajati igrač. To so navadno resni, mračni, suhoparni in pesimistični ljudje, ki se ne nikoli niso zanimali za prirodo in ki s pravilo v nesrečo večnoma vsakogar, komur se v življenju približajo. Oni sami ne čutijo potrebe po poeziji in zato tudi drugim ne puste, da bi gledali življenje s svetle strani. Deca takih roditeljev je vredna vsega usmiljenja. Druge vrste roditelji vidijo v igračah prdmet brezmejnega oboževanja. Guvernantom dovoljujejo praznično oblačiti deca, toda igračo skrbno skrivajo pred njo. Sorodniki ali znanec podari njihovemu sinčku igračo, ali skrbna mati jo takoj zapleni in skriva v omaro čes, ta igrača je zate predraga, dobiš jo, kadar boš starejši. Ko pa postane sinček večji, dobi druge igrač, ki mu jih mati ni more več skriti. Take igrač so navadno pogubne za mladino, da v zgodnji mladosti ni imela priložnosti, da vzljubi pošteno življenje. Pa tudi med deca opažamo slične pojave. Nekateri otroci se ne igrajo z igračami, temveč jih spravijo in čuvajo. Zbirajo jih, skladajo v najlepšem redu in delajo iz njih neke vrste muzej. Včasih jih pokažejo svojim mladim drugom, ali samo pod pogojem, da se jih ne dotaknejo. In tudi našletimo na zanimiv psihološki moment iz detstvega življenja. Opazujte odrasle ljudi, ki so v detstvu na ta način ravnali z igračami, pa se v devetdesetdesetih ali sto slučajev prepričate, da njihov značaj ni najboljši. Taki ljudje so navadno v življenju pretirano skopi, zahrbtni, skrajno egoistični in brez vsakega socialnega čuta. Tako torej vplivajo na človeka igrače odnosno navade iz otroških let, ki so često neposredna posledica psihološkega pomena igrač.

Zanimivo je tudi opazovati deca, kako skupaj večnoma prodrejo v dušo igrač. Nekateri otroci imajo to nagnenje takoj spočetka, drugi pa šele potem ko so se že naigrali. To je detetska manija, ki v bistvu ne pomeni nič drugega, nego prvo nagnenje k metafiziki. Cim pride ta instinkt do veljave, postane dete v ravnanju z igračo nenavadno živahno. Vrti in preobrača jo, razbija z njo po steni ali pa jo meče po tleh. Tu pa tam pusti, da deluje njen mehanizem ali čisto v nasprotni smeri — in tedaj je konec čudodelne sile. Tedaj napne dete zadnje sile, da raztrga ali odpre igračo in pregleda z največjo zvedavostjo v notranjost. Zmagalo je, toda kje je duša? So tem vprašanjem nekatero dete ne najde odgovora, pade v mlado dušo prva kal dvoma in razočaranja. So pa tudi taki otroci, ki takoj uničijo igračo, cim jim pride pod roko. Glede teh je težko reči, kakšno tajinstveno nagnenje jih vodi. Dasi psihološko to vprašanje ni pojasnjeno, je vendar zanimivo, da se taka deca v poznejšem življenju ne odlikuje z najboljšim značajem. Če srečate v življenju brezsrčnega, krutega človeka, lahko z veliko verjetnostjo sklepate, da je kot dete sovražil in uničeval igračo.

Že iz teh vrstic je razvidno, kolikšnega pomena so igrač za človeški značaj in kako oprezni morajo biti roditelji, ko polaga-

jo z njimi v detstvo dušo prvo seme poznejšega čutenja in hotenja.

O. S. Mardun.

Ali se izplačajo počitnice?

Prevedel dr. F. S.

- 1.) Ali se izplača piti moč naravnost iz izvira?
- 2.) Ali se izplača razmnožiti svojo ustvarjalno moč ali izvirnost?
- 3.) Ali se izplača poprijeti trdne svoje trgovine ali svojega poklica?
- 4.) Ali vam ne služijo sveži in silni možgani bolje kakor pa utrjeni in izčrpani?
- 5.) Ali se izplača pridobiti si zopet nazaj izgubljenega zaupanja v samega sebe s tem, da si svoje zdravje zopet popravite?
- 6.) Ali se hočete iznebiti gub in znakov dolgoletnega boja?
- 7.) Ali se izplača izmenjati utrjene in odvečene mišice za močne in prožne?
- 8.) Ali se izplača poprijeti se nanovo življenja, podvojiti svojo moč za vršenje dobrih del?
- 9.) Ali se izplača izpopolniti blagostanje in srečo z jasno in veselo mislijo?
- 10.) Ali se izplača primesti železa svojih krvi ter nasrkaš se granitne moči iz večnih gor?
- 11.) Ali se izplača obnoviti polnost in lahkoto, udejstvovanje in navdušenje mladosti?
- 12.) Ali se izplača pridobiti kar največ nagnenja in tako ljudi vezati na-se, ne pa jih odbijati?
- 13.) Ali se izplača napolniti svoje življenje s krasoto, vsprejeti veličastvo in mir iz sladke godle vod in iz tisoč glasov božje prirode?
- 14.) Ali se izplača iznebiti se nekaterih malenkostnih predsodkov, sovraštva in ljubosumnosti, ki jih podpira vsakdanje vrvenje mestnega življenja?
- 15.) Ali se izplača razviti svoje sposobnosti za vspešnejše in se naučiti čitati iz knjig žuborečih potokov ter razumeti dostojanstveni tih govor kamenja o vsem dobrem?
- 16.) Ali se izplača pridobiti kar največ mogoče dobrin, ki jih je vam dal Bog, in sicer s pomočjo popolnega zdravja in življenske sile, za katere razvoj imate skrbeti?
- 17.) Ali je to dohro naložen denar, če zamenjate nekoliko dinarjev za izdaten del svojega zdravja in svoje sreče, ali pa če varčujete pri tem, od česar so odvsnili temelji vašega bitja in žitja?
- 18.) Ali se izplača iznebiti se vročega zidovja in mestnega prahu, pomladiti in osvežiti se v neskončnem in osvežujočem zraku na kmethi?
- 19.) Ali ni bolje biti celi mož ali cela žena z visokimi idejami in s širokim razgledom kakor pa avtomatičen stroj, ki teka sam od sebe leto za letom vedno po enem in istem starem tiru?
- 20.) Ali se izplača osvoboditi se za nekaj časa od malenkostnih neprijetnosti, ki mučijo ljudi in jih gonijo v obup?
- 21.) Ali se izplača dvigniti se nad vsakdanj, zastareli tir ter se opremiti z novimi idejami?
- 22.) Bolje je opravljati svoje delo z upa polnim razgledom v bodočnost kakor pa biti neprostovoljen suženj dela. Bolje je živeti kot zdrav in svež človek, poln optimizma in zaupanja v samega sebe, kakor pa kot slabotno, nestalno, omahujoče in pesimizmo udano bitje.
- 23.) Ali se izplača prihraniti si 50% svojih prejemkov, ako se odrecete oddihu ter si na ta način prihodnje leto pokoplete radi neumornega dela zdravje na kar bo treba šteti 50% za zdravnika ne oziraje se na čas, ki ga izgubite radi neprostovoljnega počivanja?
- 24.) Ali se izplača človeku, ki težko dela ter je stalno k pisalni mizi priklenjen, da bi ostavil svoje skrb v svoj trgovini ali svoji pisarni, postal enkrat svoboden ter zamenjal svoje izčrpane in razdražene živce s svežimi in zdravimi, ki bodo na to vir radostnih, nikdar pa ne več bolestaših počutkov?

Življenski žarki.

Če opazujemo življenje v naravi z znanstvenega stališča, vidimo da je v naravi še vse polno doslej neznanih nepojasnjenih sil. To seveda ne pomeni, da moramo priznati nadnaravne ali metafizične sile, nego da bi bilo napačno in za znanost škodljivo, če bi a priori negirali te skrite sile v življenju narave in človeka samega samo za to, ker jih doslej še nismo vpregli v znanstveni opazovalni aparat. Zato, da znanstvenim potom ugotovimo pojave in učinke teh zagonetnih sil, in že na podlagi te ugotovitve moramo priznati, da res eksistirajo. Moramo jih pa tudi iskati, ker smo iz dosedanjih izkušenj lahko prepričani, da jih prej ali slej najdemo. Če pa že a priori negiramo njihov obstanek, jih seveda ne moremo iskati, ne najti.

Znanstveno dokazano je dejstvo, da čutijo nekateri ljudje bližino vode ali kovin pod seboj, često globoko v zemlji. Drugi zopet lahko konstatirajo, da je v zaprti skatli kovina in celo kakšna je. Kako pridejo ljudje do teh zagonetnih svojstev tega znanost doslej še ni mogla pojasniti. Eno je gotovo: med vodo ali kovino in organizmom takega človeka mora biti nekaka zveza. Tu deluje torej neka tajna sila, ki je naš sedanjih aparatov ne morejo ujeti. Ali pa je upanje da ob sploh kdaj ujamemo odnosno pojasnimo? Sigurno, če je bomo iskali. Drugi primer. Prebivalstvo nekake češkega mesteca je že davno opazilo, da leseni kolvi v tamošnjem rudniku ne gnijejo. Zakaj? Nihče ni vedel. Analiza vode je pokazala, da je popolnoma enaka drugim vodam, kjer les hitro gnije. In če bi se bil kdaj drznil trditi, da je v tej vodi skrita neka tajna sila, bi ga gotovo proglasili za norca. Toda omenjeni so kmalu prišli na sled tej sili. Omenjena voda je vsebovala zelo mnogo radijeve emanacije, ki ubija gnilobne bacile in zato les ne gnije. Odkar svet stoji je bila v tej vodi doletena snov ali znanost tega do novejšega časa ni mogla ugotoviti.

Praktično življenje je ugotovilo celo vrsto aktov, ki kažejo na neznane pojave. Ti pojavi se s pomočjo znanosti polagoma odkrivajo. To veliko zanimanje za neznane sile, je privedla človeštvo do ekstreme, do okultizma, do vede o skritih silah. Glede okultizma moramo omeniti, da še ne poznamo sile ako ji damo gotovo ime. Če govorimo med živimi organizmi o fluidih se ni s tem rečeno, da smo dosegli kak uspeh glede pojasnitve čudnih pojavov. V tem oziru je koristno samo to, da se znanstveni krogi čimdalje bolj zanimajo za čisto pozitivno znanost na tem polju in da posejajo neznanim silam čim dalje večjo pozornost. Z druge strani pa ne smemo močati o negativnem vplivu okultizma, kakor se praktična dandanes. Ker je že v človeški naravi, da skušamo spoznati in domneti vse pri rodne pojave, se kaj lahko pripeti, da zgrešimo znanstveno pot in pridemo v sferi okultizma do absurdnih zaključkov. Zagonetnih pojavov in neznanih sil v naravi pa ne more pojasniti nobena druga metoda, kakor strogo pozitivna znanost. S takim zelo zanimivim uspehom v pozitivni znanosti hočemo sedaj seznaniti naše čitatelje. Gre za življenske žarke, čijih odkritje je vzbudilo zadnje čase v znanstvenih krogih splošno senzacijo.

Doslej je znanost poznala življenje samo kot vrsto fizikokemičnih pojavov, ki se vrše v celicah živega organizma. Znanstveniki so smatrali, da se vrše vsi procesi v celici in v obliki energije ničesar ne pride izven nje, da torej ni mogoče sodelovanje med dvema v prostoru ločenima celicama ali organizmom. To stališče so ovrgli polkusi znanez ruskega biologa Gurviča, ki je na prirodoslovnem inštitutu v Sevastopolu s svojimi asistenti odkril posebne žarke, ki jih lahko imenujemo življenski žarki, dasi morajo biti vsi večji izumi, ki pomenijo v znanosti nekaj docela novega na več krajih empirično dokazani in potrjeni, nam zadostuje ime Gurviča in revija, kjer so bila objavljena nova odkritja (Archiv für Entwicklungsmechanik), da jih smatramo za resno znanstveno delo. Gurvič je namreč ugotovil, da izločajo nekatere celice v svojem življenju neke posebne žarke, ki jih ne moremo preiskovati kakor vse druge svetlobne žarke, in ki delujejo v razdalji na druge celice. Te žarke je našel pri celicah vrhu stebela, ki raste iz čebule, postavljene v vodo. V spektru je njihovo mesto za ultravijoličnimi žarki. Če gredo ti žarki skozi gotove prozorne predmete, se lahko odblija, voda jih sicer absorbira ali skozi 4 cm debelo vodno plast lahko vedno prodirajo. Če odrežemo vrh stebela, izginejo tudi ti zagonetni žarki. Če položimo v smeri, kamor padajo ti žarki, steblo druge čebule ali celo kake druge rastline, se delitev celic po takozvanem kariokinetičnem načinu v drugi rastlini zelo pospeši. Če pa postavimo med obe rastlini kosček stekla, je efekt slabši.

To, kar velja za celico čebule, lahko velja tudi za vsako drugo celico, za vsak organizem — za rastlino, žival in človeka. Torej? Vse naše življenje se pokaže v docela novi luči. Pred nami se odpira toliko novih horizontov, da moramo z nestrpnostjo pričakovati rezultata Gurvičevih eksperimentov, o katerih se tako lahko prepričamo, da jih potrjujejo tudi drugi znanstveni krogi.

Za božične praznike

Ima v stiski izbiri no presenetljivo nizkih cenah vsa izborna oblačila, kavor sknje, obleke, potem perilo, kralje in sploh vse modno potrebščine 66 T

Drago Schwab v Ljubljani.

Ženska moda in zakonsko pravo

Gospa N. se vrača z obhoda po modnih trgovinah s klobukom najnovejše mode na glavi. Soprog je ves iz sebe. Črni oblaki se zbirajo na zakonskem obzorju. Strašna nevihta divja nad ubogo glavo. »Lahko se oblačim, kakor hočem«. Tega ravno ne smeš. To so glavni motivi domače simfonije, čije melodijo tekmujejo med seboj katera bo glasnejša. Kdo ima prav? Ali sme moč predpisovati svoji ženi, kakšna bodi njena zunanost? Recimo, da ima žena izboren okus in smisel za vse, kar spada k njeni osebi in okolici. Mož pa nima niti pojma o tem, kako more nastopati žena v družbi in kakšna so sploh pravila družabnega občejanja. Ali se mora žena ukloniti možu in njegovi zaostalosti? Človek bi rekel da ne.

Drugi primer: Gospodinja šumi vsa v svili, ko gre na trg kupovat zelenjavo in se izpostavlja posmehovanju branjev. Ali naj odrekamo v tem slučaju možu pravico, da se protivi pretiranemu razkošju in zapravljivosti? Kdaj ima zakonski mož to pravico? Dokler niso prekoračene meje dostojnosti, menijo nekatere dame, se mož ne sme vmešavati. Nedvomno igra v tem spornem problemu dostojnost v obleki važno vlogo. Z druge strani pa ne moremo zahtevati od moža, da bi trpel vse ženske modne kaprice samo zato, ker se njemajo z zahtevami dobrega okusa in npravnosti. Obleka je lahko še tako dostojna in lepa, če njena cena ni v skladu z moževimi dohodki, ima tudi mož pravico do odločilne besede. Težišče torej ne more biti v vprašanju če je ustrezno pravilom okusa in npravnosti. Odkod morajo pri tem oziru na zakonsko skupnost. Ženske svobode v zadevah obleke je konec tam, kjer pride v konflikt z dolžnostmi, izvirajočimi iz zakonske zveze, ker postane obleka zadeva skupnega življenja. V večini slučajev vpliva vprašanje obleke če ne neposredno, pa vsaj posredno na skupno življenje zakoncev. Tiče se gospodarske strani tega življenja in lahko postane odločilno za rodbinski ugled in vzgojo otrok. Če živi eden izmed zakoncev ločen od drugega in na svoje stroške, tedaj seveda drugi nima pravice vmešavati se v njegovo interne zadeve. Če pa je smatrati vprašanje obleke v posamihi slučajih za skupno zadevo zakonskega življenja, ima mož v slučaju spora pravico do odločitve. Čitateljce se bodo seveda čudili trditvi, da se mora žena ukloniti možu celo takrat, ko govori iz njena splošna družabna zaostalost in pomanjkanje zmisla za občejanje v moderni družbi. Tu je treba omeniti, da žena ni primorana slediti moževi odločitvi, če predstavlja ta odločitev zlorabo. Kadar je dan ta bistveni pogoj, je treba odločati s posebnim ozirom na bistvo zakonske zveze. Če niso ogroženi temelji zakonske skupnosti, tedaj nima mož nobene pravice vmešavati se v privatne zadeve svoje žene. Vmešavanje bi bilo v tem slučaju zloraba, kajti jasno je, da moževe pravice ne segajo preko zaščite zakonske skupnosti.

Težišče tega problema je v vprašanju, kdaj lahko govorimo o kvarnem vplivu obleke na zakonsko skupnost. Splošnega pravila tu ni mogoče postaviti, ker en slučaj ne more veljati za vse. Globoko izrezana balna obleka lahko škodi rodbinskemu ugledu. Če bi se pojavila na deželi ženska z majhnim klobučkom, kakršni so sedaj v modi, bi se ji vse smejalo. Moda postaja v vemeših, in kar je tam dovoljeno, lahko na deželi zelo škoduje principom javne morale in rodbinskega življenja. Za ugotovitev zlorabe zakonske avtoritete pa ostane vedno odločilno vprašanje, da-li se prizadej za obleko kakorkoli temelji zakonske skupnosti.

Ali pa ni interes zakonske skupnosti prizadet že s tem, da vzbuja žena s svojimi modnimi novotarijami možovo nevoljo? Nedvomno spada zakonski mir in obzirlj napram drugemu zakoncu k skupnim interesom. Ali pa daje že samo protislovje v naziranjih možu pravico do vmešavanja? Ali ima mož pravico prepovedati ženi nositi obleko, tudi če odgovarja vsem zahtevam dobrega okusa in domačega gospodarstva? Ne! Od navedenih moževih pravic moramo strogo ločiti samovoljno ravnanje. S tem, da zakon štiti ženo pred zlorabo, hoče dati vprašanju, da-li se vjena obleka žene z zakonskim interesom, obližje, ki je izven njenega moža. Ne gre torej za to, da-li je mož nezadovoljen, nego zato, da-li ima prav, to je, da-li more utemeljiti svoje stališče z argumenti, ki govorijo o nevarnosti za zakonsko skupnost. Moževa antipatija do gotove obleke ali moda še ne more biti merodajna, ker bi se mogla žena v tem slučaju sklicevati na zlorabo avtoritete. Vse to velja seveda s pravnega stališča.

Za dežjem posije navadno solnce. Jca za moža pri pogledu na modno novotarjje žene se večnoma kmalu poleže, ker si siromak v resnici ne more pomagati. V praktičnem življenju vidimo našeto slučajev, ko je mož z vsjo svojo zakonsko avtoriteto napram ženi brez moči.

Človeška plemena in narodi.

Splošno je znano, da se navadno človeška plemena ne krijejo z narodi. V veliki večini narodov se nahaja več plemen, drugo poleg drugega, več ali manj spojenih in pomešanih in narod je vsekar bolj zgodovinska, jezikovna ali verska nota, kot skupina oseb istega plemena. Plemena pa so različnega značaja, ena so bolj poudržena, pogumna in bojaželjna kot druga. To se že vidi v okviru ene dežele, enega in istega naroda. Res je sicer, da se lahko navajajo kot vzrok kakega dejanja milije splošni pojavi in podnebjje, kar problem je še bolj zavolja. In kakor se gotove okoliščine lahko premenijo, se značaj enega in istega plemena v teku časa tudi lahko predrugači, kajti nikakor ni nespremenljivo, kar nam prikazuje učeni ženevski antropolog, g. Pittard v svoji knjigi Les races et l'histoire (Plemena in zgodovina, narodopisni uvod v zgodovino, éd la Renaissance du livre). Tu je stavljen cela vrsta zanimivih problemov, ki jih je težko rešiti, na pr. skrivnost razvoja Alike med leti 500 in 300 pr. Kr. nerazumljiv pojav, zakaj je nenadoma magdalenka civilizacija propadla, uganka čudnega prebivalstva Faer-Oerskega otočja in še cele vrste drugih otokov, ki so razstreseni po samotnih planjavah oceana, posebni slučaji mešanja plemen in posledice tega mešanja, ki se opazujejo pri belem rodu in so velikanske politične in socialne važnosti. Zgodovinar, sociolog in antropolog bodo z največjim zanimanjem čitali to knjigo, ki govori o mnogih glavnih problemih bodočnosti človeštva.

* S srebrom podkovani madžarski konj. Madžarska ima v Londonu za poslanika grofa Szaparyja. Ta je potomec stare madžarske plemenitaške rodbine, ki je bila svojčas silno bogata. Grofje Szapary so živeli po velikih mestih, na Dunaju, v Parizu, v Londonu in razvijali povsod velikanško razkošje. Med najrazkošnejšimi slovi sedanjih poslank v Londonu. Včasih seveda so madžarski grofi kaj veljali v svetu in tudi Madžarska se je silno postavljala povsod ali zlati madžarski časi so minili. Poslanik Szapary živi še vedno v misli starega madžarskega prevzetnega obnašanja v svetu. Ni dolgo temu, ko je priredil v Londonu veliko pojedino in razvil pri njej tako ogromen luksus, da se je čudil ves London. Mož je pozabil, da zastopa siromsko madžarsko državo in da bi se bilo spodobilo, da bi bila tudi prireditelj primerna sedanjim Madžarski, katere poslanik je on. Včasih je bilo drugače. Pripetilo se je takrat, ko so sloveli madžarski magnati, da je princ Esterhaszy na Angleškem svojo jahalne konje dal podkovati s srebrom, pa tako nalohko, da je od konjeve noge padalo srebro, čim je prestopil. Po londonskih ulicah se je vlekla za Esterhaszyevim konjem dolga množica ljudi, mladih in starih, kakor rep za kometom.

Glavni urednik:

RASTO PUSTOSLEMSEK.

Odgovorni urednik:

JOSIP ZUPANČIČ.

Julijska Krajina.

— »Circolo d'Istria.« Svoječas se je govorilo, da se vzbudi k novemu življenju stara idrijska čitalnica. Ali ta vest se je kmalu demantirala in sedaj nastopa kot naslednik čitalnice — »Circolo d'Istria«. Za ustanovitev je prišlo do lepega sporazuma med domačini in Italijani. Na ustanovnem obnem zboru je bila udeležba velika. Govoril je tudi bivši župan g. Treven, ki je naglašal potrebo mirnega sožitja v idrijskem mestu. Sprejeta so bila pravila in društvo je ustanovljeno. Za predsednika je izvoljen lekarnar Gabigna, za podpredsednika Treven, za tajnika dr. Rosatto, za blaginika Vidic, odborniki so: ing. Ricci, Pandolfi, del China, knjižničar je Rupnik in gospodarica učiteljica Krapč. Tako so pokazali inteligentni in dobri Idrijčani pot, po kateri naj se nadaljuje nekdanje uspešno prosvetno delo bivše čitalnice. To naj se upošteva na italijanski strani v polni meri. Želeli bi, da se vrne gledališko poslopje kolikor mogoče kmalu svojem prvotnemu namenu, kajti postavljeno je za gledališče in ne za rudarska stanovanja. Idrija si želi tudi v novih razmerah obsežnega dobrotvornega kulturnega delovanja.

— Govorice. Po Trstu, po celi Istri in Reki širijo fašistovski agenti vesti, da izbruhne v Jugoslaviji na dan volitev revolucija. Radič proglasi neodvisno hrvatsko republiko. To priliko hoče porabiti italijanska vlada, da pošlje svoje čete v »tretjo cono« in v gorski kotar ter zasede celo Primorje in del Hrvatske. Na Reki pravijo, da je s to pričakovano revolucijo v zvezi izkrcavanje municije v reškem pristanišču, ki se je vršilo 14 dni. Izkrčalo se je baje 60 vagonov municije, ki je sedaj spravljena v nekdanji Jelčićevi kasarni. Del municije se nahaja v Opatiji. Na Reki je bil pred kratkim duca d'Aosta, ki je prinesel, kakor smo poročali, reškemu mestu zlato zaslužno kolajno in je ob tej priliki imel ognjenit govor. Navaial je italijansko moč in zagotavljal, da Italijani Reke nikdar ne zapuste. Precej pomemben je ta govor kraljevega bratranca, če pomislimo, da se vrši v Benetkah konferenca, ki ima prinesiti nov sporazum obema državama! Visoki gospod duca d'Aosta je govoril tudi o barbarih in menil, da se pretaka po Rečanih čista latinska kri, katere ni omake deželni nikak »barbarski zakon«. Gospod Duca d'Aosta pač slabo pozna zgodovino Reke in ni pomislil na glavne predstavnike reškega mesta, ki imajo same »barbarske« primke, kakor Osojnak, Rubčić, Belasič, Mohovič, Grošič, Hodnik, Host itd. Ako je mislil g. duca d'Aosta s svojim »barbarskim zakonom« morda tudi na pogajanja v Benetkah, kjer bi Italijani med drugim radi skuhali nekaj konzorcij za reško

pristanišče in mu tak »konvulzi« n' vžeč, se mu prav lahko ustreže (in se mu tudi bo!). Kajti Jugoslovenci odklanjajo vsako nenaravno vez Reke s svojim bregom za svoj pomorski promet.

— O dveh italijanskih sodnikih v Julijski Krajini bo razpravljala dne 2. decembra posebna komisija. Eden je bil zapisnikar v znanem procesu proti Nazariju Sauru, drugi, ki vodi neke v Soški dolini preturo, pa je baje govoril take reči, ki se ne zlagajo s sedanjim sodniškim stališčem. V Julijski Krajini je že mnogo sodnikov iz starih provinc in kakor se kaže, je namen, da se počasi odstranijo vsi domači italijanski sodniki, ki napravijo prostor sodnikom iz prave Italije. Sodni oblasti prihajajo tudi anonimne ovadbe proti sodnikom. Kako je ob takih razmerah razpoloženje med domačimi italijanskimi sodniki, si je lahko misliti. Zaman je njihov trud, da bi bili sprejeti v »Slavno družino italijanskih sodnikov«, kakor pravijo v neki svoji spomenici.

— »Vsa malo pravice za odrešene železnice!« Tako vzklika fašistovski glasilo v Trstu, kar menda znači, da se mora železničarjem starega režima res slabo goditi. Pritožujejo se štasti glede pokojniškega zapostavljanja. Sicer so »asimilirane« že nekaj časa, toda ta asimilacija ne pomeni še, da so si pridobili pravice italijanskih državnih nameščencev. Pod prejšnjim režimom je dobil železničar po 35-letni službi penzijo v višini svojih letnih dohodkov, sedaj pa zahtevajo za penzijo 40 let in pokojnino so omejili na dve tretjini. Potem pa s tistimi dekreti zahtevalo še razna doplačila in odbijalo se odtegljati tako, da so železničarji umerno skrajno nezadovoljni. Sedaj se poteguje zanje fašistovska organizacija in njeno glasilo značilno pravi, da nismo ne v Libiji in ne v Somaliji, marveč v obmejni italijanski provinci in zahteva, kakor za železničarje tako tudi za vse druge odrešene državne funkcionarje, da se postavijo končno na enako stališče z drugimi in da se ima postopati in ravnanj z njimi kakor z njihovimi tovariši »Matere Domovine«. To je lepo ali resnica ostane stara, da se namreč Julijsko krajino v Rimu smatra za »kolonijo!«

— »Lega Nazionala«. Za tekoče leto je potrebovala »Lega« 750.000 lir, za prihodnje leto bo potrebovala 800.000 lir. Vlada krepko podpira »Legu«, daje ji prispevke tudi »Dante Alighieri« in tržaški municipij, ki svojih nameščencev ne more pošteno plačati, trosi denar za podpiranje »Legu«. Azikov je imela »Lega« 1919 leta 10, sedaj jih ima 55 po raznih krajih med Jugoslovenci.

— Izpit za inženjerja agronomije je napravil na zagrebškem vseučilišču g. G. Skabič iz Krnice v Istri.

— Tržaški učitelji so sliho nezadovoljni z novim načrtom šolskega pravilnika, ki je bil napravljen brez njihovega sodelovanja. Čutiljo se zadete v svojih dosedanjih pravicah in nova ureditev pa se ne ozira na njihove življenjske potrebe; zato je narasla med njimi nezadovoljnost do vrhun-

ca. Učiteljsko društvo je poslalo tostvarno spomenko na vsa pristojna mesta in hoče tudi osebno intervenirati, da bi doseglo svoje zahteve.

— Tudi fašistovski inženjerji v Trstu se pritožujejo radi nepovoljnih razmer v vzdrževanju pristanov in pomankljive opreme, zlasti onih v novem bazenu Duca d'Aosta. Na zborovanju nacionalnega sindikata fašistovskih inženjerjev so padle ostre besede, ki so grajale vladno brezskrbnost do tržaškega pristanišča. Velike so težave tudi pri izkladanju blaga iz železnih vozov. Resni možje govorijo o potrebi, da se napravi nujno red, ker sicer utegne vsakomur odpasti sedanjí veliki pritok blaga iz zaledja.

— Vprašanje Oberdankovega spomenika dela velike skrbi tržaškim odrešencem. Še sedaj ne vedo, kaj naj pravzaprav storijo. Videli bi odrešenci radi seveda na najlepšem kraju v mestu pomolni spomenik Oberdanku, drugi pa so mnenja, da naj se napravi za vse one, ki so umrli in padli na bojišču za »osvoboditev« Trsta, skupen spomenik in na tem bi bilo prostora tudi za proslavo Oberdanka. Vsa reč se pleče naprej in mestni svet je sklenil že svoj pripevek, ali predno pride do Oberdankovega spomenika, pojde po »Ključu« iz pristana še mnogo tihotapstva v mesto. Glavna ovira je to, da ni denarja in meščanstvo je naravnost skandalozno skopo v prispevanju za spomenik Oberdanku, pa če »Piccolo« še tako ginitivo moleduje za potreben denar.

— Iz Istre. Iz raznih krajev poročajo, da so priglasili starši svoje otroke za dodatne ure pouka v domačem jeziku in ljudski šoli, toda kako naj opravljajo ta dodatni pouk italijanski učitelji in učiteljice, ki ne znajo jugoslovenskega jezika. Domače učitelje odstavljajo. Tako poročajo na primer iz Rakitovca, da so odslovili učitelja Bernetiča in poslali tja Italijana. Pri Kopru so te dni otvorili novo italijansko šolo. — Učitelj domačin Fabela je brez službe že od konca junija. Šolska oblast mu je ukazala prirediti šolsko zabavo. Vse je pripravi, zadnji trenotek mu je oblast prepovedala prireditev, potem pa je prišel orodniški brigadir z ukazom da se mora prireditev vršiti. Potem pa je zopet prilomastil brigadir, ustavil prireditev in pobral denar. Italijanski učitelj, ki je sodeloval, posluje v šoli, domačin Fabela je pa radi one priredite brez službe in plače in preganja ga sodišče. Tako barbarsko postopa italijanska oblast z jugoslovenskimi učitelji! — Istrske občine dobe, kakor znano, v Rimu posojila 17.751.000 lir, ki se porazdeli po načrtu, nedolženem ministrstvu.

— Dva angleška mornarja sta padla v morje v Trstu po noči s pomola pri Sv. Soboti. Ko sta se vračala na parnik »Shottisch Bard«. Enega so potegnili iz morja, drugi je utonil.

— Promocija. Na vseučilišču v Gradcu je promoviral doktorjem vsega zdravilstva gosp. Sipko Vrtovec iz Velikih Zabel na Obirskem.

— Društvo »Istra« v Zagrebu je priredilo 26. t. m. proslavo našega pesnika Simona Gregorčiča. Društveni prostori so bili polni. Književnik Rikard Katalinič-Jerretov je razložil navzočim pomen S. Gregorčiča. Pevski zbor je zapel »Pogled v nedolžno oko« in »Rože je na vrtu pela«.

Visokošolec Lasič je deklamiral prekrasno Gregorčičovo pesem »Soča«. Društvo »Istra« deluje vztrajno in uspešno.

— Avtomobilska nesreča se je pripetila pri Dekanih v Istri. Pokvarilo se je na avtomobilu krmilo in voz je zdrčal v jarek. Z voza je zletel 31 letni vinski prekupec Anton Ivančič, ki leži sedaj v tržaški bolnici težko ranjen.

za gospe neobhodno potreben.

Zanimivosti iz naših krajev.

Društvo vdov »Večno življenje«.

Na kriminalnem uradu v Beogradu se je te dni pojavila ga. Milica Dragičević in je ovadila vpokojeno učiteljico Danico Hristič, češ da jo je ta osleparila za 150 Din. Sicer je vsota bagatelna, vendar je zanimivo, kakšnih trikov in sleparij se poslužuje beogradski pustolovec in pustolovke Nekega dne je prešla ga. Dragičević pisno te-le vsebine: »Naznanjamo Vam tem potom, da smo Vaš pozdrav sprejeli in se ob enem pristočno zahvaljujemo zanj. Istosčasno Vas prosimo, bodite tako ljubeznivi in pošlite vpokojeni učiteljici Danici Hrističevi obljubljenih 150 in. Društvo vdov »Večno življenje«. Obenem pa je bilo v pismu dostavljeno, da je društvo izvolilo g. Dragičevića za podpredsednico.

Pismo je naravnost tvorilo za Dragičevićovo zagonetko, kajti ni se spominjala da bi kdaj storišla omenjeno obljubo, še manj pa je imela pojma, kako je došla do visoke časti podpredsednice društva vdov. In poleg tega je njen mož še živ!

Radovednost je ženska lastnost in radovednost je Dragičevićovo gnala k Hrističevi. Ta ji je razložila, da je bila na predlog druge podpredsednice izvoljena za prvo podpredsednico. Tudi omenjenih 150 Din je obljubila drugi podpredsednici. To razkritje je tvorilo za Dragičevićovo novo zagonetko, ker druge podpredsednice sploh ni poznala. Navzile temu pa je Hrističevi izročila 150 Din in je zahtevala naslov društvene pisarne.

»Studijska ulica 42«, se je glasil odgovor. Ga. Dragičevićeva se je nato vrnila domov in je vse povedala svojemu možu, ki je takoj uvidel, da je njena soproga nasledila prebrisani sleparji, kajti društvo »Večno življenje« ni registrirano v nobenem almanahu Beograda in v Studijski ulici 42 se nahaja palača notranjega ministrstva.

N. policiji so ugotovili da Dragičevićeva ni bila edina žrtev prevečane sleparke. Policija je izdala tirnico za Hrističevo, ki je nenadoma izginila iz Beograda.

»Nesreča v sreči«.

Običajno se reče sreča v nesreči, toda toplot je baš obratno. Gre za sledeč slučaj: Fortuna se je nasmejala za trenotek nekemu trgovcu iz Vojvodine, ki je zadel s srečo razredn loterije najmanjši dobiček. Banka, v kateri je kupil srečko mu je poslala mesto neznanega dobitka novo srečko in je trgovcu svetovala naj vpošje izžrebano

srečko. Trговец je izpolnil željo banke in je odpisal staro srečko navadno frankirano na pristojno mesto. Slučaj pa je nanesel, da je trgovec z drugo srečko zadel glavni dobiček v znesku pom milijona Din. Njegova sreča pa je bila kratkotrajna, kajti banka mu je brzojavila, da mu srečke ne izplača, ker ni vpsal staro srečko. Baš toliko, da ni ubogega trgovca zadela kap. Letal je od Poncija do Pilata, toda vse njegove pritožbe so bile bob ob steno. In ko je celo sodišče razsodilo, da ima banka prav, je nesrečnega zadela kap.

Predlog za pomiloščenje Čaruge.

Spisil o procesu proti Jovi Čarugi in tovarišem so bili odpisani ministrstvu pravde v končno rešitev. Kakor je bilo znano so bile v tem procesu izrečene štiri smrtne obsodbe. Da-li je stol sedmorice v celoti potrdil obsodbo ni znano. Čez mesec dni to ne bo več tamost.

STRAHOVIT ČIN UMOLNE

V Sisku se je odigrala dne 27. tm. strahovita tragedija. Dje žrtev je postal branjevec Ante Zorič. Umorila ga je lastna umobolna žena. O dogodku poročajo: Žena branjevca Zoriča, Tinka, je že pred dvema letoma kazala znake umobolnosti. Zorič je nesrečno pretekle leto poslal v umobolnico na Stenjevce pri Zagrebu, kjer je ostal dale časa. Ker pa ni mogel zanj plačevati zahtevanih pristojbin in ker se je ženino stanje nekoliko zboljšalo, jo je vzel domov v domačo oskrbo. Skrajno potrpežljivo in udano je prenašal mož težko nesrečo svoje žene, čije stanje se je v zadnjih tednih zopet poslabšalo. Tinka pa je postajala od dne do dne nasilnejša in se je razburila za vsako malenkost. Sovražila je svojo okolico in če je prišel v hišo pismonoša ga je čakala na vrtu ter za nato obmetavala s paradižniki. Vendar je Zorič upal, da se bo stanje njegove žene vsakakor izboljšalo.

V četrtek je Zorič delal v hlevu. Bas, ko se je pripogibal nad koritom, kjer je pripravljat krmilo za živino, se je priplazila od zadaj žena in ga udarila z nekim ostrim orodjem po glavi. Še predno se je nesrečnež zavedel, sta ga zadela še dva silnejša udarca po glavi. Zorič se je zgrudil mrtev na tla, dočim se je jela nora žena glasno krohotati... Končno so sosede Tinko zvezali in bika je pomnovo odpeljala na Stenjevce. In petero dece, ki je ostalo brez matere in očeta, je zaplakalo...

Najboljša vloga.

Gledališni ravnatelj je vprašal novega igralca, katera vloga mu je najljubša. »Pri Mestni hranilnici«, je odgovoril igralec.

Zaspan organist.

V tistih dobrih starih časih, ko je bil učitelj še v prvi vrsti organist, se v J. na Stajerskem učitelj-organist med tem, ko je duhovnik počasi in monotonno pel »Pater noster«, sladko pri orglah zadremal. Prejšnjo noč je bila velika krogarja. Proti koncu masnkovega potja je organista dregnila njegova hčerka, cerkevna pevka, da bi odpel. Oče, ki je med spanjem slisal nekoga govoriti, je mislil, da je v gostilni, kjer nekdo napiva, zato je ob koncu le glavo malo dvignil z orgel ter krepko zaklical: »Živio govorniki!«

Najboljši šivalni stroji
so edino le
JOSIP PETELINCA
znamke
Gritzner in Adler
za rodbinsko in obrtno rabo
2715
Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika
Večletna garancija - Ponk v vozenju brezplačen

Najnovejši nat. izum. Izvratna novost.
B. O. B. tvornica beten. blagajn
- d. d. Vukovar -
Brazovke: Bob, Vukovar - Tel. Int. 56
Proizvednje in odprava vsakovrstnih
blagin iz jeklobetona
Omar za dokumente
treserčnih vrat itd. itd.
v najlepši in najsolidnejši izdelavi.
Glavno zastopstvo in samoprodaja za
celo Jugoslavijo: **Armin Goldstein**,
agencija in komisionalna trgovina Vukovar
Zastopstvo in depot: **Metador**, Zagreb
Ilica št. 5 59 T
Brazovljina sigurnost proti ognju. Največja sigurnost proti vltomu

A. JURCA naslednik ALOJZIJ SENČAR, PTUJ.
NAZNANILO.
Vljudno naznanjam, da sem nrezel zamenjavo BUČNIH KOŠČIC (jedro) za tovarno bučnega olja A. ŠTIGER v Slov. Bistrici, koji izdelek **KRONSKA ZNAMKA** je splošno znan kot najboljši in vedno sveži.
V moji veletrgovini s specerijskim blagom: A. Jurca naslednik **ALOJZ SENČAR** v Ptuju dobiš od sedaj skozi celo leto vsak dan tudi ob nedeljah predpodno - takoj **brez vsakega plačila**
1 liter najfinjšega bučnega olja (kronska znamka) za vsake 4 litre suhih izluščenih koščic (jedro). 1 liter najfinjšega bučnega olja za 5 suhih neizluščenih bučic (jedro).
Ravnatoka kupujem vedno po najvišjih cenah jajca, fižol, koruzo, orehe, suhe gobe, kuhano in surovo maslo, vinski kamen itd.
Z obilnim obisk se priporoča z odličnim spoštovanjem
Alojzij Senčar.
7292

Trgovina z mešanim blagom
v vinorejskem in saderej-kem kraju na Sp. Stajerskem poleg cerkve in šole, ob okrajni cesti, po tni in telefonski urad v hiši, se z vsem blagom in z lepim stanovanjem za večjo družino, s kletjo, »kadišci« ter vrtom odda takoj v najem oziroma se lašče kompanjon. Potreben kapital 50.000 do 100.000 Din., kakor se da v poteki tudi knjižena varnost. Dopisi pod: Trgovina 1875 na Aloma Company, Ljubljana.
343

la KNOCH iermenje za pogon
Rezano je samo iz najboljših volovskih kruponov garantirana težina 0-98 - 1, šivano, ijepljeno in pretegnjeno, v vseh dimenzijah na skladišču. Tel. 247.
A. LAMPRET, LJUBLJANA, Krekov trg 10
Tvornišče skladišče: **ZAGREB, Ilica 44**
dvoriste (Hotel Royal) 109-T Telefon 20-54

Nudim lasne obročke
vpletke (kile), barvanje las z
»L' Oreal Hanc«
M. PODKRAJSEK
frizer za dame in gospode,
Sv. Petra cesta 32 1965

Bolni na pljučih.
Tisotč odpravljent!
Zabavajte takoj knjigo o moji novi
umetnosti hranjenja
ki je še mnogo redila. Ona pomaga pri vsakem načinu življenja, da se bolezen hitro premaga. Nočno potenje in kašelj prestane, telesna težina se poveča, ter po splošnem posopanju olajša bolečine.
Resni možje
zdravilače znatnosti potrdilo prednost moje metode, ter jo radi pripravljajo. Cimpreje začnete z mojim načinom prehranjevanja, tembolje bo za Vas.
Popolnoma zasteni
dobiče mojo knjigo, iz katere bodeite izprali mnogo koristnega znanja, ker bode moj založnik izdal vsake skupaj samo
10.000 kom. zasteni
in razposlal, pišite takoj, da se bodeite mogli tudi Vi prireditelj kroga srečnih dobitnikov te knjige.
Naslov: **AUGUST MARZKE**
BERLIN-WILMERSDOFF
Bruckebauerstr. 5. Abtl. 881
730-

Darujmo za sokolski Tabor!
Pravkar je izšla brošura
„Rože ob poti“
Jv. Robida dramska pesenitev v 5 dejanjih.
Dobiva se v Narodni knjigarni za ceno Din 15.
6150

Pisalni stroji, potrebštine
mehanična delavnica
3591 (ponraviljalnica)
L. BARAGA, Ljubljana,
Selenburgova ulica 6.

Gostilna
z nekaj posestvom in gospodarskim poslopjem, v et minut od rudnika, se nroda. Polze se pri lastnici **Frantižan Organ** v Zagorju ob Savi. 7347
Teod. Korn, Ljubljana
Poljanška cesta št. 3.
Izrovec, stavbn, galanterijski in okrasni klepar. Instalacije vodovodov, Kopriva strolovodov. Kopalnice in klesane naprave
Izdelovanje posod iz pločvine za firme, barvo, lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (škafle) za konzerve. 3245

Za Miklavža in Božič
priporočamo
ROBIDA: Rože ob poti Din 15—
TARRERE: Civiliziranci 20—
GOLAR: Prelepa Vasilica 10—
JULES VERNE: Mojster Caharija 10—
JULES VERNE: Kaj si je izmislil Dr. Oks 12—
Pri vseh navedenih knjigah 20% popusta
v
NARODNI KNJIGARNI
Prešernova ulica

Gospodarska cesta 7 Marijin trg 2

BIZJA
7324 najp
Gospodsvetsk

7330 *M Istakar in K. Cigler*

Miklavža so

AKOVI KEKSI

AKROVI KERSI
ikladnejše in najcenejše
darilo!
na cesti 7 Mariljin trg 2

Alfonz Breznik

bivši učitelj Glasb. Matice in sodni izvedenec.
Najstarejša in najposobnejša trdnja Jugoslavije.
Ljubljana, Mestni trg 3 v lastni hiši poleg magistrata.

Zaloga in izposojalnica najboljših klavirjev, pianinov in harmonijev Steinway Bösendorfer, Förster, Höpfer, Hofman, Original Stinck, Czapska etc. — Prodaja tudi na obroke. — Popravila in uglaševanje najceneje. — Najzgodnejše violine, godala vseh vrst in najboljše strune engros detail. 142n

Čreva

vseh vrst, kakor vsko leto, po najugodnejši ceni vedno na zalogi. Ravnotam se kupite svari in topljeni leji in se plača po najvišji dnevni ceni.

Jos. Bergman,
Ljubljana, Poljanska cesta 85.
!! 25. leto obstoja trdnje !!

Kupujemo rabljene vreče za moko

in ostale vreče po najvišji dnevni ceni. Ponudbe: Avram Šif, veletrgovina vreča, ponjava i kanapa, tvornica vreča i ponjava, Novisad. Mesta prevzemanja so v Jugoslaviji: centrala Novisad, Beograd, Zagreb, Dubrovnik, Sarajevo, Sušak, Split, Ljubljana. V inozemstvu: Reka, Trieste, Budimpešta, Wien, Passau, Hamburg.

M. KRISTOFIČ - BUČAR, Ljubljana, Stari trg 9

Damska in otroška konfekcija — prodaja po nizki ceni
krasne: jope tudi za deklice, telovnike, obleke in druge platenine
bluze, jumperje, krila, obleke in drugo damsko konfekcijo

OTROŠKE OBLEKICE, PLAŠČKE

Zimske suknje

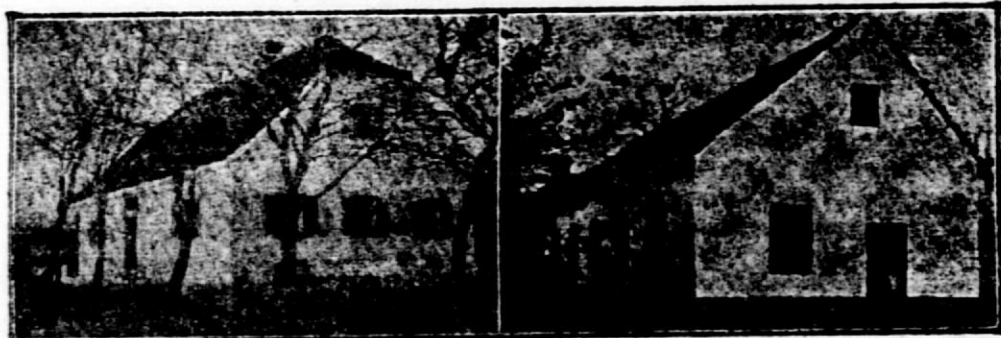
v vseh modernih oblikah iz
češkega in angleškega blaga,
priporočila po jako zmernih cenah

A. KUNC, Ljubljana,

Gospodska ulica šte. 7.

V boj za srečo! Večje posestvo s hišama ki jih kaže silnik

za Din 100-

za Din 100-

Dobi lastnik naše srečke ki bo ga zadel žreb.

Cela srečka D 100.— Četrtna srečka D 25.— Desetinska srečka D 10.—

Pri četrtnih srečkah igra o štiri, pri desetinskih deset oseb na jedno število. Zadane žrebe četrtno ali desetinsko srečko, viši se m. d. štiri ali desetimi posestniki dobika ponovno žrebanje, ako se isti v teku 14 dni med sabo z donikom ne spravijo. Izžebanih števk 2000. D. n. žrebanja se naznani po časopisih, takoj ko bodo srečke razprodane.

Srečke razprodane. Prostovoljno gasilno društvo v Strnišču pri Ptuju* proti naprej vpošiljati zneska za srečko ter Din 3.— za priporočeno pošiljatev. Iščo se po vsod prodajalci srečk! 722n

Generalno zastopstvo „Jadranske zavarovalne družbe“ v Ljubljani, Beethovnova ul. 4, (Riuni-one Adriatica di Sicurta)

naznanja

da je svoje že 25 let obstoječo glavno zastopstvo v Mariboru, Aleksandrova cesta 20 v tem smislu razširilo, da je pridobilo gospoda OTMARJA MEGLIČA, višjega davčnega upravitelja v pok. kot organizacijskega sodelnika za mariborsko oblast.

Družba je valed dolgoletnega delovanja in kulantnega poslovanja najbolje upeljana in upa, da bodo tudi za naprej opravičila v polnem obsega dosedaj izkazano zaupanje p. n. strank.

7296

KOŽUHOVNA

vsakovrstna v največji izbiri in po solidnih cenah vedno na

v zalogi, se priporočila **FILIP BIZJAK** krznarstvo
Ljubljana, Gospodsvetska c. 13. (Kolizej).

Kožuhovina vseh vrst

na izbiro pri

L. ROT, Ljubljana, Gradišče 7. 74 T

Strojenje, barvanje, izdelava kožuhovine.

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu p. n. ob činstvu vjudno naznanjam, da vkljub svoji bolezn, ki me pa ne ovira v mojem podjetju, izvršujem še nadalje:

krojaško obrt,

ter izdelavam vsa naročila točno po najnovejši angleški modi.

Za obila cenjena naročila se priporočam vel. spoštovanjem

Ant. Rešner, krojaški atelje

Ljubljana, Resljeva cesta 7. 7284

Preoblikovalnica

damskih in moških klobukov

Barborič - Završan

Ljubljana, Mestni trg šte. 7. 3913

PREOBLIKOVANJE PO NAINOVEJSIH MODELIH.

Točna postrežba. Cene nizke.

Nailenše

Miklavževno, božično in novoletno darilo

je dobra knjižica!

Veliko število mnogo zahtevanih knjig kot darilo ima založni katalog, ki ga, da si olajšate izbiro, na željo brezplačno vpošiljate.

Založna knjižarna in. Kleinmeyer & Ferd. Böhmer

d. z o. z. Ljubljana, Miklošičeva c. 16.

UDI VI hočete svitega soproga

preeneti z istim in koristnim božičnim darilom.

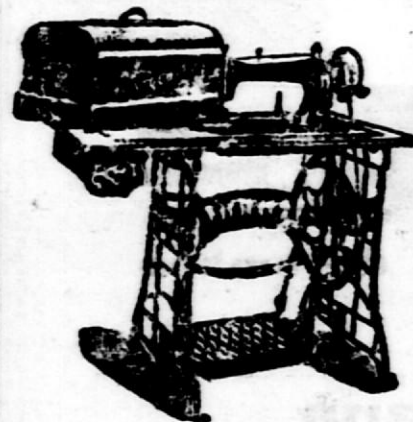
Najbolj koristno božično darilo je pisalni stroj

„ERIK“

za pisarniško in privatno uporabo. 6764

Tudi na ugodne mesečne obroke.

THE REX CO. Ljubljana, Gradišče 10

15 letno jamstvo

najposobnejši S. OEWER šivalni stroji s pogreznjivim transporterjem (grabelic) z enostavnim premikom pripravljen za šivanje, vzvenje ali šivanje

LUD. BARAG

LJUBLJANA

Seleburgova ulica 6/1. 1167

Išče se za takojšnji nastop obratni kalkulanti

Dolžnik mora biti tehnično izobrazben, po možnosti risar ter mora imeti izkušnje v izdelavi manjših železnih izdelkov. Umetno je, da se mora spoznati v oblatnem knjigovodstvu. Poudarja se izredno, da se naj uvrnejo tozadevno le prvovrstni in popolnoma samostojni prosilci na tovarno

Titan d. d. Kanižnik. 7328

So. Miklavž

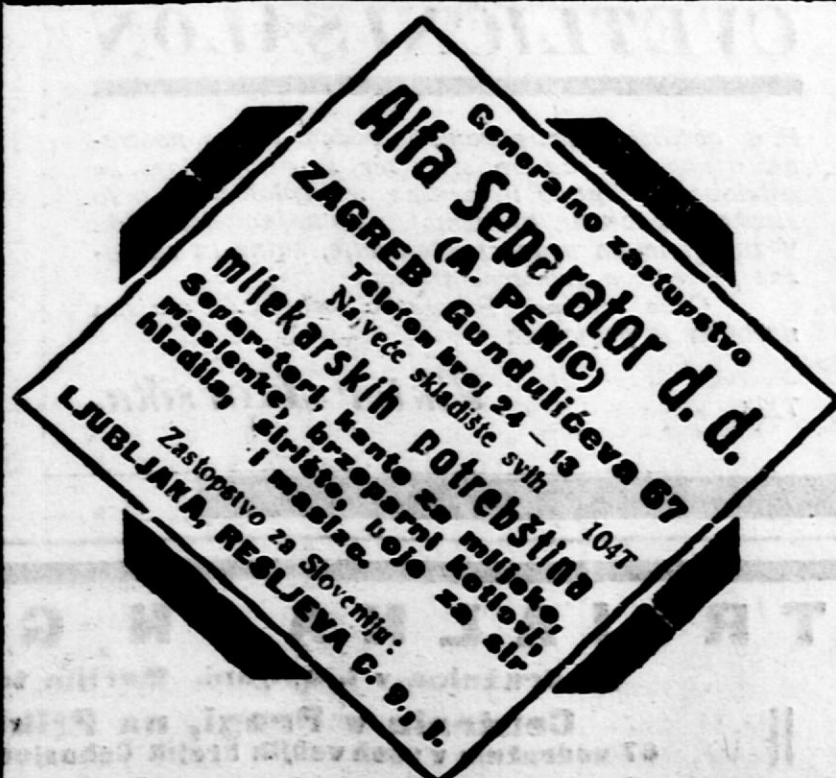
prosim te izberl en luštkan klobuček za mene in mamičo

v modnem salonu 14006

Stuchly-Maške

LJUBLJANA — Zidovska ulica šte. 3.

Le oglej si, tam kupiš najceneje.

Kje bi kupil za Miklavža?

Vsekakor v trgovini DOLENC, Sv. Petra c. 8

v Ljubljani

kjer je na razpolago raznih igrač, moških frajc, kavat, volne in parfumov; vse po zmernih cenah.

6910 Pojdem torej tja!

Išče se gozdar

oročen, s predpisanim izpitom za večje gozdno ve-
posesivo v Sloveniji (bivši Sta. erski). Ponudbe pod šir-
ro „BH 104. Za-3673“ na Publicitas d. d., oglasni zavod,
Zagreb, Gunduličeva 11. in sicer do konca novembra t. l.

Sanatorij Dr. R. Szegő

za odrasle i djece. — Abbazia (Italija).

Dietno liječenje za debljanje i krepljenje. Prvorazredni zavod
za bolesne na srcu, na ovapnenju žila. — Promjene (Stoff-
wechsel) za ženske i živčane bolesi. Djeca od 7 godina
primaju se i bez pratnje. 69 T

Potnika

prvovrstna moč za Slovenijo sprejme tovarna
kanditov „MANA“ v Ljubljani. 7308

Na drobno!

Priložnost nakupa!

Na debelo!

Vsled pomanjkanja prostorov raz-
prodam pisarni papir v mapah in
kasetah kakor tudi druga razna
Miklavževa in božična darila po
izdatno znižani ceni. Ogledite si iz-
ložbo in cene. S spoštovanjem

Vinko Weixl, Maribor

veletrgovina.

Veliko zalogo blaga najdete

za moške in ženske obleke v občno znani
trgovini

R. MIKLAUC

LJUBLJANA, Lingarjeva ulica in Pred škofijo

6956 (zraven školiškega paače).

Zanesljivo poštena in priazna postrežba — Trdnja prodaja
samo v tej hiši (v lastnih prostorih).

Oglas.

(Nabavka živčnih namirnic.)

Na dan 6. decembra ove godine u 11 časova prepodne
zaključivače se putem javnog usmenog nadmetanja pogodbe
u intendanturi Dravske divizijske oblasti u Ljubljani za na-
bavku i to: 5.000 kilograma svinjske masti, 1.500 kilograma
belog pšeničnog brašna Nr. 40, 3.500 kilograma kukuruznog
brašna, 5.600 kilograma makarona, 2.040 kilograma rezanaca,
800 kilograma fide, 5.500 kilograma pirinča, 350 kilograma
gerštila, 1.450 kilograma jedilnog ulja, 8.300 kilograma pasulja
(fižola) i 180 litara sirčeta (kisa), a po uslovima, koji se mogu
videti svakog dana u kancelariji pomenute intendanture.

Kaucija 5 % polaže se na dan pogodbe do 10 časova
prepodne na kasi Dravske divizijske oblasti po odredbi čl. 88,
Zakona o državnom računovodstvu.

Od navedenih količina ima se isporučiti i to:
1.000 kilograma svinjske masti, 1.800 kilograma makar-
ona i 3.800 kilograma pasulja franko magacin 16. artiljerijskog
puka u Ljubljani.

60 kilograma makarona, 40 kilograma rezanaca, 20 kilo-
grama jedilnog ulja, 500 kilograma pasulja i 180 litara sirčeta
franko magacin pekarske čete u Ljubljani.

2.000 kilogram svinjske masti, 3.000 kilograma kukur-
uznog brašna, 3.000 kilograma pirinča i 4.000 kilograma pasulja,
franko magacin 39. pešadijskog puka u Celju.

2.000 kilograma svinjske masti, 1.500 kilograma belog
brašna tipa Nr. 40, 500 kilograma kukuruznog brašna, 800
kilograma makarona, 2.000 kilograma rezanaca, 800 kilograma
fide, 2.500 kilograma pirinča, 350 kilograma gerštila i 125 kilo-
grama jedilnog ulja, franko magacin Inženjerske podoficijerske
škole u Mariboru.

Iz kancelarije intendanture Dravske divizijske
oblasti E. broj 18.266 od 21. novembra 1924.
7142 godine u Ljubljani.

Naznanilo.

7302

MODNI ATELJE M. ŠARC, LJUBLJANA, Kongresni trg 4./I. (GERBERJEVA HIŠA)
VEDNO V ZALOŽI SERIJO IZGOTOVLJENIH NAJNOVEJŠIH IN NAJOKUSNEJŠIH PARIŠKIH DRUŽABNIH, POPOLDANSKIH, VECERNIH, KONCERTNIH IN PLESNIH TOALET. ISTAKO TUDI DEKLISKE OBLEKICE ZA PLESNE VAJE. CENE FRAPANTNO NIZKE, VSAKEMU DOSEGLJIVE.

6692 Med dobrimi najbolj so:
„PFAFF“ šivalni stroji
za rednino, obrt in industrijo.
Solidne cene in ugodni plačilni pogoji.
Večletno jamstvo! — Ponk v voznju brezplačno!
IGN. VOK, Ljubljana
NOVOMESTO, Sodna ulica 7. CELJE, Kralje Petra c. 33.

OMEGA
To je ura za vse življenje!

Prometni zavod za premog d. d.
v Ljubljani
prodaja

premog

iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah
premogovnikov — za domačo uporabo kakor tudi
za industrijska podjetja in razpečava na debelo
inozemski premog in koks
vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvo-
vrstni češkoskovaški in angleški koks za livarne in do-
mačo uporabo, kovaški premog, črni premog in br kete

Naslov: Prometni zavod za premog d. d.
v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/II.

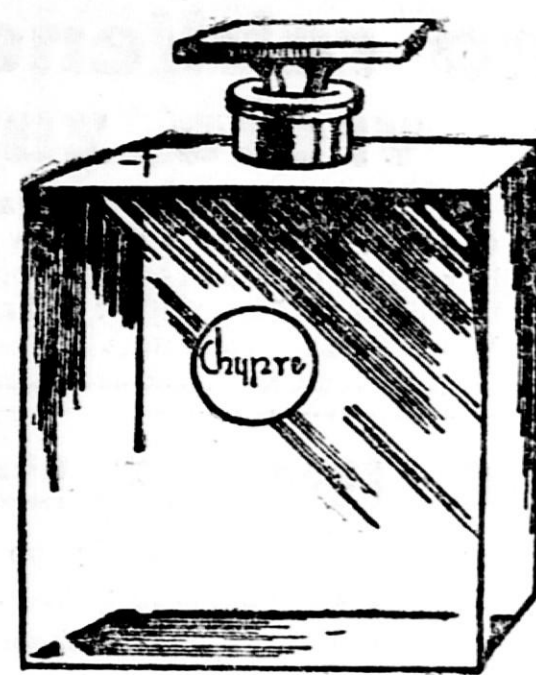
S. Matte Na debelo.
Tovarna kožuhovine.
Največje podjetje naše države!
Barvanje kot v Leipzigu, Na drobno.
strojenje, konfekcioniranje. — Popravila, pre-
obnove, kožuhovinaste obrobe, obšitvi in modoli.
7327 **Naročila, prodaja in nakup kož:**
Ljubljana, Sodna ulica 5.

Tovarna vijakov
Splošne stavbene družbe
Maribor, Aleksandrova cesta 12.
Vijaki za les vsake vrste in vsake
velikosti, zakovice za pločevino iz žele-
za, bakra, medenine in aluminija.

A. : Stojte, prijatelji! Povejte mi nemudoma kje je tista trgovina, ki po vsej Ljubljani slovi radi solidne postrežbe in zmernih cen?
B. : Saj to pri nas ve vsako dete. To je tista A. Šinkovec nasl. K. Sosa, Ljubljana, Mostni trg 19.

Razpis božičnih nagrad.

300 daril
skupni vrednosti od **1.000.000 dinarjev**

300 daril
skupni vrednosti od **1.000.000 dinarjev**

NAGRADE:

- 1) 1 nov Torino Fiatavto za šest oseb.
- 2) 1 nov Torino Fiatavto za štiri osebe.
- 3) 1 nova kompletna spalna soba z dvema posteljama iz črešnjavega lesa. Izdelek tvornice Bothe i Ehrman, Zagreb.
- 4) 1 nova kompletna jedilna soba iz hrastovine. Izdelek tvornice Bothe i Ehrman, Zagreb.
- 5) 1 nova kompletna pisalna soba iz hrastovine. Izdelek tvornice Bothe i Ehrman, Zagreb.
- 6) 1 nov Ehrbar klavir (salonski klavir).
- 7) 1 nova klubska garnitura iz usnja.
- 8) 1 novo motorno kolo 5 HP.
- 9) 1 nova velika perzijska preproga (Afganistan).
- 10) 1 nov pisalni stroj »Underwood«.
- 11) 2 nova damska urejena toaletna potna kovčka iz usnja.
- 12) 2 nova manjša motorna kolesa.
- 13) 2 nova »Singer« šivalna stroja.
- 14) 2 nova pianina.
- 15) 2 novi kompletni kuhinjski opravi.
- 16) 5 novih porcelanastih servisov, kompletnih, za 12 oseb.
- 17) 5 »gramofonov, vsak z 10 najnovjšimi »Shymmy« ploščami.
- 18) 5 »fotografskih aparatov.
- 19) 5 »velikih kovčkov za potno prtljago.
- 20) 5 »velikih medenih električnih lestenecv.
- 21) 5 »manjših perzijskih preprog (Shurvan ali slično).
- 22) 5 »ženskih toaletnih garnitur iz kristalnega stekla.
- 23) 5 »velikih gardinier iz kristalnega stekla.
- 24) 5 »velikih vaz iz kristalnega stekla.
- 25) 5 »velikih naslanjačev, z gobelin-blagom preoblečenih.
- 26) 10 »velikih usnjatih ročnih kovčkov.
- 27) 10 »manjših usnjatih ročnih kovčkov.
- 28) 10 »zlatih zaplestnih ženskih ur.
- 29) 10 »moških zlatih ur.
- 30) 10 »porcelanastih servisov za šest oseb.
- 31) 10 »porcelanastih servisov za črno kavo za 12 oseb.
- 32) 10 »biciklov.
- 33) 10 »stoječih električnih svetilk.
- 34) 10 »pirotskih preprog.
- 35) 10 »porcelanastih servisov za črno kavo za šest oseb.
- 36) 20 »srebrnih doz za cigarete.
- 37) 20 »moških zlatih verižic za ure.
- 38) 30 »ženskih zlatih zaplestnic.
- 39) 30 »moških usnjatih listnic.
- 40) 30 »ženskih usnjatih ridikulov.

Vpoštevanje današnje težke ekonomske razmere, vsled katerih je novoro-
snovanim trdkam nemogoče s svojimi še tako dobrimi proizvodi prodreti v
javnost, boreč se z veliko konkurenco, poskušamo na ta reklamni način spoznati
širšo publiko z našimi prvotnimi parfumi, ki so po strokovnjakih ter po
najnovjših francoskih metodah in receptih prirejeni. Saj nam ni treba uvažati
parfumerije iz inozemstva, ker moremo v domovini taisto doseči. V to reklamno
svrhu razpisujemo sledeče tekmovanje z zgoraj navedenimi nagradami, ki so
obenem najlepša božična darila.

1. Uganka.

- Iz sledečih zlogov sestavi štiri besede spodaj navedenega pomena:
A — ta — nav — I dam — me — Du — ri — li — A — ja — ka —
1. (A — — — — —) Del sveta (kontinent).
2. (I — — — — —) Država ob Jadranskem morju.
3. (D — — — — —) Največja reka v Jugoslaviji.
4. (A — — — — —) Prvi človek na svetu (po bibliji).

2. Pogoji za tekmovanje.

- 1) Tekmuje lahko vsak tu- in inozemec.
- 2) Vsak tekmovalac mora rešiti uganko točke 1. in rešitev poslati v zaprti kuverti z rekomandiranim pismom na enega spodaj navedenih naslovov; na kuverti mora napisati besedi: »Nagradno tekmovanje«.
- 3) V tem pismu se mora poleg rešene uganke navesti krstno in rodbinsko ime ter točen naslov tekmovalca.
- 4) Vsak tekmovalac je obenem kupec ene steklenice parfuma našega proiz-
izvoda ter naj v to svrhu priloži v pismu ali pa pošlje po poštini nakaznico na
spodaj označeni naslov 60 Din (nikakor pa ne v kolikih ali znakih).
- 5) V to reklamno svrhu stavljamo za sedaj v promet net vrst prvotnih
parfumov, in sicer: Chypre, Jockey-Club, Mon Caprice, Prince of Wales, Ylang-
Ylang. Vsak tekmovalac naj priloži, katera teh vrst naj se mu pošlje.

3. Splošna določila.

- A) Tekma se prične 20. oktobra t. l. in se zaključuje 23. decembra t. l. ter
morajo pisma z rešenjem in denarne pošiljke najpozneje do tega termina prispeti
na enega spodaj navedenih naslovov. — Rešenja, ki dosepejo po 23. decembru,
ne pridejo v poštev.
- B) Vsako pravilno rešenje dobi tekočo številko, ki se tekmovalcem pošlje
s steklenico parfuma: 24. decembra se vrši žrebanje ob navzočnosti in v pisarni
notarja Milana Mihaljinca v Zagrebu. Rezultat žrebanja se bo v teku osmih dni
objavil v časopisih; razven tega se bo vsak dobitnik pismeno obvestil, a dobitniki
prvih desetih nagrad tudi brzojavno. Oni, katerih rešenje ni pravilno ali od
katerih znesek 60 Din ni prispel, ne sodelujejo pri dobitnikih; vendar v kolikor
je znesek 60 Din vplačan, se bo poslal dotičniku parfum, ne oziroma se na okolnost,
ali je uganika dobro ali slabo rešena. Nagrade se delijo dobitnikom osmi dan po
žrebanju. — Razpis nagrad je osnovan na podlagi 60.000 udeležencev ter se bo
v primeru manjšega števila razdelilo sorazmerno manjše število nagrad.
- C) Naročene steklenice parfuma se pošljejo tekmovalcem poštino prosto.
- D) Vsak tekmovalac se izjavi, da je z zgoraj navedenimi pogoji sporazumen.
- E) Pisma z rešenjem in denarne pošiljke se imajo poslati na: Kr. javnega
notarja Milana Mihaljinca, Zagreb, Illica 39, ali pa na naslov firme.
- F) Vse nagrade so novokupljeni prvotni predmeti, ter bo en del teh
izložen v Zagrebu v izložbi tvrdke Braša Fussmann v veži »Apolo«-Kina.
V Zagrebu, dne 19. oktobra 1924.

»AIDA«, proizvodnja parfumerije, Zagreb, B-cesta 19 a.

7294

= RAZSTAVA =

v nedeljo, dne 30. novembra in ponedeljek, dne 1. decembra

v modnem salonu

Marija Götzl — Ljubljana — Kongresni trg št. 8 —

Praktična darila za Miklavža in Božič!

Perilo za dame in gospode. — Kavne
garniture z ročnim vzenjem, a jour
i. t. d. — Namizne garniture komple-
ne za 12 oseb. — Prije in prtice, žepne
rute. — Brisalke, platnene, frotirke. —
Šifon za perilo po metrih. — Platin
in tkanina za rjuhe. — Kompletne
opreme za naveste

dobite najceneje v trgovini perila

Hed. Šarc, Ljubljana, Šelenburgova ul. 5.

7295

Sve vrste

šarafa, matica, nitove,
naročito šarafe za ši-
nje, Laschenschrauben

Izrađuje uz povoljne cijene

**Osiječka ljevaonica
željeza i tvornica
strojeva d.d. Osijek**

1237

Nalivpera sviju sustava

po Din. 22.—, 45.—, 65.—, Zlatna po Din. 100.—,
120.—, 170.—, 200.— (189.—, 325,50 Penkala) 250.—,
190.—, 350.— (380.—, 500.— Waterman).

Glavno skladište St. Kugli Zagreb, Ille 30

Na zahtjev davava cjenici knjiga, papira, božičnog
nekita, itd.

Naznanilo.

P. n. občinstvu naznanjam, da otvorim v
nedeljo, dne 30. novembra 1924 v lastnem paviljo-
nu na vogalu ALEKSANDROVE CESTE IN BE-
THOVNOVE ULICE na novo opremljen in moder-
no urejen

CVETLIČNI SALON

P. n. občinstvo zasiguram, da bodem istega postre-
gel v popolno zadovoljstvo ter se priporočam za
izdelovanje šopkov in venecv ter sploh vseh v to
stroko spadajočih aranžmajev po najnovjši obliki
V zalogi imam vedno sveže cvetje, žalne in za ra-
zne priveditve primerne trakovce.

Cene zmerno. Postrežba točna. Za cenjena
naročila se priporoča

7283

Viktor Korsika.

ČEŠKA INDUSTRIJALNA IN GOSPODARSKA BANKA

Telefon številka 104

Delniška glavnica in rezerva oca
Kč 290.000.000.—

podružnica v Ljubljani, Marjin trg št. 5.

Centrala v Pragi, na Příkopě 35.

67 podružnic v vseh večjih krajih Čehoslovaške republike

Brzojavni naslov: Indusbanka

Hranilne vloge na knjižice in tekoči računi
Kč 2,170.000.000.—

Sprejema vloge na knjižice in račune ter provaja vse bančne in borzne transakcije kar najkulantneje.

6281